Space for Available for Advertising
WWW.PREETNEWS.COM
WWW.PREETNAMA.COM
preetnamausa@gmail.com

ਨਿਊਯਾਰਕ
ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ
ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ : ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਕੌਰ ਪ੍ਰੀਤ
ਖਰਾ ਸੱਚ
Online and Print Media +1 201-312-4180 +1 917-328-8436

ਇਸ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਮਾਂ ਬਾਪ ਦਾ ਕਰੋ, ਜੋ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਧੋਖਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ

ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਕੌਰ ਪ੍ਰੀਤ
Preetnamausa@gmail.com

ਸਾਲ 4, ਅੰਕ 374 09 ਅਕਤੂਬਰ ਤੋਂ 15 ਅਕਤੂਬਰ, 2026 ਵੈਬਸਾਈਟ : www.preetnama.com, www.preetnews.com ਈਮੇਲ preetnamausa@gmail.com

ਐੱਚ.ਬੀ-1 ਵੀਜ਼ਾ ਧੋਖਾਧੜੀ ਕਰਨ ’ਤੇ ਲੱਗੇਗਾ ਭਾਰੀ ਜੁਰਮਾਨਾ ! ਅਮਰੀਕਾ ’ਚ ਨਵਾਂ ਬਿੱਲ ਪੇਸ਼

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ : ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਐੱਚ.ਬੀ-1 ਵੀਜ਼ਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਅਮਰੀਕੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿੱਧ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਸਖ਼ਤ ਬਿੱਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਟੈਕਸਾਸ ਤੋਂ ਰਿਪਬਲਿਕਨ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਬੈੱਥ ਵੈਨ ਡੁਇਨ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਐੱਚ.ਬੀ-1 ਵੀਜ਼ਾ ਫ਼ਰਾਡ ਕ੍ਰੈਕਡਾਊਨ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਗੰਭੀਰ ਉਲੰਘਣਾਵਾਂ ਲਈ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਵਧਾ ਕੇ 2,50,000 ਡਾਲਰ (ਢਾਈ ਲੱਖ ਡਾਲਰ) ਤਕ ਕਰਨ ਅਤੇ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਕੰਪਨੀਆਂ ’ਤੇ 10 ਸਾਲ ਤੱਕ ਦਾ ਬੈਨ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਟੈਕਸਾਸ ਦੇ ਹੋਰ ਰਿਪਬਲਿਕਨ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ – ਬ੍ਰਾਇਨ ਬੈਬਿਨ, ਪੈਟ ਫ਼ੈਲਨ, ਬ੍ਰੈਂਡਨ ਗਿੱਲ, ਕੀਥ ਸੈਲਫ਼ ਅਤੇ ਪੀਟ ਸੈਸ਼ਨਜ਼ ਦਾ ਵੀ ਸਮਰਥਨ ਹਾਸਲ ਹੈ। ਬੈੱਥ ਵੈਨ ਡੁਇਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਛੋਟੇ ਜੁਰਮਾਨਿਆਂ ਕਾਰਨ ਕੰਪਨੀਆਂ ਅਮਰੀਕੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਹਟਾ ਕੇ ਸਸਤੀ ਲੇਬਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋੜਨ ਨੂੰ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਮੰਨ ਲੈਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਇਸ ਨਵੇਂ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਧੋਖਾਧੜੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਅਸਲ ਕਾਰਵਾਈ ਹੋਵੇਗੀ। ਕਾਨੂੰਨੀ ਬਦਲਾਅ ਹਾਊਸ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋ ਪੇਜ ਦੇ ਬਿੱਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਜੁਰਮਾਨਿਆਂ ਅਤੇ ਬੈਨ ’ਚ ਭਾਰੀ ਵਾਧਾ:

ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਕੀਤੀ ਉਲੰਘਣਾ: ਕੰਮ ਜਾਂ ਤਨਖਾਹ ਬਾਰੇ ਝੂਠ ਬੋਲਣ ਵਰਗੀਆਂ ਗੰਭੀਰ ਉਲੰਘਣਾਵਾਂ ਲਈ ਅਧਿਕਤਮ ਸਿਵਲ ਜੁਰਮਾਨਾ 5,000 ਡਾਲਰ ਤੋਂ ਵਧਾ ਕੇ 1,00,000 ਡਾਲਰ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਹੈ। ਅਮਰੀਕੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣਾ: ਅਮਰੀਕੀ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਹਟਾ ਕੇ ਐੱਚ.ਬੀ-1 ਵਰਕਰ ਰੱਖਣ ’ਤੇ ਜੁਰਮਾਨਾ 35,000 ਡਾਲਰ ਤੋਂ ਵਧਾ ਕੇ 2,50,000 ਡਾਲਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਪੌਂਸਰਸ਼ਿਪ ’ਤੇ ਬੈਨ : ਗੰਭੀਰ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ’ਤੇ 8-12 ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਸਪੌਂਸਰ ਕਰਨ ’ਤੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਬੈਨ 2 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵਧਾ ਕੇ 5 ਸਾਲ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਬੈਨ 3 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵਧਾ ਕੇ 10 ਸਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਧੋਖਾਧੜੀ : ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਧੋਖਾਧੜੀ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜੁਰਮਾਨਾ 250 ਡਾਲਰ-2,000 ਡਾਲਰ ਤੋਂ ਵਧਾ ਕੇ 1,000 ਡਾਲਰ-10,000 ਡਾਲਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਦੁਬਾਰਾ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ’ਤੇ ਇਹ ਜੁਰਮਾਨਾ 20,000 ਡਾਲਰ ਤੋਂ 50,000 ਡਾਲਰਪ੍ਰਤੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੋਵੇਗਾ। ਬੈਥ ਵੈਨ ਡੁਇਨ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਮਲੈਂਡ ਸਕਿਓਰਟੀ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਮਲਿਨ ਨੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜੂਨ ਤਕ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿੱਚ 8-12 ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੀਆਂ ਲੱਗਭਗ 60 ਫ਼ੀਸਦੀ ਜਾਂਚਾਂ ਇੱਕੱਲੇ ਨੌਰਥ ਟੈਕਸਾਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰਿਤ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਲੇਬਰ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਦੇ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਡੀ’ ਐਸਪੋਸਿਟੋ ਨੇ ਅਗਸਤ ਵਿੱਚ ਨਾਰਥ ਟੈਕਸਾਸ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਹੀ ਇਮਾਰਤ ਵਿੱਚ ਐੱਚ.ਬੀ-1 ਵੀਜ਼ਾ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਲੱਗਭਗ 500 ਮਾਮਲੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਸਨ।

ਅਮਰੀਕਾ ’ਚ ਖਸਰੇ ਨੇ ਢਾਹਿਆ ਕਹਿਰ ! ਨਿਊਯਾਰਕ ’ਚ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦਾ ਐਲਾਨ

ਨਿਊਯਾਰਕ : ਅਮਰੀਕਾ ’ਚ ਖਸਰੇ ਲਗਾਤਾਰ ਵੱਧਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਨਿਊ ਯੌਰਕ ਦੀ ਗਵਰਨਰ ਕੈਥੀ ਹੋਚੁਲ ਨੇ ਪੂਰੇ ਸੂਬੇ ’ਚ ‘ਸਟੇਟਵਾਈਡ ਡਿਜ਼ਾਸਟਰ ਐਮਰਜੈਂਸੀ’ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸਾਲ 2025 ’ਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਏ ਖਸਰੇ ਦੇ ਪ੍ਰਕੋਪ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੂਬੇ ’ਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਅਜਿਹਾ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਹੁਕਮ ਹੈ।

ਸਰਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ, ਨਿਊ ਯੌਰਕ ’ਚ ਇਸ ਸਾਲ 3 ਅਕਤੂਬਰ ਤਕ ਖਸਰੇ ਦੇ 108 ਮਾਮਲੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ’ਚੋਂ 92 ਮਾਮਲੇ 15 ਜੁਲਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੂਬੇ ਦੇ 18 ਦਿਹਾਤੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ ਵੈਕਸੀਨੇਸ਼ਨ ਰੇਟ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸੀ, ਜਦਕਿ 101 ਮਾਮਲੇ ਨਿਊ ਯੌਰਕ ਸਟੇਟ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ’ਚ ਅਤੇ 7 ਮਾਮਲੇ ਨਿਊ ਯੌਰਕ ਸਿਟੀ ’ਚ ਦਰਜ ਹੋਏ ਹਨ। ਗੁਆਂਢੀ ਸੂਬੇ ਪੈਨਸਿਲਵੇਨੀਆ ’ਚ ਸਥਿਤੀ ਹੋਰ ਵੀ ਨਾਜ਼ੁਕ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ 1,000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਾਮਲੇ ਅਤੇ 5 ਮੌਤਾਂ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਪਿਛਲੇ 30 ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪੈਨਸਿਲਵੇਨੀਆ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਆਊਟਬ੍ਰੇਕ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ’ਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮਾਮਲੇ ਨਿਊ ਯੌਰਕ ਦੀ ਸਰਹੱਦ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ’ਚੋਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ। ‘ਸੈਂਟਰਜ਼ ਫ਼ੌਰ ਡਿਜ਼ੀਜ਼ ਕੰਟਰੋਲ ਐਂਡ ਪ੍ਰੀਵੈਂਸ਼ਨ’ ਅਨੁਸਾਰ, ਪੂਰੇ ਅਮਰੀਕਾ ’ਚ ਇਸ ਸਾਲ ਖਸਰੇ ਦੇ ਲੱਗਭਗ 3,900 ਮਾਮਲੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਸਾਲ 1991 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹਨ।

ਐਲਨ ਮਾਸਕ ਫ਼ਿਰ ਬਣੇ ਖ਼ਰਬਪਤੀ, ਇੱਕ ਦਿਨ ’ਚ 5.7 ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਵਧੀ ਦੌਲਤ

ਨਿਊਯਾਰਕ, ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਅਮੀਰ ਕਾਰੋਬਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ, ਐਲਨ ਮਸਕ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਫ਼ਿਰ 1 ਟ੍ਰਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰ ਗਿਆ ਹੈ। ਟੇਸਲਾ ਅਤੇ ਸਪੇਸਐੱਕਸ ਦੇ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧੇ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਦੌਲਤ ਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ। ਬਲੂਮਬਰਗ ਬਿਲੀਨੇਅਰਸ ਇੰਡੈਕਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਮਸਕ ਦੀ ਕੁੱਲ ਦੌਲਤ ਲੱਗਭਗ 65 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਵੱਧ ਕੇ 1.04 ਟ੍ਰਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਹੋ ਗਈ। ਭਾਰਤੀ ਮੁੱਦਰਾ ਵਿੱਚ, ਮਸਕ ਦੀ ਕੁੱਲ ਦੌਲਤ ਲੱਗਭਗ 92 ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਬਣਦੀ ਹੈ, ਭਾਵ ਉਸ ਦੀ ਦੌਲਤ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਲੱਗਭਗ 5.7 ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸਪੇਸਐੱਕਸ ਅਤੇ ਟੇਸਲਾ ਦੀ ਦੌਲਤ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਾਧਾ ਮਸਕ ਦੀ ਕੁੱਲ ਦੌਲਤ ਦਾ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਉਸ ਦੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਬਲੂਮਬਰਗ ਅਨੁਸਾਰ, ਟੇਸਲਾ ਅਤੇ ਸਪੇਸਐੱਕਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਉਸ ਦੀ ਕੁੱਲ ਦੌਲਤ ਦੇ 98% ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਸ਼ੇਅਰ ਵੱਧਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਮਸਕ ਦੀ ਕੁੱਲ ਨੈੱਟਵਰਥ ਵੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵੱਧਦੀ ਹੈ। ਅਕਤੂਬਰ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ, ਸਪੇਸਐੱਕਸ ਦੇ ਸ਼ੇਅਰ ਲੱਗਭਗ 13% ਵਧੇ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਟੇਸਲਾ ਦੇ ਸ਼ੇਅਰ ਲੱਗਭਗ 6.7% ਵਧੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਾਧੇ ਨੇ ਮਸਕ ਦੀ ਦੌਲਤ ਨੂੰ 1 ਟ੍ਰਿਲੀਅਨ ਲਾਡਰ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਵਲ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ

ਲੱਗਭਗ 3 ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਟ੍ਰਿਲੀਅਨੇਅਰ ਕਲੱਬ ’ਚ ਵਾਪਸੀ

ਐਲਨ ਮਸਕ ਪਹਿਲਾਂ ਜੂਨ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ /1 ਟ੍ਰਿਲੀਅਨ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ’ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਪੇਸਐੱਕਸ ਦੇ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਵਿੱਚ ਗਿਰਾਵਟ ਕਾਰਨ ਉਸ ਦੀ ਦੌਲਤ ਵਿੱਚ ਗਿਰਾਵਟ ਆਈ।

ਹੁਣ, ਲੱਗਭਗ 3 ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ, ਮਸਕ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫ਼ਿਰ 1 ਟ੍ਰਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਦੌਲਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਾਧਾ, ਟ੍ਰਿਲੀਅਨੇਅਰ ਕਲੱਬ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਦੇ ਨਾਲ, ਕਾਫ਼ੀ ਚਰਚਾ ਪੈਦਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸਪੇਸਐੱਕਸ ਦਾ ਵਾਧਾ ਮਸਕ ਦੀ ਦੌਲਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਵਾਧੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਯੋਗਦਾਨ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਕਤੂਬਰ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸ਼ੇਅਰ ਲੱਗਭਗ 13% ਵੱਧ ਹਨ। ਸਪੇਸਐੱਕਸ ਦੇ ਸ਼ੇਅਰ ਅਗਸਤ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਪੱਧਰ ਤੋਂ ਲੱਗਭਗ 58% ਦੀ ਰਿਕਵਰ ਹੋਏ ਹਨ। ਮੋਰਗਨ ਸਟੈਨਲੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕਾਂ ਨੇ ਸਪੇਸਐੱਕਸ ਨੂੰ ਸਪੇਸ ਅਤੇ ਖੁਫ਼ੀਆ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਆਕਰਸ਼ਕ ਨਿਵੇਸ਼ ਵਜੋਂ ਵੀ ਦਰਸਾਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਟੇਸਲਾ ਦੀ ਵਿੱਕਰੀ ਨੇ ਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਸਹਾਇਤਾ

ਟੇਸਲਾ ਦੇ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧੇ ਨੇ ਵੀ ਮਸਕ ਦੀ ਕੁੱਲ ਕੀਮਤ ਵਧਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ। ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਤੀਜੀ ਤਿਮਾਹੀ ਦੀ ਵਿੱਕਰੀ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਜੋ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਟੇਸਲਾ ਦੇ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ। ਅਕਤੂਬਰ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ, ਟੇਸਲਾ ਦੇ ਸ਼ੇਅਰ ਲੱਗਭਗ 6.7 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਵਧੇ ਹਨ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ’ਚ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਲੜਕੀਆਂ ਦੇ ਜ਼ਬਰੀ ਧਰਮ ਪਰਿਵਰਤਨ ਅਤੇ ਵਿਆਹ ’ਤੇ ਯੂ.ਐੱਨ. ਨੇ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਚਿੰਤਾ

ਜਨੇਵਾ : ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਤਿੰਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਿਪੋਰਟਰਾਂ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਈਸਾਈ ਲੜਕੀਆਂ ਦੇ ਅਗਵਾ, ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਧਰਮ ਪਰਿਵਰਤਨ ਅਤੇ ਬਾਲ ਵਿਆਹਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਠੋਸ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਜਨੇਵਾ ਵਿੱਚ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੇ ਇੱਕ ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਮਾਹਿਰਾਂ ਨੇ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਨਵੇਂ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ‘ਜੂਬਲੀ ਕੈਂਪੇਨ’ ਅਤੇ ‘ਯੂਰਪੀਅਨ ਸੈਂਟਰ ਫ਼ੌਰ ਲਾਅ ਐਂਡ ਜਸਟਿਸ’ ਦੁਆਰਾ ਆਯੋਜਿਤ ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਵਿੱਚ ਅਗਵਾ ਹੋਈਆਂ ਈਸਾਈ ਲੜਕੀਆਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਦਰਦਨਾਕ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਜੁਲਾਈ 2025 ਵਿੱਚ ਅਗਵਾ ਹੋਈ 13 ਸਾਲਾ ਈਸਾਈ ਲੜਕੀ ਮਾਰੀਆ ਸ਼ਾਹਬਾਜ਼ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਨਾਲ ਚੁੱਕਿਆ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਨੂੰ 30 ਸਾਲਾ ਸ਼ਹਿਰੀਆਰ ਅਹਿਮਦ ਦੁਆਰਾ ਅਗਵਾ ਕਰਕੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਾਰੀਆ ਦੇ ਪਿਤਾ ਸ਼ਹਬਾਜ਼ ਮਸੀਹ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਇਨਸਾਫ਼ ਲਈ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਚੱਕਰ ਕੱਢ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਅਜੇ ਤਕ ਕੋਈ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ। ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਿਪੋਰਟਰ ਪ੍ਰੋਫ਼ੈਸਰ ਨਿਕੋਲਸ ਲੇਵਰਾਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸੰਸਥਾਗਤ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਪੱਖਪਾਤ ਫ਼ੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਵਲ ਨਵੇਂ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਨਾਲ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਧਰਮ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ, ਬਲਕਿ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਜੱਜਾਂ ਨੂੰ ਜਾਗਰੂਕ ਕਰਨ ਅਤੇ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਲਈ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਸੁਖਾਲੀ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਮਾਹਿਰਾਂ ਰੀਮ ਅਲਸਾਲਮ ਅਤੇ ਡਾ. ਕਤਾਰੀਨਾ ਸ਼ਵਾਰਜ਼ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬਾਲ ਵਿਆਹ ਗੁਲਾਮੀ ਦੀ ਇੱਕ ਕਿਸਮ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਸੂਬੇ ਦੇ “ਚਾਈਲਡ ਮੈਰਿਜ ਰਿਸਟ੍ਰੇਂਟ ਐਕਟ 2026’ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਆਹ ਦੀ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਉਮਰ 18 ਸਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚਿੰਤਾ ਜਤਾਈ ਕਿ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਸਹੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੀ ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ’ਤੇ ਕੇਸ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਲਈ ਭਾਰੀ ਦਬਾਅ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਈ.ਸੀ.ਐੱਲ.ਜੇ. ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕ੍ਰਿਸਟੋਫ਼ ਫ਼ੋਲਟਜ਼ਨਲੋਗਲ ਅਤੇ ਜੂਬਲੀ ਕੈਂਪੇਨ ਦੇ ਜੋਸਫ਼ ਜੈਨਸਨ ਨੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਰਵੱਈਏ ’ਤੇ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ 16 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਈਸ਼-ਨਿੰਦਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਹੇਠ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸ਼ਹਿਜ਼ਾਦ ਮਸੀਹ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਾਲਗ ਵਜੋਂ ਕੇਸ ਚਲਾ ਕੇ ਫ਼ਾਂਸੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ। ਮਾਹਰਾਂ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਅਗਵਾ ਹੋਈਆਂ ਬੱਚੀਆਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਗਵਾਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਵਾ ਕੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਜਾਵੇ।

Preetnama

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ

ਖ਼ਰਾ ਸੱਚ

Khara Sach

On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM

Chief Editor
Pritpal Kaur
+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 374 | Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com | 09 OCT TO 15 OCT, 2026

Preetnama

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ

ਖ਼ਰਾ ਸੱਚ

Khara Sach

On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM

Chief Editor
Pritpal Kaur
+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 374

Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com

09 OCT TO 15 OCT, 2026

Preetnama
ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ
ਖ਼ਰਾ ਸੱਚ
Khara Sach
On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM
Chief Editor
Pritpal Kaur
+1 201-312-4180
Vol 4, Issue 374
Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com
09 OCT TO 15 OCT, 2026

Pawan Kumar Chouhan Set to Make History as PRC Production Inc. Launches 'Bhole Da Viah' in New York

A proud moment for Punjabi cinema as the film, backed by PRC Production Inc., gets a grand international launch in the USA.

NEW YORK, October 2026: Director-producer Pawan Kumar Chouhan and PRC Production Inc. celebrated the grand launch of Bhole Da Viah, an upcoming Punjabi feature film planned to be shot entirely in New York, marking an ambitious milestone for Punjabi cinema. Renowned Bollywood actress Riya Sen traveled specially from Mumbai to attend the announcement. Reuniting with Chouhan after Highway 905, she expressed excitement about the film and a specially written Bengali character that connects her cultural identity

with Punjabi storytelling. The project will also feature acclaimed Bollywood and Punjabi actress Upasana Singh, alongside Nanak Singh, Zuloarnain, Amit Chouhan, Qaiser Piya, and other talented performers. Chouhan has previously presented his cinematic projects at the prestigious Marché du Film, the international film market held during the Cannes Film Festival in France. Building on that international industry experience, he now aims to bring Punjabi stories to global audiences through Bhole Da Viah. His search for talent has included auditions across New York, New Jersey, and Indiana, as well as virtual auditions throughout the United States. Artists including Saloni Chouhan ,Kirandeep Kaur, Tanvir Malik, and several local performers attended the celebration. Media representatives, community leaders, and sponsors supported the event, which was sponsored by Mehfil Restaurant. The evening also featured the premiere of PRC Production's award-recognized short film I Have a Gun, followed by appreciation awards for artists and media representatives. A special presentation highlighted the company's previous productions and achievements. For Pawan Kumar Chouhan, Bhole Da Viah represents years of determination, teamwork, and a vision to take Punjabi cinema beyond borders, opening a new chapter for PRC Production Inc.

Preetnama

Khara Sach

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ

ਖ਼ਰਾ ਸੱਚ

On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM

Chief Editor
Pritpal Kaur
+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 374 | Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com | 09 OCT TO 15 OCT, 2026

Pawan Kumar Chouhan Set to Make History as PRC Production Inc. Launches 'Bhole Da Viah' in New York

Preetnama

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ
ਖ਼ਰਾ ਸੱਚ

Khara Sach

On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM

Chief Editor
Pritpal Kaur
+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 374

Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com

09 OCT TO 15 OCT, 2026

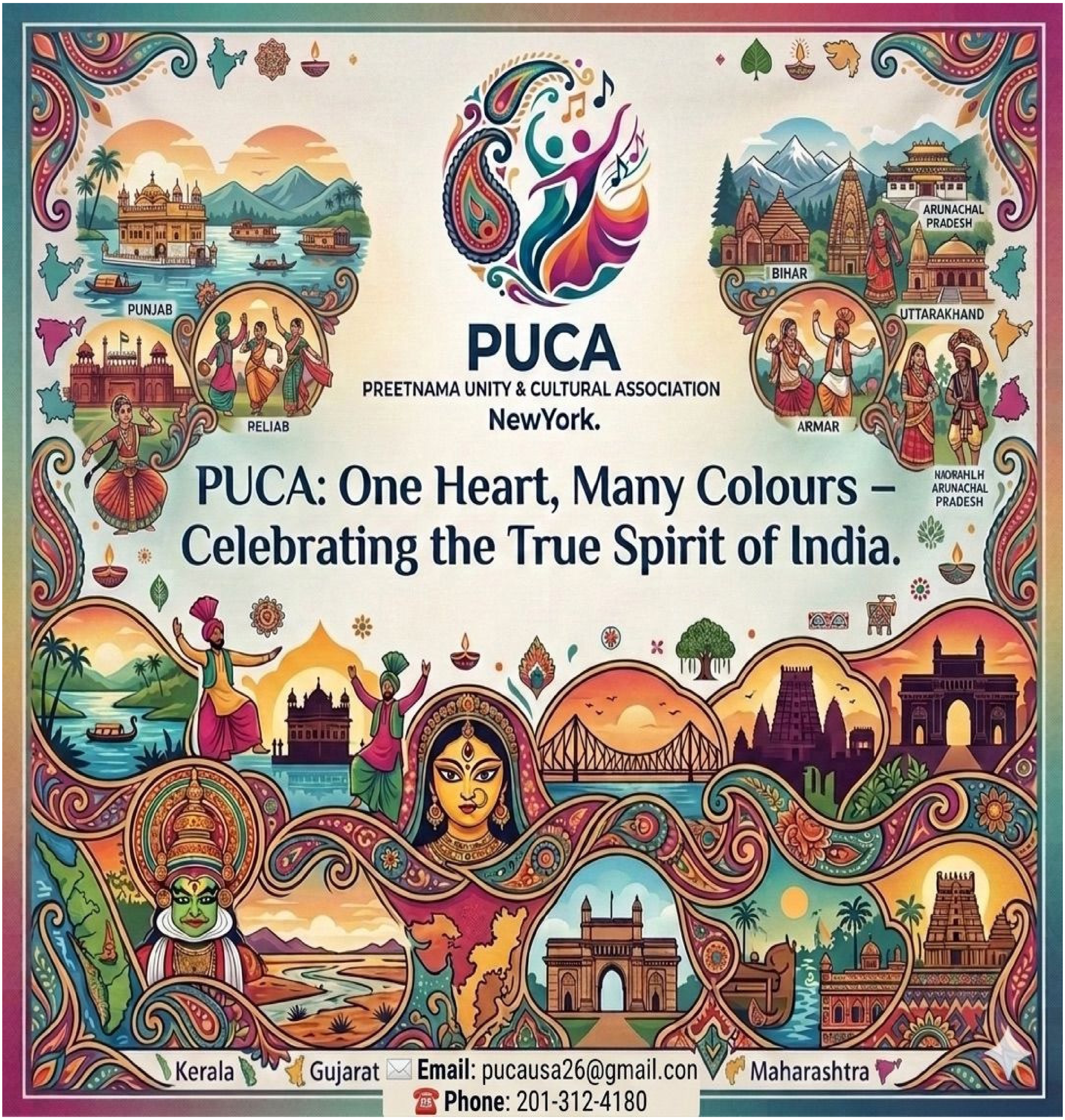

Preetnama

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ

ਖ਼ਰਾ ਸੱਚ

Khara Sach

On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM

Chief Editor
Pritpal Kaur
+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 374 | Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com | 09 OCT TO 15 OCT, 2026

No body have time to watch TV Advertisement
No body have time to read Physical newspapers

It's social time.

Online News, Advertisement, Promotion Anytime anywhere.

Doesn't matter where are you.

Advertisement with Preetnama.
Promote your business with TalkShow
We gave social stage to show yourself and your Business.

Business Persons, Doctor,
Advocates, VISA, Tour Travel, Actor, Singers,
writers come Join or TalkShow
and Advertisement with us on national
& International based.

Search Just
Preetnama
Youtube
Facebook
Twitter
Instragram
LinkedIn
Tiktok

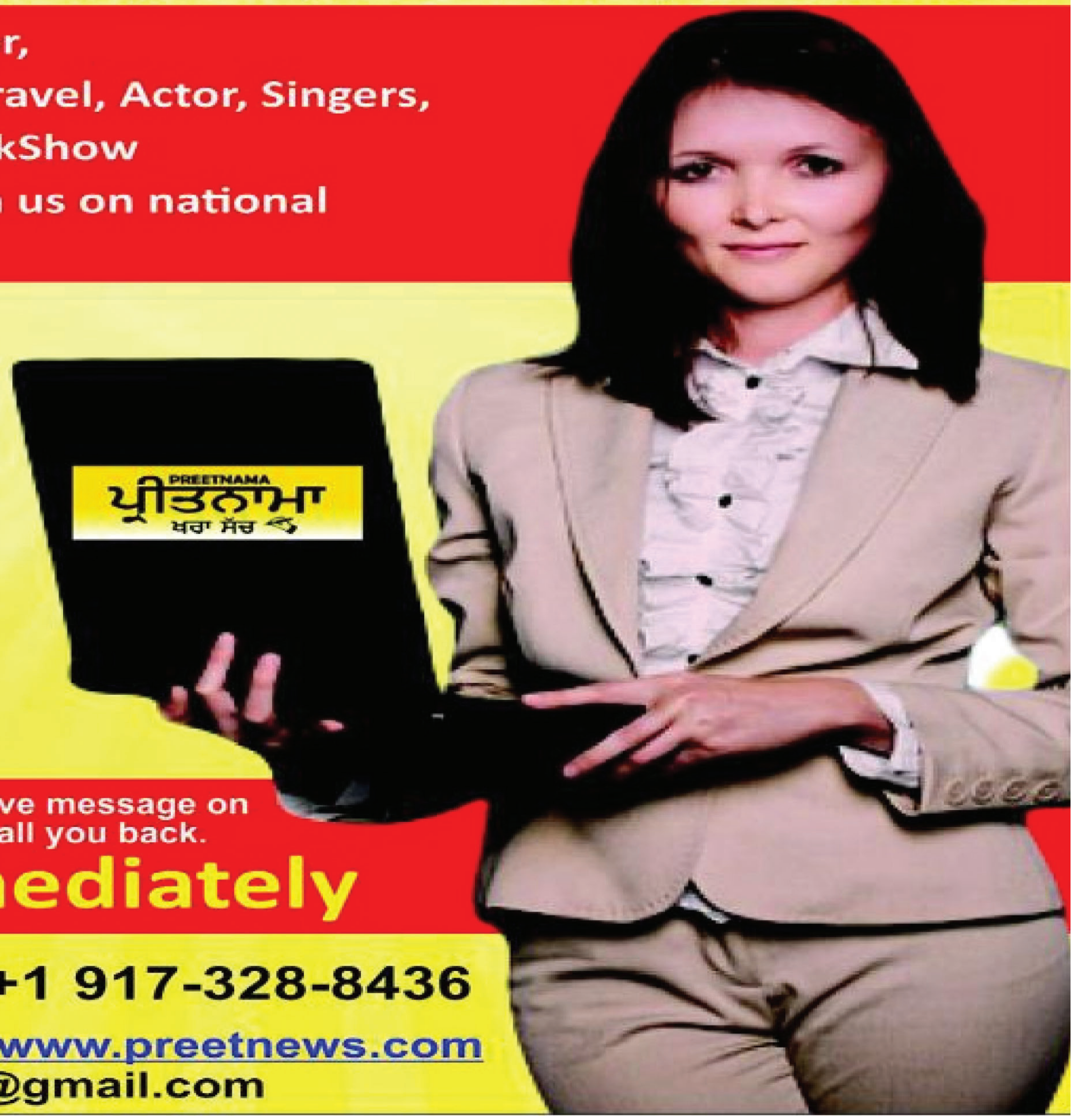

No ned to go anywhere, Just leave message on
WhatsApp or email us. We will call you back.

Contact immediately

+1 201-312-4180,+1 917-328-8436

www.preetnama.com, www.preetnews.com
Email- preetnamausa@gmail.com

Preetnama

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ

ਖ਼ਰਾ ਸੱਚ

Khara Sach

On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM

Chief Editor
Pritpal Kaur
+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 374

Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com

09 OCT TO 15 OCT, 2026

LONG ISLAND, NY — October 3, 2026 — The Association of Indians in America (AIA), New York Chapter, successfully hosted its 39th Annual Deepavali Festival at Overlook Beach, Long Island, bringing together the community for a vibrant celebration of Indian culture, traditions, music, food and the Festival of Lights.

The beautifully organized event welcomed a large gathering of families and community members who came together to celebrate Deepavali in an atmosphere filled with joy, unity and cultural pride.

One of the major attractions was the exciting Pani Puri Eating Competition, which brought tremendous energy and enthusiasm from participants and the audience. The fun-filled competition added a lively touch to the day's celebrations.

The festival also featured a rich lineup of cultural performances, including traditional Gidda, classical dance and other Indian cultural presentations, showcasing the diversity and beauty of India's heritage.

A special highlight of the evening was a live musical performance by Arjun from the UK, who entertained the audience with his energetic performance and added to the festive atmosphere. The celebration continued with a special VIP Deepavali Dinner, bringing community leaders, guests and dignitaries together to share food, friendship and the spirit of Deepavali. The evening concluded on a spectacular note with a grand fireworks display over the beach. The colorful fireworks illuminated the night sky and provided a memorable finale to an already wonderful celebration.

The 39th Annual Deepavali Festival was a beautiful reflection of Indian culture, community spirit and togetherness. AIA New York deserves appreciation for bringing the community together and creating a memorable Deepavali celebration for everyone. The event truly captured the spirit of Deepavali — celebrating light, culture, friendship and unity.

Preetnama

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ

ਖ਼ਰਾ ਸੱਚ

Khara Sach

On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM

Chief Editor
Pritpal Kaur
+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 374 | Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com | 09 OCT TO 15 OCT, 2026

AIA New York Celebrates 39th Annual Deepavali Festival with Culture, Music, Food and a Spectacular Fireworks Finale

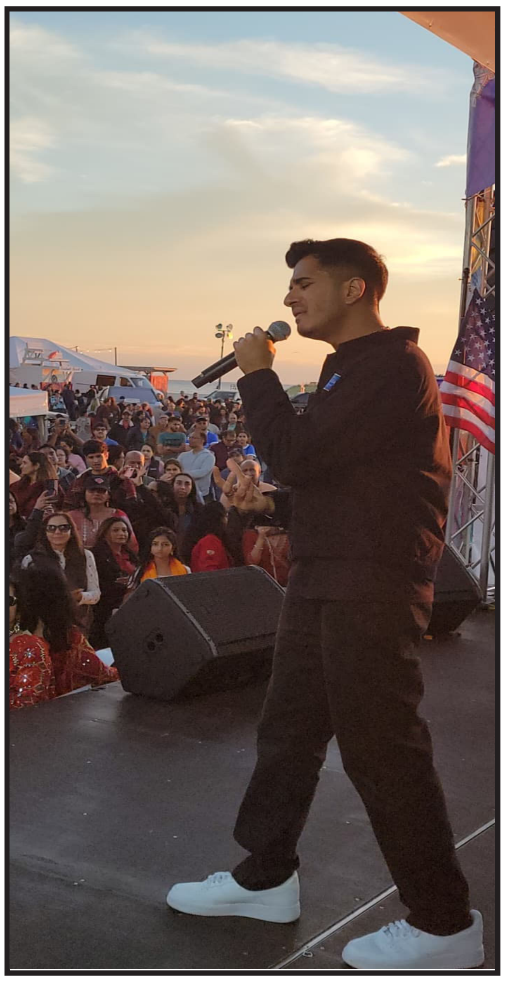

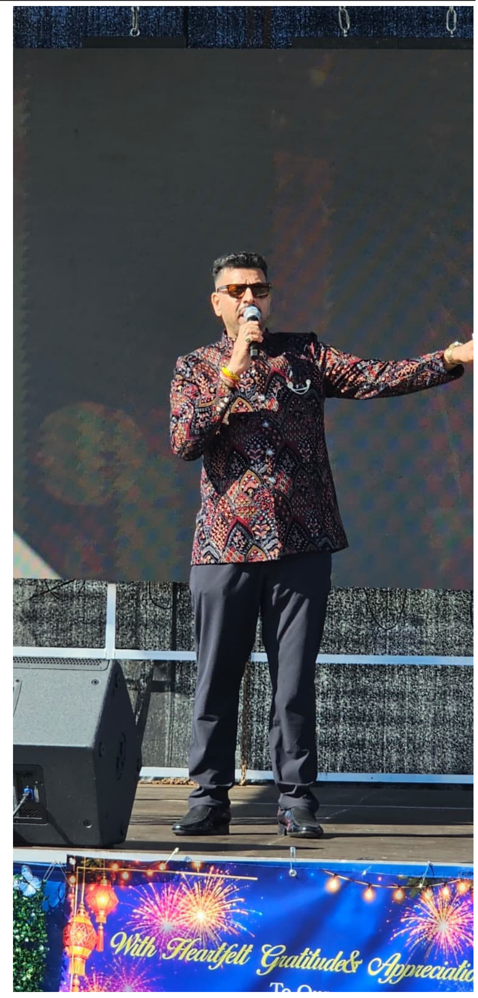

Preetnama

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ

ਖ਼ਰਾ ਸੱਚ

Khara Sach

On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM

Chief Editor
Pritpal Kaur
+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 374

Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com

09 OCT TO 15 OCT, 2026

AIA New York Celebrates 39th Annual Deepavali Festival with Culture, Music, Food and a Spectacular Fireworks Finale

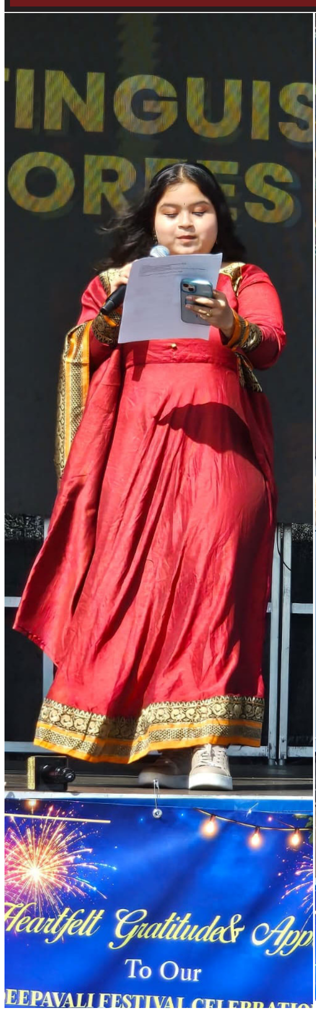

Preetnama

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ

ਖ਼ਰਾ ਸੱਚ

Khara Sach

On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM

Chief Editor
Pritpal Kaur
+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 374

Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com

09 OCT TO 15 OCT, 2026

AIA New York Celebrates 39th Annual Deepavali Festival with Culture, Music, Food and a Spectacular Fireworks Finale

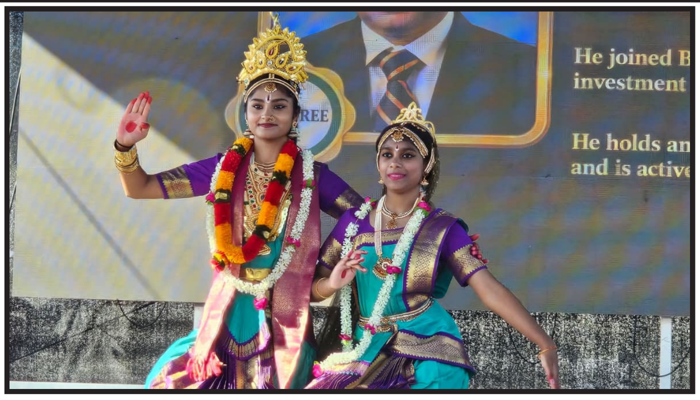

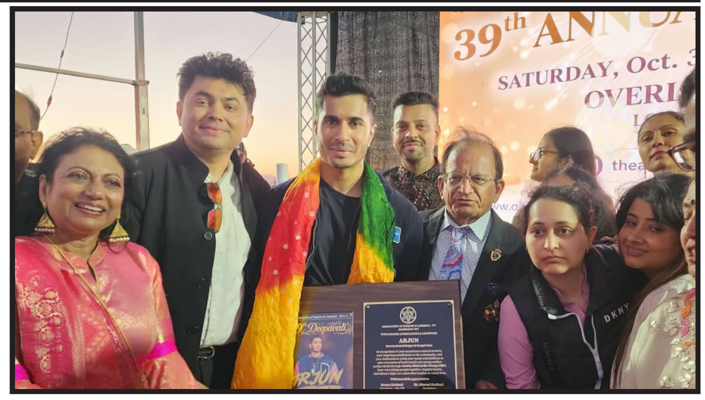

ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ

Weekly Preetnama www.preetnama.com
+1 (201) 312-4180

PRITPAL KAUR
Editor-In-Chief
+1 201-312-4180
+1 917-328-8436

ADVISORY BOARD

Joga Singh
Jaswinder Singh New Jersey
Mindi Manak
NewYork
Jagjit Singh Dasuya
Gurmeet Singh Dhalwan
Chicago
G. S Singh Punjab
Sujan Nag, USA
Dr. Jagdeep Dhimaan, India
Sarabjit Kaur Punjab
Sukhmandar Brar
(Bhagata Bhaika) Vancouver,

Sunil Kumar Gund
(Journalist) India
Raj Rani
Video editor
Jagmeet Kaur
97817-41631

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ, ਸਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਪੰਜਾਂ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਦੀ ਸਲਾਮਤੀ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਹੈ। ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ ਵਿਚ ਛਪੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪਾਦਕ ਜਾਂ ਅਖ਼ਬਾਰ ਦਾ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਲੇਖਕ ਆਪਣੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਈਮੇਲ ਰਾਹੀਂ ਭੇਜ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਈਮੇਲ ਵਾਲੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ ਨੂੰ ਰਚਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਂਟ ਛਾਂਟ ਕਰਨ ਦਾ ਜਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਨਾ ਛਾਪਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਵਿਚ ਛਪੀ ਸਮਗਰੀ ਲਈ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਦਾਤਾ ਖੁਦ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਵਿਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ, ਕੀਮਤ, ਵਰੰਟੀ, ਕੁਆਲਿਟੀ, ਸੁਝਾਵਾਂ ਲਈ ਸਿਰਫ ਇਸਤਿਹਾਰ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਕੰਪਨੀ ਹੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਵੇਗੀ।

The Preetnama is not responsible or legally lible for any news, article, advertisement or typing mistakes in the news or articles

ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਹਫਤਿਆਂ ਤੋਂ ਪਾਠਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਲੇਖ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਲਗਾਤਾਰ ਫੋਨ ਆ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਲਈ ਲਈ ਖਿਮਾ ਦੇ ਜਾਚਕ ਹਾਂ। ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ ਵੱਲੋਂ ਲੇਖਕਾਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਵਿਚ ਇੱਕ ਹੀ ਲੇਖ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਢੁੱਕਵੀਂ ਜਗ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

Preetnamausa@gmail.com
www.preetnama.com

ਸੈੱਲਫੋਨ ਟਾਵਰ ਅਤੇ ਸੈੱਲਫੋਨ ਰੇਡੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਖਤਰੇ

ਡਿਜੀਟਲ ਤਕਨੀਕ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤਰੱਕੀ ਹੋਈ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਾਡੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀਆਂ ਆਮ ਖਾਸ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਸਤਾਂ ਸਾਇੰਸਦਾਨਾਂ ਨੇ ਤਿਆਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ ਜਦੋਂ ਦਾ ਸਾਇੰਸ ਯੁੱਗ ਦਾ ਪ੍ਰਸਾਰ ਹੋਇਆ ਹੈ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਡੇ ਲਈ ਐਲੋਪੈਥੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦਵਾਈਆਂ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਆਈਆਂ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਰਜੀਕਲ ਤਕਨੀਕ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਹੋਈ ਇਹਨਾਂ ਦੋਨਾਂ ਤਕਨੀਕਾਂ ਨਾਲ ਤੁਰੰਤ ਫਾਇਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਇੱਕ ਪੱਖ ਹੈ ਦੂਸਰਾ ਪੱਖ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦਵਾਈਆਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਬਿਮਾਰੀ ਦਾ ਇਲਾਜ ਤਾਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਹੋਰ ਕਿੰਨੀਆਂ ਸਹੇੜ ਲਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਉਸ ਦੇ ਵਰਤੋਂਕਾਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਦਵਾਈਆਂ ਬਣਾਉਣ ਤੇ ਵੇਚਣ ਵਾਲੇ ਦੱਸਣਗੇ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਕਮਾਈ ਹੈ ਸਰਜੀਕਲ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਗੰਭੀਰ ਬਿਮਾਰੀ ਤੋਂ ਫਾਇਦਾ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਪੂਰਨ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਸੁਧਾਰ ਹੁੰਦਾ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਮੈਂ ਖੁਦ ਆਪਣੇ ਦੋਨੋਂ ਕੁੱਲੇ ਬਦਲੀ ਕਰਵਾਏ ਹਨ ਦਰਦ ਰੁਕਿਆ ਚੱਲਣ ਫਿਰਨ ਲੱਗ ਗਿਆ ਪਰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਆਮ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਬੱਸ ਜਾਨ ਬੱਚੀ ਤੋਂ ਲਾਖੋਂ ਪਾਏ ਡਿਜੀਟਲ ਤਕਨੀਕ ਦੇ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਾਡੇ ਉੱਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸੈੱਲ ਫੋਨ ਦਾ ਪਿਆ ਹੈ ਹਰ ਤਰਾਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਬਹੁਤ ਉੱਚ ਪੱਧਰ ਦੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਪਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕੰਮ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਗਾਹਕ ਹਨ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਫੈਸ਼ਨ ਤੇ ਮਨੋਰੰਜਨ ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੁੱਦਾ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਕੋਲ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਫੋਨ ਵਿਖਾਵਾਕਾਰੀ ਲਈ ਖ਼ਰੀਦੇ ਹੋਏ ਹਨ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਆਮ ਹਿਸਾਬ ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ 80-85 ਲੋਕ ਵੱਖ ਵੱਖ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੈੱਲ ਫੋਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਬਹੁਤਾਤ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਸਮਾਰਟ ਫੋਨਾਂ ਦੀ ਹੈ ਸੈੱਲਫੋਨ ਨੂੰ ਸਾਡੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਬੋਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਸੋ ਮੇਰਾ ਵੀ ਫ਼ਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਵਾਲੇ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਨਾ ਨੂੰ ਹੀ ਵਰਤਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਸਮਝਣ ਵਾਲੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾ ਆਵੇ ਸਾਡੇ ਮਹਾਨ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸੌ ਕਰੋੜ ਮੋਬਾਇਲ ਯੰਤਰ ਹਨ ਤਕਰੀਬਨ ਵੇਖਿਆ ਜਾਵੇ 3.75000 ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਮੋਬਾਈਲ ਟਾਵਰ ਹਨ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕੰਪਨੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਆਮਦਨ ਵੇਖਣੀ ਹੈ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਟਾਵਰ ਬਹੁ ਗਿਣਤੀ ਵਾਲੀ ਆਬਾਦੀ ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਗਾਹਕ ਵੀ ਉਸੇ ਫੋਨ ਦਾ ਸਿਮ ਕਾਰਡ ਖਰੀਦਣ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਦਾ ਸਿਗਨਲ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਮਿਲਦਾ ਹੋਵੇ ਪ੍ਰਿੰਟ ਮੀਡੀਆ ਤੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਨੇ ਲੋਕ ਹਿੱਤ ਪੱਖ ਜਨਤਾ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਕਿ ਟਾਵਰ ਅਤੇ ਫੋਨ ਵਿੱਚੋਂ ਵਰਤੋਂ ਸਮੇਂ ਨਿੱਕਲਣ ਵਾਲੀਆਂ ਤਰੰਗਾਂ ਆਦਮੀ ਅਤੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਲਈ ਬੇਹੱਦ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਹਨ ਬੇਸ਼ੱਕ ਸਾਡੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਰਸਾਇਣਕ ਕਿਰਿਆ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਤੋੜ ਸਕਦੀਆਂ ਪਰ ਦਿਮਾਗ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਡੂੰਘਾ ਅਸਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕੈਂਸਰ ਦੀ ਨਾਮੁਰਾਦ ਬਿਮਾਰੀ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਹੈ ਦਿਮਾਗੀ ਅਤੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਗੁਣਾ ਵੱਧ ਰਸੌਲੀਆਂ ਉਤਪੰਨ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਅਜਿਹਾ ਹੋ ਵੀ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਕਾਰਨ ਕਿਹੜਾ ਹੈ ਆਪਾਂ ਜਾਨਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੱਸ ਨਹੀਂ ਰਹੇ ਬੱਸ ਇਲਾਜ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਚਾਲੂ ਕਰੋ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਦੀਆਂ ਧੁਨਾਂ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚਲੀ ਸਾਡੀ ਪਰਤ ਤੋੜ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਅੱਜਕਲ ਇਨਸਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਮਾਨਸਿਕ ਤਣਾਅ ਆਮ ਵੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਨੀਂਦ ਘੱਟ ਆਉਣ ਪਿੱਛੇ ਵੀ ਤਰੰਗਾਂ ਦਾ ਅਸਰ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ ਦੂਸਰੀ ਖਾਸ ਗੱਲ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਦੀ ਸਾਡੀ ਅੰਧਾਧੁੰਦ ਵਰਤੋਂ ਹੈ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਆਰਾਮ ਨਾ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਗੰਭੀਰ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰ ਪੈਦਾ ਹੋਣਗੀਆਂ ਸਇੰਸਦਾਨ ਤੇ ਡਾਕਟਰ ਆਮ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਗਲੀ ਜੇਬ ਵਿੱਚ ਫੋਨ ਰੱਖਣ ਨਾਲ ਮਰਦਾਨਾ ਸ਼ਕਤੀ ਘੱਟਦੀ ਹੈ ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਜੋ ਗਰਭਵਤੀ ਹਨ ਟਾਵਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹੋਣ ਤਾਂ ਗਰਭਪਾਤ ਹੋ ਜਾਣਾ ਮਾਮੂਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਇਹ ਗੰਭੀਰ ਅਸਰ ਸਿਰਫ ਸੁਣਨ ਲਈ ਹਨ ਅਸਲੀ ਤੱਥ ਕੀ ਹੈ ਕੀ ਅਸੀਂ ਕਦੇ ਸੋਚਿਆ ਹੈ ਸਮਾਜਕ ਜੱਥੇਬੰਦੀਆਂ ਖ਼ਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਕਦੇ ਇਹ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਸੰਘਣੀ ਆਬਾਦੀ ਵਿਚ ਟਾਵਰ ਖਤਰਨਾਕ ਹੈ ਕਦੇ ਕਿਤੇ ਛੋਟਾ ਮੋਟਾ ਧਰਨਾ ਜਾਂ ਥੋੜ੍ਹੇ ਬਹੁਤ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਇਕੱਠ ਨਾਅਰੇ ਮਾਰਦਾ ਵਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਅਚਾਨਕ ਹੀ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਵਪਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਬਹੁਤ ਅਮੀਰ ਹਨ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਚੁੱਪ ਕਰਾਉਣਾ ਉਨਾਂ ਨੂੰ ਭਲੀ ਭਾਂਤ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਸਾਡੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਧਾਰ ਵਪਾਰਕ ਕੰਪਨੀਆਂ ਹੀ ਹਨ ਸਰਕਾਰਾਂ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਆਏ ਸੁਨੇਹੇ ਤੇ ਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦਾ ਹੈ ਸਾਡੇ ਨੇਤਾ ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਰੰਗਾਂ ਦਾ ਸਾਡੇ ਸਰੀਰ ਤੇ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਮੰਦਾ ਹਾਲ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਪਰ ਕੌਣ ਕਹੇ ਰਾਣੀ ਅੱਗਾ ਢੱਕ ਤਿੰਨ ਕੁ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਮੈਂ ਮਰਚੈਂਟ ਨੇਵੀ ਵਿੱਚ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸੈਂਕੜੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮਿਆ ਹਾਂ ਉੱਥੋ ਦੇ ਲੋਕ ਮੋਬਾਇਲ ਫੋਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਖ਼ਾਸ ਤਰੀਕਾ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਸੜਕਾਂ ਦੇ ਉੱਤੇ ਫੋਨ ਲੈ ਕੇ ਘੁੰਮਦੇ ਆਮ ਲੋਕ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਕਦੇ ਨਹੀ ਵੇਖੇ ਪਬਲਿਕ ਥਾਵਾਂ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਮਾਲ ਤੇ ਹੋਟਲਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮੈਂ ਕਦੇ ਕੋਈ ਫੋਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਸਾਡੇ ਜਹਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਅਫਸਰ ਸਾਡੇ ਕਾਗ਼ਜ਼ਾਤ ਵੇਖਣ ਲਈ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਮੋਬਾਈਲ ਫ਼ੋਨ ਬੈਗ ਜਾਂ ਬਰੀਫਕੇਸ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਜ਼ਰੂਰਤ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਬੰਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਚਾਲੂ ਕਰਕੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਫੇਰ ਸੰਤੋਖ ਕੇ ਸੁੱਖ ਆਸਣ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਬੈਗ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਦਫਤਰ ਹੋਟਲ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਫੋਨ ਕਰਨ ਲਈ ਲੱਗੇ ਬੂਥ ਲੈਂਡਲਾਈਨ ਫੋਨ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਉੱਥੋਂ ਦੀਆਂ ਵਪਾਰਕ ਕੰਪਨੀਆਂ ਜਹਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਕਮਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਜੋ ਫੋਨ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਨਵੀਂ ਤਕਨੀਕ ਨਾਲ ਬੇਤਾਰ ਲੈਂਡ ਲਾਈਨ ਵਾਲੇ ਫੋਨ ਨਾਲ ਮਿਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸੈੱਟ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਸਮੁੰਦਰੀ ਜਹਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਸੀਮਤ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਹੀ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ ਸਾਡੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਕੰਪਨੀ ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ ਸੈਟੇਲਾਈਟ ਫੋਨ ਲਗਾ ਕੇ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਫੋਨ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਥੋੜ੍ਹੀ ਕੀਮਤ ਦੇਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਸੰਗਤ ਜੀ ਹੁਣ ਆਪਾਂ ਪਹਿਲੀ ਥਾਂ ਤੇ ਆ ਜਾਓ ਜਿੱਥੇ ਆਪਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ ਭਾਰਤ ਵਰਸ਼ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ ਮੋਬਾਈਲ ਟਾਵਰਾਂ ਤੇ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨਾਂ ਦਾ ਸਾਡੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਅਤੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ

Preetnama

प्रीतनामा

खरा सच

Khara Sach

On our English language New Website
WWW.PREET NEWS.COM

Chief Editor
Pritpal Kaur
+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 374 | Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com | 09 OCT TO 15 OCT, 2026

विश्व स्वास्थ्य संगठन की रिपोर्ट में खुलासा

विश्वभर में बढ़ रहा आत्महत्या का रुझान बना चिंताजनक

रमेश सर्राफधमोरा

विश्व स्वास्थ्य संगठन की रिपोर्ट के मुताबिक दुनिया में हर साल लगभग आठ लाख लोग आत्महत्या करते हैं। जिनमें से 21 फीसदी आत्महत्याएं भारत में होती है। हमारे देश में शायद ही कोई दिन ऐसा बीतता होगा जब किसी न किसी इलाके से गरीबी, भुखमरी कुपोषण बेरोजगारी कर्ज जैसी तमाम आर्थिक तथा अन्य सामाजिक दुश्वारियों से परेशान लोगों के आत्महत्या करने की खबरें न आती हों। देश में हर चार मिनट में एक आत्महत्या की जाती है। 2018 में पारित हुए मेंटल हेल्थ केयर एक्ट 2017 के तहत भारत में आत्महत्या के अपराधी करण का कानून खत्म करते हुए मानसिक बीमरियों से जूझ रहे लोगों को मुफ्त मदद का प्रावधान किया गया है। इस नए कानून के तहत आत्महत्या का प्रयास करने वाले किसी भी व्यक्ति को बिना किसी भेदभाव के मदद पहुंचाना इलाज करवाना और पुनर्वास देना सरकार की जिम्मेदारी होगी।

भारत के साथ.साथ पूरे विश्व में मानसिक स्वास्थ से जूझ रहे लोगों की संख्या बढ़ने की आशंका जताई जा रही है। हालांकि इस मामले में अभी तक विश्व स्वास्थ्य संगठन की ओर से कोई ठोस बयान जारी नहीं किया गया है। लेकिन विश्व के अलग.अलग हिस्सों में हो रहे आत्महत्याओं के बढ़ते मामलों पर तुरंत संज्ञान लेने की जरूरत है।

विश्व स्वास्थ्य संगठन की रिपोर्ट खुलासा करती है कि विकसित देशों की तुलना में विकासशील देशों के लोग अधिक आत्महत्या कर रहे हैं। रिपोर्ट में कहा गया है कि विकसित देशों में महिलाओं के मुकाबले पुरुषों में आत्महत्या की दर अधिक है। परन्तु विकासशील देशों में महिलाओं की आत्महत्या की दर अधिक पाई गई है। विश्व स्वास्थय संगठन के आंकड़े यह भी खुलासा करते हैं कि आत्महत्या के मामले में भारत की स्थिति भी चिंताजनक है। राष्ट्रीय अपराध रिकॉर्ड ब्यूरो के तुलनात्मक आंकड़े बताते हैं कि भारत में आत्महत्या की दर विश्व आत्महत्या दर के मुकाबले बढ़ी है। भारत में पिछले दो दशकों की आत्महत्या दर में एक लाख लोगों पर 2.5 फीसद की वृद्धि हुई है। आज भारत में 37.8 फीसद आत्महत्या करने वाले लोग 30 वर्ष से भी कम उम्र के हैं। दूसरी ओर 44 वर्ष तक के लोगों में आत्महत्या की दर 71 फीसद तक बढ़ी है।राष्ट्रीय अपराध रिकॉर्ड ब्यूरो के आंकड़ों के अनुसार भारत में 2019 में आत्महत्या करने से रोजाना 381 मौतें हुईं व पूरे साल में कुल 1 लाख 39 हजार 123 लोग मरे। 2018 में 1 लाख 34 हजार 516 और 2017 एक लाख 29 हजार 887 लोगों ने आत्म हत्या की थी। 2018 की तुलना में 2019 के दौरान देश में आत्महत्याओं में 3 प्रतिशत की वृद्धि देखी गई। पिछले वर्ष देश में फांसी लगाकर आत्महत्या करने वाले 53.6 प्रतिशत लोग थे। वहीं जहर खाकर 25 प्रतिशत पानी में डूब कर 5.2 प्रतिशत लोगों ने आत्महत्या की थी। आत्महत्या करने वालों में 70.2 प्रतिषत पुरुष और 29 प्रतिशत महिलाएं थी।

देश में सबसे ज्यादा महाराष्ट्र में 18 हजार 916 लोगों द्धारा आत्महत्याओं की गयी थी। इसके बाद तमिलनाडु में 13493 पश्चिम बंगाल में 12665 मध्य प्रदेश में 12457 और कर्नाटक में 11288 लोगों ने आत्महत्या की थी। देश में दर्ज कुल आत्महत्याओं का 49.5 प्रतिशत हिस्सा इन पांच राज्यों में था। शेष 50.5 प्रतिशत आत्म हत्याओं की रिपोर्ट देश के अन्य सभी प्रदेशों की थी। देश के कई हिस्सों में गरीब किसानों के द्वारा की जाने वाली खुदकुशी की घटनाएं भी किसी से छिपी नहीं हैं। महाराष्ट्र का विदर्भ क्षेत्र तो इसके लिए कुख्यात है। देश के अन्य हिस्सों में कर्ज में डूबे गरीब व निर्धन किसान भी आत्महत्या करने को मजबूर हो रहे हैं। असलियत तो यह है कि देश में किसी भी व्यक्ति द्वारा की गई आत्महत्या इस सामाजिक व्यवस्था पर एक करारा तमाचा है। देश के किसानों में आत्महत्या की प्रवृत्ति रुकने का नाम ही नहीं ले रही है। बीते वर्ष खुदकुशी के कारण देश ने 3 हजार किसानों को खोया था।

पिछले 20 सालों में हजारों किसानों ने अपना जीवन त्याग दिया। किसान जो अन्नदाता हैं। अपनी मेहनत से देश की 130 करोड़ जनसंख्या के पेट की आग बुझाता हैं। वही आज अपने पेट की आग नहीं बुझा पा रहे हैं। प्राकृतिक प्रकोप और ऊपर से सरकारी उदासीनता के कारण अन्नदाता दाने.दाने को मोहताज नजर आ रहे हैं। ऐसे में जब हालात बद से बदतर हो जाते हैं तब वे मजबूरन आत्महत्या करने को मजबूर हो जाते हैं।भारत में अवसाद की बीमारी भी तेजी से पांव पसार रही है। आंकड़े बताते हैं कि विगत दशकों में बदलते परिवेश आधुनिक जीवन.शैली तात्कालिक विफलता और बढ़ती बेरोजगारी के कारण ग्रामीण भारत के युवाओं में अवसाद के कारण आत्महत्या करने की प्रवृति बढ़ी है। राष्ट्रीय अपराध रिकॉर्ड ब्यूरो के आंकड़ों के अनुसार 2019 में कुल 139123 लोगों ने आत्महत्या की थी। जिसमें बेरोजगारों की संख्या 14019 थी। जो 2018 की तुलना में 8.37 प्रतिशत अधिक है। विश्व स्वास्थ्य संगठन के अनुसार देश में करीब 23 लाख लोगों को तात्कालिक तौर पर मानसिक स्वास्थ्य संबंधी देखभाल की जरूरत है। जबकि देश में मानसिक स्वास्थ्य सेवाओं का बुरा हाल है। देश में 130 करोड़ आबादी के लिए मात्र 5 हजार मानसिक रोग चिकित्सक हैं।बिगड़ते मानसिक स्वास्थ्य को एक वैश्विक चुनौती करार देते हुए संयुक्त राष्ट्र संघ और विश्व स्वास्थ्य संगठन ने दुनिया के हर देश को मेंटल हेल्थ पर गंभीर कदम उठाने की सलाह दी है। विश्व स्वास्थ्य संगठन और इंटरनेशनल एसोसिएशन फॉर सुसाइड प्रिवेंशन के मुताबिक व्यक्ति को समय रहते भावनात्मक संबल मिल जाना ही आत्महत्या से बचाव का सबसे कारगर उपाय है। दुनिया के अनेक मनोविज्ञानियों ने अभिभावकों के लिए सलाह जारी की है। बच्चों से प्रतिदिन सहज संवाद को सबसे कारगर बताया गया है। बच्चों को यह सिखाया जाना जरूरी है कि खतरा क्या है और संभावित किसी भी परिस्थिति का सामना वह कैसे करें। वे अभिभावकों के साथ रोजमर्रा की छोटी से छोटी बात की जानकारी साझा करें। ताकि समय रहते सावधानी बरती जा सके।

सरकार को आत्महत्या के लिए प्रेरित करने वाले आर्थिक. सामाजिक और मनोवैज्ञानिक कारणों की गहराई से पड़ताल करनी चाहिये और अपनी प्राथमिक जिम्मेदारी के तौर पर ऐसे उपाय करे कि लोग अपनी जीवनलीला समाप्त करने का विचार ही दिमाग में न लाए। विश्व स्वास्थ्य संगठन की रिपोर्ट में सरकारों को सलाह दी गई है कि आत्महत्या का मीडिया ट्रायल नहीं हो। देश में अल्कोहल को लेकर ठोस नीति बनाई जाए। आत्महत्या के संसाधनों पर रोक लगाते हुए आत्महत्या के प्रयास करने वालों की उचित देखभाल की जाए। समाज में सफल लोगों की असफलताओं से सीख लेकर भी आत्महत्या के बढ़ते रुझान पर काबू पाया जा सकता है। मनोचिकित्सकों के मुताबिक आर्थिक परिवेश सामाजिक परिवेश के साथ ही कई और भी कारण है। जिसके चलते अक्सर लोग निराश होकर आत्महत्या करने को मजबूर हो जाते है। इसमें सबसे बड़ा कारण परिवारिक समस्याओं का सामने आ रहा है। इसके बाद दूसरा बड़ा कारण असाध्य बीमारियों का है। जिसके चलते जीवन से निराश होकर लोग आत्महत्या करने को मजबूर हो जाते हैं।विशेषज्ञों का कहना है कि आत्महत्या के मामलों के अध्ययन के बाद सरकार और गैर.सामाजिक संगठनों को मिल कर एक ठोस पहल करनी होगी। इसके लिए जागरुकता अभियान चलाने के अलावा हेल्पलाइन नंबरों के प्रचार.प्रसार पर ध्यान देना होगा। इसके साथ ही समाज में लोगों को अपने आस.पास ऐसे लोगों पर निगाह रखनी होगी जिनमें आत्महत्या या अवसाद का कोई संकेत मिलता है। सबको मिल कर आगे बढ़ना होगा। ऐसा नहीं हुआ तो यह आंकड़े साल दर साल बढ़ते ही रहेंगे। ऐसे मामलों पर अंकुश लगाने की ठोस रणनीति बहुत जरुरी है।

कांग्रेस देश में लापता होते लोकतंत्र की तलाश में

– नवीन जैन, स्वतंत्र पत्रकार

मल्लिकार्जुन खड़गे का कांग्रेस का नया अध्यक्ष बनना लगभग तय ही है। कारण कि वे नेहरू गांधी परिवार के किचन केबिनेट के सदस्य रहे हैं। यूपीए सरकार में वे काबीना मंत्री भी थे और फिर सीनियर मोस्ट कांग्रेसी हैं। वे खुद बताते हैं कि आजादी के आंदोलन में गांधी नेहरू के विचारों से वे इतने आंदोलित हुए थे कि दीवारों पर पोस्टर तक चिपकाया करते थे उधर, तिरुव्ललमपुरम से कांग्रेस की तरफ़ से लगातार लोकसभा में जाने वाले शशि थरूर नेता कम, अपने व्यक्तित्व से बालीवुड सेलिब्रिटी ज़्यादा लगते हैं। बावजूद इसके वे इतने बुद्धिमान और क्रिएटिव हैं कि विभिन्न विषयों पर अब तक दस से ज्यादा पुस्तकें दे चुके हैं, जिन्हें पढ़ने के लिए किसी खां को भी चांसलर्स शब्द कोष फॉलो करना पढ़ता है। वे जब हाउस में बोलने खड़े होते हैं, तो इंग्लिश में बोलें या हिंदी में सन्नाटा छा जाता है। वे इतने निडर हैं कि एक बार तो लंदन जाकर अंग्रेजों से उनके द्वारा भारत की पूरी दौलत ब्याज सहित वापस करने की मांग सार्वजनिक रूप से उठा आए थे, लेकिन इंदिरा गांधी के ज़माने से ही कांग्रेस आला कमान यस मैंन को ही तरजीह देता रहा है। कांग्रेसी बायो डेटा में यही गुण सबसे पहले देखा जाता है। शशि थरूर में भी यह गुण देखा गया था, लेकिन कांग्रेस में आंतरिक लोकतंत्र के लिए, जो सुधार किए जा सकने वाला जी-23 पत्र लिखा गया इसमें चूंकि थरूर भी शामिल थे इसलिए वहीं से पार्टी में दो धाराएं विकसित हो गई। इन्हें स्वतंत्रता के पहले वाले गर्म और नर्म दल तो नहीं कह सकते, लेकिन 23 वरिष्ठ सदस्यों को पार्टी में अपनी भूमिका शून्य होती नजर आने लगी थी।

जो झंझावात इस बार अध्यक्ष पद को लेकर कांग्रेस में मचा उसका क्या परिणाम होता है, यह तो भविष्य ही बताएगा, लेकिन यह फिर निश्चित हो चुका है, कि जिसके माथे पर नेहरू परिवार हाथ रखेगा वही उच्च पद के स्वर्ग का भागी बनेगा। खड़गे के नामांकन और उनकी ही जीत की संभावना से यह, तो पक्का है कि कांग्रेस सालों बाद राजनीति का जवाब वैसे ही राजनीति से दे रही है, क्योंकि आदिवासी समुदाय को लुभाने के लिए भाजपा ने आदिवासी महिला द्रोपदी को राष्ट्रपति बनाया। खड़गे दलित हैं। उनके दशकों पहले स्व. बाबू जगजीवन राम ने यह पद सम्हाला था, जो प्रधानमंत्री भी बनाए जा सकते थे और दलित थे। कांग्रेस किसी भी तरह हरेक समुदाय में अपना जनाधार बढ़ाने की जी तोड़ कवायद कर रही है। राहुल गांधी की पांव-पांव, गांव-गांव यात्रा भी उसी दिशा में उठाया जा रहा अभिनव, तो नहीं, लेकिन आजमाया हुआ नुस्खा है। कहते हैं एक आदमी सदियों पहले अफ्रीका से चला था और फिर खरामा खरामा दुनियां बसती गई। भगवान राम को भी राजपाट के लिए चौदह साल वनवास करना पड़ा था ताज़ा इतिहास राष्ट्रपिता महात्मा गांधी का है जिन्होंने नमक पर बढ़ाए गए टैक्स के विरोध में दांडी मार्च निकाली थी जिसके लगभग सत्रह साल बाद देश को आजादी मिली। स्व.राजीव गांधी, पूर्व प्रधानमंत्री स्व.चंद्रशेखर, मेगसेस पुरुस्कार से नवाजे गए समाज सेवी बाबा आमटे, अभिनेता-राजनेता सुनील दत्त ने भी पैदल यात्रा के प्रयोग किए, लेकिन राहुल की उक्त यात्रा पार्टी अध्यक्ष के चुनाव को लेकर मची घमासान के कारण बीच सफर में भारी उलझन में पड गई। दिग्विजय सिंह, अशोक गेहलोत जैसे पके नेता अपने नाम आगे बढ़ाकर अपने बूढ़े सपनों की पतंगे उड़ाने लगे थे, लेकिन अच्छी बात यह कि में खड़गे के नाम पर लगभग आम सहमति हो गई है। जहां तक करोड़ों में खेलने वाले शशि थरूर का सवाल है, तो वे तो करीब दो महीने पहले ही अखबारों में अपने लिखे लेखों के मार्फत उक्त चुनाव लडने की इच्छा जाहिर कर चुके थे, जिसके लिए इशारों इशारों में हरी झंडी सोनिया गांधी भी दे चुकी थीं।

सिर्फ आधा घंटा व्यायाम भी आपको रखेगा फिट

व्यायाम सभी को करना चाहिये। इससे हम फिट रहते हैं। अगर आप हर दिन 30 से 40 मिनट व्यायाम करते हैं तो आप बहुत सी बीमारियों से दूर रहते हैं एक सर्वेक्षण में कहा गया है अगर कोई आदमी 70 साल का है और वह हर रोज व्यायाम करता है तो उसकी उम्र बढ़ जाती है और बीमारियों से भी दूर रहता है। स्वस्थ रहने के लिए यह सबसे बड़ा उपाय है।

पौष्टिक भोजन

स्वस्थ रहने के लिए संतुलित आहार की बहुत जरूरत होती है क्योंकि आप जानते हैं ज्यादातर बीमारी गलत आहार से होती है। इसलिए संतुलित आहार को अपनाएं। इसके साथ ही 3 से 5 लीटर पानी पिएं। फल और सब्जी भी खाएं खाने को चबाकर खाएं रात में कम खाना कम खाएं किसी भी एक चीज का ज्यादा मात्रा में सेवन ना करें।

सकारात्मक रहें

यह आपके जिंदगी का यह एक बहुत ही महत्वपूर्ण पहलू है। लोग इस पर ध्यान कम देते हैं। निराशाजनक माहौल से दूर रहें सोते समय ना सोचें कमाई से अधिक खर्च ना करें किसी से झूठा वादा ना करेंए जिसको आप पूरा ना कर सके बिना मतलब का कुछ ना सोचें हैं। अच्छे लोगों से मिले हैं और उसे दोस्त करें खूब हंसे और दूसरे को हंसाने की कोशिश करें। दिमाग का सीधा रिश्ता दिल से होता है अगर आप तनाव में रहते हैं तो आपका ब्लड प्रेशर बढ़ता है जिस से बहुत सारी बीमारियां होती हैं जैसे हार्ट अटैक आदि। अपने लाइफ स्टाइल को ठीक करें जल्दी सोएं और जल्दी जगे! चिंता क्रोध शोक शक और दूसरों से अधिक उम्मीद न करें।

अच्छी नींद

वैज्ञानिक मानते हैं कि नींद सबसे बड़ी दवा है आप गौर कीजिए जब आप काम करके बहुत ज्यादा थक जाते हैं। अगर आप गहरी नींद से सोते हैं तो सुबह अपने आप को तरोताजा पाते हैं। इसीलिए कहा जाता है अच्छी नींद का होना बहुत जरुरी है! कम नींद होना या ज्यादा नींद का होना इसका सीधा प्रभाव स्वास्थ्य पड़ता है। वैज्ञानिक अध्ययन से पाया गया है कि 8 घंटा से ज्यादा और 6 घंटे से कम नहीं सोना चाहिए। सोते समय सोचना नहीं चाहिए जिससे आपका नींद खराब होता है और आप सही सोच भी नहीं पाते हैं क्योंकि आप थके हुए होते हैं।

इलाज करवाने में देरी ना करें

लोग अपनी बीमारियों को डालने की कोशिश करता है या फिर अपनी बीमारियों को झूठलाता है कि मुझे यह बीमारी नहीं है इसका चयन स्वयं करें। डॉक्टरी सलाह अवश्य लें समय रहते अगर आप डॉक्टर से मिलते हैं तो आप का इलाज कम खर्च में जल्दी हो जाता है।

विश्व स्वास्थ संगठन के अनुसार आप हर रोज पांच अलग रंग का फल खाएं। संडे हो या मंडे हर दिन एक अंडे कम से कम खाएं। साफ पानी तीन से 5 लीटर हर दिन पीने की कोशिश करें। दूध का इस्तेमाल करें चाय पीने में दूध का इस्तेमाल होना इसे दूध का सेवन नहीं माना जाता है दूध पिए हैं या दूध से बना हुआ खाना खाएं।

खुश रहने के बहाने खोजें

सिर्फ अपने आपको कामनाएं वयस्त रखना स्वास्थ्य के लिए हानिकारक है। आप काम भी करें साथ ही साथ खुश रहने के लिए अलग.अलग तरीकों को अपनाएं जैसे खेल कूद में भाग लेना फिल्म देखना अपने मनपसंद दोस्त से मिलना घूमने जाना मजाकिया आदत रखनाए और मनपसंद खाना खाना आदि।

अपनाएं साफसफाई

स्वस्थ रहने के लिए हाइजीन का होना बहुत जरूरी है सिर्फअपने आप को साफकरना बहुत बड़ी बात नहीं है। आप जो समान इस्तेमाल करते हैं उसका भी साफहोना उतना ही जरुरी है और जहां पर आपका खाना पकता है उसका भी साफहोना जरूरी है।

प्राकृतिक सौंदर्य: नारी अपनी असली सुंदरता को स्वयं पहचाने

नारी की असली सुदंरता बाहर नहीं बल्कि उसके अंदर छुपी है। अपनी बाहरी सुंदरता को लेकर महिलाएं अक्सर बहुत ज्यादा उत्साहित रहती हैं। इसमें लगातार निखार लाने के लिए कई महिलाएं बहुत ज्यादा मेहनत करती हैं पर अगर प्राकृतिक सुंदरता को पाना चाहती हैं तो अपने अंदर की असली सुंदरता को पहचानें। अपनी रोजमर्रा की जिंदगी में सभी चीजों के बीच हेल्दी बेलंस कायम करने का सफल प्रयास करें। इससे न केवल आप खुश रहेंगे बल्कि आप स्वस्थ भी महसूस करेंगी। इससे आपके अंदर की असली सुदरता अपने आप खुद बाहर आ जाएगी और आप पहले से कहीं ज्यादा सुंदर दिखाई देंगी। इसके लिए आप कुछ महत्वपूर्ण बातों पर ध्यान दें।

अपने को पसंद करें-जहां बात आती है अपने सुंदर दिखने की तो हम अक्सर दूसरे लोगों से अपनी तुलना करने लग जाते हैं। जबकि यह सत्य नहीं है। अपनी सुंदरता को लेकर दूसरे से अपेक्षा पर निर्भर रहने की बजाय स्वयं उस आंतरिक सुंदरता का दिदार करें। आपकी सुंदरता को निहारने का सबसे पहला अधिकार आपका ही है। इसलिए अपने अंदर की सुंदरता को पहचानें और उससे प्यार करें। आपका खुद के साथ संतुष्ट होना बहुत आवश्यक है क्योंकि इससे आप स्वयं की बहुत ज्यादा केयर करना शुरू कर देंगी। इसके अलावा खुद को पसंद करना एक महिला के लिए इसलिए भी जरूरी है क्योंकि इसके माध्यम से वह अपने अंदर छुपी एक ऐसी नारी की पहचान कर लेती है जो पुरूषों को आकर्षित करने का प्रयास नहीं करतीए बल्कि असली वास्तविकता से जुडी है। यह बिल्कुल मायने नहीं रखता कि कोई पुरूष आपको पसंद करे या न करें। खुद के अंदर असली रूप में मौजूद सुंदरता से प्यार करें क्योंकि इससे होने वाली अंदरूनी खुशी के कारण बाहरी सुंदरता भी अपने आप खिल उठती है। जिस नारी के अंदर नारीत्व गुण बना हुआ है वह आज भी बहुत ज्यादा सुंदर दिखाई देती है। क्योंकि नारीत्व गुण खत्म नहीं हुआ है यह आज भी मौजूद है। माना कि इसमें त्याग है सहनशीलता है लेकिन यह बहुत ज्यादा मजबूत है। सबसे ज्यादा आकर्षित होता है एक औरत का उत्साह जिसके बल पर वह खुद को मजबूत महसूस करती है।

मोटापे से गर्भाधारण भी हो सकती है समस्या

अगर आप मां बनना चाहती हैं तो मोटापे पर नियंत्रण रखें क्योंकि अधिक वजन वाली महिलाओं को गर्भधारण में संतुलित वजन वाली महिलाओं के मुकाबले अधिक समय लग सकता है। इसके अलावा मोटापे से पीड़ित महिलाओं में गर्भपात की आशंका भी दोगुनी से अधिक रहती है। अधिक वजन या मोटापे से पीड़ित महिलाओं में गर्भधारण की संभावनाएं अपेक्षाकृत कम रहती हैं। इसलिए फिटनेस बनाये रखने के लिए तनाव न लें और डॉक्टर की सलाह पर व्यायाम करते रहें।

मोटापा इनफर्टिलिटी का अहम कारण है। मोटापे के कारण एंड्रोजन इंसुलिन जैसे हार्मोन का अत्यधिक निर्माण जैसी समस्याएं भी पैदा हो सकती हैं या अंडोत्सर्जन तथा शुक्राणु के लिए नुकसानदेह प्रतिरोधी हार्मोन बनते हैं। लिहाजा स्वस्थ लाइफस्टाइल अपनाएं। इससे न सिर्फआपकी प्रजनन क्षमता बढ़ेगी बल्कि आप फिट भी रह सकती हैं।

मोटापे के कारण आपके शरीर को बहुत ज्यादा नुकसान होता है। मोटापे से पीड़ित महिलाओं में टाइप 2 डायबिटीज हाई ब्लडप्रेशर हृदयरोग और यहां तक कि कैंसर जैसी जानलेवा बीमारियां भी उभर सकती हैं। इसके साथ ही अगर आप तनाव में रहते हैं तो आप मोटापे का शिकार हो सकते हैं। तनाव कई तरीके से वजन बढ़ाने में योगदान कर सकता है। तनाव की वजह से हमारे शरीर में कई हार्मोन पैदा होते हैं जिनमें कोर्टिसोल भी एक है। यह हार्मोन फैट स्टोरेज और शरीर की ऊर्जा खपत प्रबंधित करने का काम करता है। कोर्टिसोल का स्तर बढ़ने से भूख भी बढ़ जाती है। इस वजह से मीठा और वसायुक्त भोजन खाने की इच्छा बढ़ जाती है।

उन्होंने कहा गंभीर तनाव की स्थिति में वसा के रूप में शरीर में ऊर्जा इकट्ठा होने लगती है और यह हमारे पेट पर सबसे ज्यादा असर करती और चर्बी बढ़ाता है। मोटापे के कारण हृदय रोग डायबिटीज ओस्टियो.अर्थराइटिस आदि जैसी कई स्वास्थ्य समस्याएं पैदा होती हैं। इन सभी बीमारियों का रिस्क फैक्टर कम करने के लिए आपको रोजाना कम से कम एक घंटे तक कुछ व्यायाम करना और अपने खानपान में संतुलित आहार लेना जरूरी है।

बेदाग और दमकती त्वचा पाने करें ये उपाय

सभी महिलाएं बेदाग और दमकती त्वचा चाहती हैं पर क्या आप जानती हैं कि स्वस्थ त्वचा के लिए सिर्फउसकी बाहरी देखभाल काफी नहीं होती। इसके लिए आपको अपने शरीर के अंदर की गंदगी को पहले साफ करना ज्यादा जरूरी है। अपने पीने के पीनी में कुछ खास चीजों को मिलाकर आप अपने शरीर को डिटॉक्स कर सकती हैं।

शहद-एंटीबैक्टीरियल और एंटीमाइक्रोबियल गुणों से भरपूर शहद त्वचा पर लगाना जितना अच्छा होता है उससे कई ज्यादा यह हमारे शरीर के अंदर पैदा होने वाली गंदगी को बाहर निकालने में कारगर है। इसलिए रोजाना सुबह खाली पेट गर्म पानी में शहद मिलाकर पीने की आदत डाल लें।

पुदीना-पेट को साफरखने के लिए पुदीना किसी वरदान से कम नहीं है। इसके साथ ही यह चेहरे की चमक बरकरार रखने में मदद करता है। गर्मियों में इसे अपनी डाइट में जरूर शामिल करें आप तरोताजा महसूस करेंगी।

नींबू -पीने के पानी में नींबू की कुछ बूंदें मिलाकर पीने से आपकी पाचन क्रिया दुरुस्त होगी। इसके अलावा यह ड्रिंक आपके शरीर की गंदगी भी दूर करने में मदद करेगा। नींबू की जगह आप एक गिलास पानी में एक चम्मच एप्पल सिडार विनेगर मिलाकर भी पी सकती हैं।

दालचीनी-पेट के स्वास्थ्य के लिए रामबाण है दालचीनी। यह गैसए पेट दर्द और एसिडिटी जैसी समस्यों में काफी असरदायी है। इसके लिए पानी को उबालते समय उसमें दालचीनी पाउडर और सेब के कुछ टुकड़े डालें। अब इसे छान कर पी लें। आपको इसका स्वाद भी अच्छा लगेगा।

स्ट्रॉबेरी-पीने के पानी में स्ट्रॉबेरी का रस मिलाकर पिएं। इसमें मौजूद विटामिन सी और एंटीऑक्सिडेंट आपके चेहरे की चमक को बरकरार रखते हैं।

Preetnama

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ
ਖ਼ਰਾ ਸੱਚ

Khara Sach

On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM

Chief Editor
Pritpal Kaur
+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 374

Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com

09 OCT TO 15 OCT, 2026

India's blue economy: The next wave of opportunity

A strong Blue Economy can transform sustainable fisheries and aquaculture to improve incomes and nutritional security. Modern ports, shipping and logistics can enhance trade competitiveness

For centuries, the ocean has carried India's trade, shaped its coastal cultures and strengthened its strategic influence. Today, with an 11,098-kilometre coastline, vast marine resources and a commanding position in the Indian Ocean, it offers a new frontier for India's development.

As the nation advances towards Viksit Bharat 2047, the Blue Economy is emerging as a powerful pathway to prosperity, sustainability and national strength. Prime Minister Narendra Modi has placed this opportunity at the heart of India's growth vision. His 80th Independence Day speech identified the Blue Economy as one of the seven streams, or Sapta-Dhara, that will propel the country forward.

The Blue Economy is not simply an economy of the ocean, but of people, ideas and possibilities. It is about securing better livelihoods for fisherfolk and coastal communities, creating opportunities for entrepreneurs and investors, strengthening food and energy security, and using science to build climate-resilient coasts. Above all, it is about ensuring that economic progress and environmental responsibility move together.

This opportunity is accompanied by urgent challenges. Marine pollution and climate change are putting tremendous pressure on marine resources. These challenges can become catalysts for innovation, sustainable intervention and investment. By accelerating technology development, enterprise creation and capital mobilisation, India can transform emerging sectors such as offshore renewable energy, marine biotechnology, advanced aquaculture, ocean data services, sustainable tourism and deep-sea technologies into powerful engines of Blue Economy growth.

A strong Blue Economy can transform sustainable fisheries and aquaculture to improve incomes and nutritional security. Modern ports, shipping and logistics can enhance trade competitiveness. Offshore renewable energy can support India's clean-energy transition. Marine tourism can generate local enterprise and employment, while ocean science, forecasting and digital services can protect lives, assets and livelihoods. Together, these sectors can strengthen maritime security, technological self-reliance and India's leadership across the Indian Ocean Region.

India therefore sees the Blue Economy not as a collection of isolated schemes, but as an integrated national development strategy. Its guiding principle is that science must shape policy, policy must enable enterprise, and institutions must deliver measurable value for people and the planet. The Ministry of Earth Sciences is building the scientific, technological and institutional foundation for this transition.

Through the Deep Ocean Mission, marine spatial planning pilots, ocean-observation networks, digital platforms, forecasting systems and advanced marine services, the Ministry is converting ocean knowledge into public value. Indigenous capabilities in deep-sea exploration, marine biotechnology, ocean energy and desalination are opening pathways for resource security, innovation and self-reliance. Fisheries advisories, early-warning services and shoreline-management interventions are supporting coastal livelihoods and strengthening disaster preparedness.

The next phase must be defined by scale, speed and impact. India requires integrated ocean governance, stronger coordination, credible project pipelines and wider use of digital technologies for evidence-based decisions. With Blue Economy investments projected to rise from approximately Rs 3.9 lakh crore during 2015-2025 to nearly Rs 25.8 lakh crore during 2026-2035, the opportunity is historic. Innovative finance, responsible private capital, startup participation and transparent implementation will be essential to translate this potential into sustainable outcomes. Coastal communities must remain active partners and primary beneficiaries throughout this journey. The most exciting chapter belongs to India's youth. To every young entrepreneur, investor, scientist, technologist, professional and skilled worker, the ocean economy offers a horizon without limits. Traditional sectors such as ports, shipping, logistics, fisheries and tourism are being reimagined through automation, digital platforms, cleaner fuels, electric mobility and sustainable operations. Emerging fields such as offshore renewable energy, marine biotechnology, deep-sea technologies, aquaculture, marine robotics, artificial intelligence for oceans, island tourism, electric boats and green maritime systems are creating new careers, enterprises and investment possibilities.

This is the moment to build future-ready skills, launch startups, develop indigenous technologies, invest responsibly and transform research into scalable solutions. Our universities, laboratories, industries and coastal communities must become connected spaces of experimentation and enterprise. Young Indians can design smarter fishing systems, cleaner vessels, resilient ports, ocean-data platforms, bio-based products and technologies that explore the deep sea while protecting its fragile ecosystems.

The Blue Economy is not a distant promise. It is a national mission waiting for a generation bold enough to lead it. I call upon India's youth to bring their imagination, courage and ingenuity to this blue wave of transformation. Let our oceans become laboratories of innovation, engines of livelihoods and pathways to sustainable prosperity. Together, we can build an ocean economy that is productive yet responsible, globally competitive yet locally empowering, and aligned with the spirit of Sapta-Dhara. The journey towards Viksit Bharat 2047 will be shaped not only on land, but across the vast blue expanse that surrounds and connects us.

As the nation advances towards Viksit Bharat 2047, the Blue Economy is emerging as a powerful pathway to prosperity, sustainability and national strength. Prime Minister Shri Narendra Modi has placed this opportunity at the heart of India's growth vision

India-Swiss ties need a fourth T: Tracking

Switzerland's President Guy Parmelin's second visit to India this year signals a relationship moving beyond traditional commerce

When a Swiss president makes his first state visit to India, his second trip here this year naturally means that the relationship between the two countries is growing. Guy Parmelin's three-day visit, which began on Monday, marks the first anniversary of the India-EFTA trade agreement, and Bern wants to see what a year of free trade has delivered. The agenda follows the "3Ts" framing of India's Ministry of External Affairs: trade, technology and talent.

Trade is anchored by the Trade and Economic Partnership Agreement (TEPA), in force since October 1, 2025. Its headline promise is $100 billion of investment from the four EFTA states over 15 years, $50 billion in the first 10, and one million direct jobs. Parmelin attends the second India-EFTA Prosperity Summit on Wednesday to take stock.

The two sides signed a Migration and Mobility Partnership offering multiple-entry visas of up to five years and renewable one-year student permits, alongside a young professionals' exchange agreement. A further memorandum covers electric vehicles, ropeways, tunnelling and the circular economy. Prime Minister Modi also spoke of new avenues in military exchanges and defence manufacturing, and of expanded nuclear energy cooperation, a widening of the scope of a relationship long defined by commerce.

The relationship is old and largely uncomplicated. Ties have been cordial since independence, helped by Indian non-alignment and Swiss neutrality. The leaders met in New Delhi in February, at the AI Impact Summit, and in Geneva in June. Switzerland hosts the next global AI summit in 2027, a move Delhi has welcomed.

The economic ledger, however, is lopsided. In 2024-25, India imported $21.8 billion of goods from Switzerland and exported $1.47 billion. Swiss direct investment totalled $10.87 billion between April 2000 and June 2025, and over 330 Swiss companies operate in India. Swiss capital is visible on the ground: a Zurich Airport subsidiary operates Noida International Airport, and Swiss technology helped build the Varanasi ropeway.

here has been friction too. Switzerland suspended the most-favoured-nation clause in its tax treaty with India from January 2025, after the Supreme Court's Nestlé ruling, a reminder that goodwill needs tax certainty to survive.

Investors will also read the $100 billion target for what it is: a figure that companies, not governments, must ultimately deliver. India's task is to make that easy, through predictable taxation, regulatory clarity and speed.

Parmelin called his visit a "stepping stone", and the phrase fits. The 3Ts need a fourth: tracking. A joint annual review of investment flows, jobs created and visas issued would turn a handsome promise into a measurable one. The next year will decide whether this partnership is remembered for its summits or for its factories, laboratories and jobs.

Preetnama
ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ
ਖ਼ਰਾ ਸੱਚ
Khara Sach
On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM
Chief Editor
Pritpal Kaur
+1 201-312-4180
Vol 4, Issue 374
Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com
09 OCT TO 15 OCT, 2026

The Digital Economist Host Climate Summit 2026

IDEAS · INNOVATION · A SUSTAINABLE TOMORROW

NEW YORK, NY — September 24, 2026 — The Digital Economist welcomed Dilip Chauhan, Deputy Chief Business Diversity Officer and Senior Advisor for MWBE Business Opportunities at the NYC Mayor's Office of Minority and Women-Owned Business Enterprise undet the leadership of NYC Mayor Zohran Mamdani to The Digital Economist Climate Summit 2026 at The New York Academy of Sciences, where he delivered opening remarks and later joined Founder and CEO Navroop Sahdev for a fireside conversation on access, enterprise, and the emerging economy.

Chauhan brought a practical public-sector perspective to the Summit's examination of technology, infrastructure, climate, and investment, focusing on a consequential question: how does economic opportunity move from policy commitments and allocated dollars to businesses and communities that have historically struggled to access them? Following his opening remarks, Chauhan joined Sahdev for a fireside conversation titled "Who Gets to Build the Future? Access, Enterprise, and the New Economy." Their discussion explored the role of minority- and women-owned businesses in an economy increasingly shaped by major investments in infrastructure, climate resilience, and technology—and what is required for these businesses not simply to be eligible for opportunity, but to successfully participate, compete, and grow. Chauhan shared practical insights into the persistent gap between funding and contracting opportunities designated for M/WBEs and the businesses those resources are intended to reach. The conversation highlighted barriers ranging from navigating complex procurement processes and accessing financing to developing the institutional knowledge and relationships required to compete effectively for public-sector opportunities. A central theme was the role of mentorship in bridging these gaps. Chauhan discussed the work of his office in helping entrepreneurs understand procurement pathways, build capacity, navigate government systems, and connect more effectively with opportunities—recognizing that expanding access requires not only allocating resources, but also ensuring businesses have the knowledge, networks, and institutional support to reach them.

The discussion also situated this work within the Mamdani administration's broader emphasis on economic justice and more equitable access to public and private economic opportunity.

The administration has placed small-business access, M/WBE participation, affordable capital, mentorship, and equitable development within a wider effort to address structural disparities in how opportunity and public investment reach New Yorkers. For The Digital Economist, the conversation connected the Summit's examination of the emerging economy with the mechanisms through which economic participation actually occurs. As investment in technology, infrastructure, and climate resilience grows, Chauhan's contribution underscored that the question is not only where capital is deployed, but who has the knowledge, access, and institutional pathways to participate in the value it creates.

About The Digital Economist

The Digital Economist is the world's foremost think tank on innovation, advancing a human-centered global economy through technology, policy, and systems change. Headquartered in Washington, D.C., with offices at One World Trade Center in New York City, The Digital Economist engages a global network of 40,000+ senior leaders to drive transformation across climate, finance, governance, and global development. The organization publishes 75+ in-depth research papers annually and operates at the intersection of emerging technologies, policy, and economic systems. In addition to its research and global convenings, The Digital Economist operates a venture studio that translates cutting-edge scientific research into real-world applications addressing some of today's most pressing socio-economic challenges.

To explore partnership opportunities, contact partnerships@thedigitaleconomist.com.

Preetnama
ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ
ਖ਼ਰਾ ਸੱਚ
Khara Sach

On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM

Chief Editor
Pritpal Kaur
+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 374 | Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com | 09 OCT TO 15 OCT, 2026

Guinness World Records Recognises World's Longest Biography by a Single Author

A REMARKABLE ACHIEVEMENT • A LIFETIME OF DEDICATION

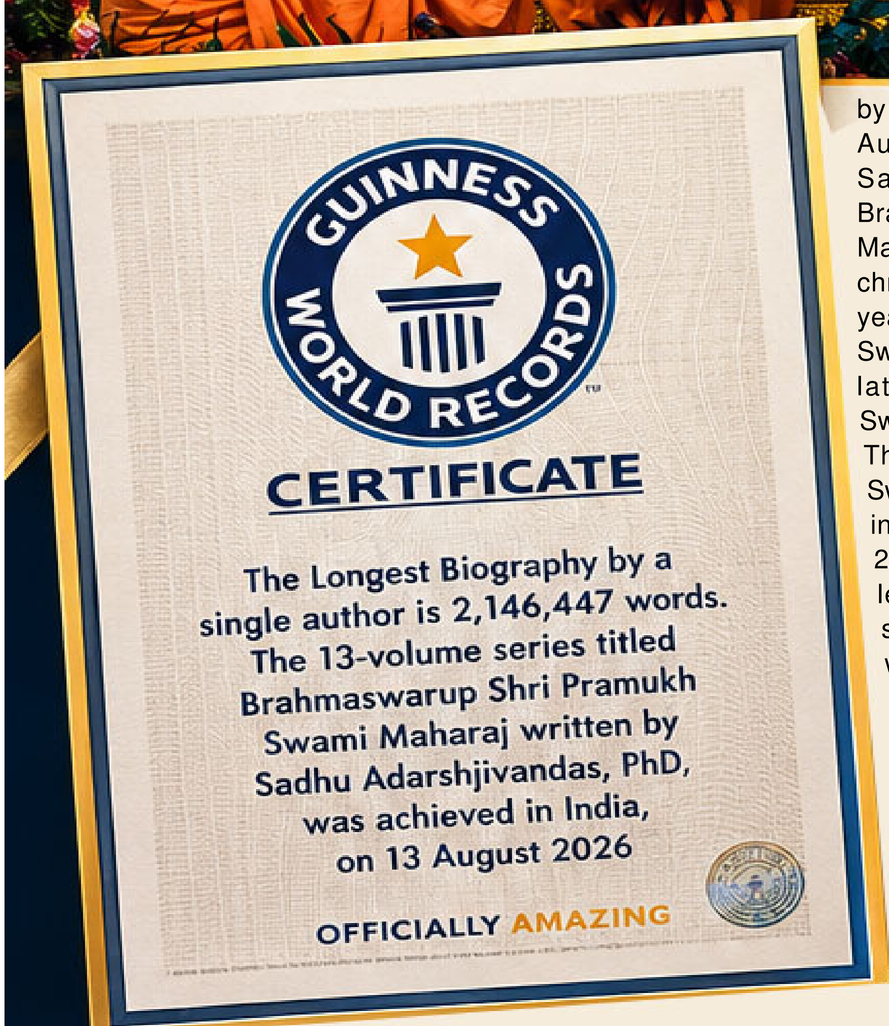

A monumental 13-volume biography spanning 8,848 pages and comprising 2,146,447 words on His Holiness Pramukh Swami Maharaj has been officially recognised by Guinness World Records as the Longest Biography by a Single Author.

Authored by Sanskrit scholar Sadhu Adarshjivandas, PhD, Brahmaswarup Pramukh Swami Maharaj: Vistrut Jivan ane Karya chronicles the extraordinary 94-year life and legacy of Pramukh Swami Maharaj (1921-2016), the late spiritual leader of BAPS Swaminarayan Sanstha.

The biography traces Pramukh Swami Maharaj's life from his birth in 1921 through to his passing in 2016, documenting his spiritual leadership, profound humility, selfless service and devotion, as well as his extensive work serving and inspiring individuals and communities around the world. The work was researched and written over an intensive 38-month period between July 2017 and August 2020.

The Guinness World Records certificate was presented to His Holiness Mahant Swami Maharaj at OVO Arena Wembley on Sunday 4 October 2026, during celebrations marking his 93rd birth anniversary. The historic presentation was witnessed by 11,000 people at the arena andtens of thousands more watching via a live webcast around the world.

Carl Saville, Senior Adjudicator who presented the Certificate, said: "Today's presentation for the Longest Biography by a Single Author, has been a true pleasure, privilege and honour to deliver on behalf of Guinness World Records. "Guinness World Record's main objective as a brand, is to document the incredible from around the world, to share unique and special achievements which ultimately, no one else on earth has managed to achieve to date, so what a powerful relevance to this specific title which has been documented, over a whole lifetime."

Reflecting on the achievement, Sadhu Adarshjivandas added: "The subject of this biography is infinitely more important than the author. His Holiness Pramukh Swami Maharaj lived a life defined by deep spirituality, profound humilityand an unwavering commitment to global harmony, compassion and empathy. It was an honour and a privilege to chronicle his divine life and enduringlegacy."

More than a record of extraordinary literary scale, the biography represents an extensive historical archive of a life dedicated to spirituality, service and the wellbeing of others, preserving Pramukh Swami Maharaj's life and work for present and future generations. More than 310,000 copies of the volumes have already been sold.

The recognition also follows another recent GUINNESS WORLD RECORDS™ title achievement for BAPS. In February 2026, 12,723 children gathered in Vadodara, India, for a simultaneous recital of Sanskrit verses from the Satsang Diksha, establishing the GUINNESS WORLD RECORDS title for the Largest Simultaneous Hindu Text Recital. More than 15,000 children had memorised all 315 Sanskrit verses of the scripture as part of the wider initiative.

Preetnama
ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ
ਖ਼ਰਾ ਸੱਚ
Khara Sach
On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM
Chief Editor
Pritpal Kaur
+1 201-312-4180
Vol 4, Issue 374
Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com
09 OCT TO 15 OCT, 2026

THE INTROSPECTION THEORY

In a world that constantly encourages us to look outward—towards success, recognition, possessions and the opinions of others—we often forget the importance of looking within. Introspection is the quiet practice of examining our thoughts, emotions, decisions, values and actions. It is not an exercise in self-criticism rather, it is an honest conversation with oneself. In an age of constant distraction and fast paced life, introspection has become not merely desirable but essential for maintaining a meaningful and balanced life.

Human beings are naturally inclined to evaluate the world around them. We judge situations, analyse the behaviour of others and form opinions about society. Yet, we rarely pause to examine our own assumptions, reactions and mistakes with the same seriousness. Introspection provides that pause. It allows us to ask fundamental questions: Why did I react in that manner? What motivates my decisions? Are my actions consistent with my values? What can I learn from my failures? Such questions can reveal aspects of our personality that remain hidden beneath routine and social expectations.

One of the greatest benefits of introspection is self-awareness. A person who understands his or her strengths, weaknesses, emotions and limitations is better equipped to make thoughtful decisions. Self-awareness helps us recognise patterns in our behaviour. We may discover, for example, that anger is often rooted in insecurity, that procrastination may arise from fear of failure, or that constant comparison with others is undermining our confidence. Once such patterns become visible, they can be addressed rather than repeatedly experienced.

Introspection is also closely connected with emotional maturity. Life inevitably brings disappointment, criticism, conflict and failure. Without reflection, we may blame circumstances or other people for every difficulty. Introspection encourages us to examine our own contribution to a situation. This does not mean accepting blame for everything; it means taking responsibility for what lies within our control. Such an attitude transforms mistakes into lessons and conflicts into opportunities for growth.

In professional and academic life, introspection can be equally valuable. Success is not achieved simply by working harder; it also requires understanding whether our efforts are directed towards meaningful goals. A student may ask, Am I learning or merely memorising? A professional may reflect, Am I pursuing genuine excellence or simply seeking approval? Such questions help individuals distinguish between external achievement and genuine fulfilment.

Introspection also strengthens relationships. Many conflicts arise because people focus exclusively on what others have done wrong. Looking inward encourages us to examine our communication, expectations and reactions. Before accusing someone of being insensitive, we can ask whether we have communicated our feelings clearly. Before demanding understanding, we can ask whether we have tried to understand the other person. This inward examination can replace impulsive reactions with empathy and patience. However, introspection should not be confused with excessive self-analysis. Healthy reflection leads to clarity and constructive action, whereas constant rumination can trap a person in guilt, anxiety and negative thinking. The purpose of introspection is not to repeatedly revisit the past but to learn from it. A useful principle is simple: reflect, learn and move forward.

Modern life makes this practice particularly important. Smartphones, social media and the relentless flow of information leave little space for silence. We are constantly exposed to other people's achievements, opinions and lifestyles, making it easy to lose touch with our own inner voice. A few moments of quiet reflection each day can provide a necessary counterbalance. Journaling, meditation, prayer, walking in solitude or simply sitting quietly without digital distractions can create opportunities for meaningful self-examination.

Introspection also helps us clarify our values and purpose. A life driven entirely by external expectations can appear successful while feeling internally empty. We may acquire wealth, status or recognition yet remain uncertain about what truly matters. Looking within helps us distinguish between what society tells us to desire and what genuinely gives our lives meaning. It enables us to make choices based not merely on convenience or popularity but on principles and purpose.

Importantly, introspection should not be limited to moments of crisis. We often begin examining our lives only after failure, loss or disappointment. But regular reflection can prevent many problems before they become serious. Just as a vehicle requires periodic maintenance, the human mind and character require regular examination. Asking ourselves what is going well, what needs improvement and what should change can keep personal growth continuous.

The deepest value of introspection lies in the fact that real change begins from within. We cannot control every circumstance, nor can we change every person around us. But we can examine our own responses, choices and attitudes. When we change the way we think and act, our relationship with the world begins to change as well.

In the end, introspection is an invitation to know ourselves beyond our titles, possessions and social identities. It is a journey from reaction to reflection, from self-justification to responsibility and from confusion to clarity. In a noisy world that constantly tells us what to see, what to buy and what to become,introspection gives us the courage to ask a quieter and more important question: Who am I, and what kind of person do I want to become? Perhaps the most meaningful journey of life is not the journey across distant places, but the journey within. And introspection is the compass that helps us navigate it.

SURINDERPAL SINGH
FACULTY IN SCIENCE DEPARTMENT
SRI AMRITSAR SAHIB
PUNJAB.

Preetnama
ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ
ਖ਼ਰਾ ਸੱਚ
Khara Sach
On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM
Chief Editor
Pritpal Kaur
+1 201-312-4180
Vol 4, Issue 374
Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com
09 OCT TO 15 OCT, 2026

Two Anthems, One Passion: A Lifetime of Football Memories

Football is much more than a game of ninety minutes. It is an emotion, a shared language and a collection of memories that can remain alive for an entire lifetime. A football stadium may witness thousands of matches, but some evenings become unforgettable because they bring together history, rivalry, national pride and the simple human love of sport.

There is something deeply moving about standing in a stadium as two national teams prepare to face each other. The players line up, the crowd becomes silent, and the first national anthem begins. Thousands of voices rise together. Then comes the second anthem. For a few moments, the stadium seems to hold two different identities, two histories and two journeys under one roof.

Yet when the match begins, the differences become part of a larger celebration. The players may wear different colours and represent different countries, but they share the same field, the same rules and the same passion for football.

A football stadium is therefore not merely a sporting venue. It is a living museum of memories. The seats remember generations of supporters. The grass has witnessed dramatic goals, unexpected victories, heartbreaking defeats and moments of extraordinary courage. A child attending a match with a parent may remember that evening decades later, long after the score has been forgotten.

For supporters, football is often connected with family traditions. Fathers take their children to matches; grandparents tell stories about legendary players; friends gather to watch important games together. Jerseys are preserved, tickets become souvenirs and old photographs become treasured possessions. A particular goal, a dramatic penalty or a last-minute victory can become a family story repeated for years.

The beauty of football also lies in its unpredictability. No matter how strong a team appears on paper, the final result is decided on the field. A goalkeeper can become a hero in a few seconds. A young substitute can change the entire match. A single pass can create a goal, while a single mistake can alter history.

But football memories are not always about winning. Sometimes the most meaningful memories come from defeat. A supporter may remember the tears after a lost final, the silence after a missed penalty or the courage of players who continued fighting until the final whistle. Such moments teach an important lesson: sport is not only about victory; it is also about dignity, resilience and accepting disappointment.

The two national anthems before a match symbolize another important truth. Football can create healthy rivalry without destroying mutual respect. Opposing supporters may passionately support their own teams, but they can still appreciate a brilliant goal, a spectacular save or an act of sportsmanship by the opposition. In an increasingly divided world, sport can provide moments of connection. For ninety minutes, people who speak different languages and come from different backgrounds can share the same excitement. They celebrate together, worry together and experience the unpredictable drama of the game together. Technology has changed the way football is experienced. Matches can now be watched on mobile phones, computers and giant screens. Replays can be seen instantly, statistics are available within seconds and social media allows supporters from different continents to discuss every moment. Yet watching a match inside a stadium remains unique. The sound of thousands of supporters cannot be completely reproduced on a screen. The collective gasp before a penalty, the explosion of joy after a goal and the silence following a defeat create an atmosphere that becomes part of personal memory.

Perhaps that is why a great football match can stay with us for a lifetime. We may forget the exact date or even the final score, but we remember where we were, who stood beside us, what we felt and how the stadium sounded.

Two anthems represent two nations. One football connects them. Between those two moments of music and the final whistle lies a story of competition, courage, emotion and human connection.

Ultimately, football reminds us that rivalry does not have to mean hatred and difference does not have to prevent unity. Two teams can compete fiercely while sharing one beautiful game. Two anthems can echo across the same stadium while thousands of people celebrate a common passion.

One stadium may host many matches, two anthems may represent different nations, but the memories created by football can belong to everyone. That is the timeless magic of the beautiful game.

Dr Vijay Garg Retired Principal? Educational columnist Eminent Educationist street kour Chand MHR Malout Punjab - 152107
Mobile 9465682110

Preetnama

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ
ਖ਼ਰਾ ਸੱਚ

Khara Sach

On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM

Chief Editor
Pritpal Kaur
+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 374 | Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com | 09 OCT TO 15 OCT, 2026

DISAPPOINTMENT& FAITH

(The Hidden Battle)

Tohfa Mahapatra

Whatever image of God we carry within our hearts, Satan will constantly seek to distort it. His greatest victory is not merely to make us stumble, but to make us question the very One in whom we once placed our trust. He rejoices when our hearts begin to drift away from God; and whenever we turn our steps towards righteousness, he becomes restless, searching for every possible doorway through which doubt, fear, and negativity can enter.His most powerful weapon is often not temptation, but confusion.He whispers questions where there was once faith. He plants suspicion where there was once trust. He takes a moment of pain and tries to turn it into a conclusion about God. And slowly, almost imperceptibly, he attempts to make us believe that God has stopped loving us simply because life has stopped unfolding the way we wanted it to.Do not surrender to that deception.

Stay upon the path of God, especially when the path becomes difficult to understand. For faith is not truly tested when everything is going according to our wishes; it is tested when life gives us every reason to ask, *"Why?"* The manner in which we respond to disappointment can transform the entire meaning of what we have experienced. It can either deepen our relationship with God or become the very wall that separates us from Him.That is why we must guard our hearts when disappointment arrives.For in our weakest moments, Satan may lean close and whisper the underneath amid your yearning ears :

"You are worthless. & enoug ... God is not enough either."

Do not believe that voice.It is designed to turn temporary pain into permanent doubt.God's love cannot be measured by how perfectly our circumstances conform to our desires. A disappointment does not mean that God has abandoned us; nor does an unanswered prayer mean that He has ceased to hear us. Sometimes, what we call a rejection may be protection. What we call a delay may be preparation. What we call a loss may be the removal of something that would have wounded us more deeply in the future.Yet when a great disappointment strikes, we often forget all of this.Instead of bowing our heads in prayer, we turn our backs in frustration. Instead of seeking God's presence, we question His intentions. The pain becomes so loud that gratitude becomes silent, and in our anguish we may even utter words against God that we would never have spoken in moments of peace.

But perhaps, in that very moment, we should pause.Before asking, Why did God let this happen?, we should ask,What is God trying ... ugh this?Perhaps there are ... which He is protecting us that we cannot yet see. Perhaps there is a lesson hidden beneath the disappointment. Perhaps He is redirecting our steps because the destination we desired was never the destination He intended for us. Perhaps He is using an experience that feels painful today to shape something within us that will become precious tomorrow.

We see the fragment.God sees the whole picture.We see the closed door.God may see the road that begins beyond it.We see what has been taken away.God may see what we are finally being freed to receive.

Disappointment can either become a graveyard for faith or a doorway into deeper faith. The choice lies in how we interpret the moment and where we turn when our hearts are hurting.So, when life does not answer your prayers in the way you expected, do not allow your disappointment to become an argument against God's love. Do not allow Satan to turn one painful experience into a lifetime of doubt. Do not mistake what you cannot understand for something God has ceased to control.Hold on.Pray even when you do not feel like praying. Trust even when you cannot see the reason. Remain close to God even when your heart is asking questions for which you have no immediate answers.Because sometimes, the very disappointment that makes us feel forgotten by God is the experience through which He is quietly preparing us for something we are not yet capable of seeing.

Do not let disappointment take you away from God. Let it teach you to seek Him more deeply. For faith is not the absence of questions; faith is choosing God even when the answers have not yet arrived…..

India has so far kept the petrol pumps running despite the turmoil around the Strait of Hormuz, but the claim of 80 days of fuel security masks a thinner strategic cushion Seven months after the US-Israel war on Iran began, the Strait of Hormuz remains a battlefield, not a shipping lane. Brent crude rose to about $107 on Monday after President Donald Trump rejected an Iranian proposal, nearly 50 per cent above its pre-war price. The June 17 memorandum to reopen the strait collapsed, and Houthi strikes on Saudi energy sites have widened the war. In Kolkata that same day, Petroleum Minister Hardeep Puri said India holds over 80 days of fuel and has "insulated" itself from the turbulence. How true is that optimism? Partly.

On supply, the record is creditable: pumps have not run dry, refiners now buy from 41 countries against 27 earlier, Russia has cushioned the loss of Gulf barrels, and Gulf supplies have recovered to roughly three million barrels a day. The 80-day figure, however, flatters. India's strategic caverns at Visakhapatnam, Mangaluru and Padur hold 5.33 million tonnes at full capacity, about 9.5 days of crude, and were only 64 per cent full in March. The rest is refinery and commercial inventory, working stock rather than emergency reserve. Japan holds around 254 days; China 110 to 140. IEA members must keep 90. India's Phase-II expansion at Chandikhol and Padur, approved in 2021, is still stuck in land acquisition and tendering. Puri conceded last Thursday: "I cannot say that if the crisis exacerbates, we can still continue." That is more honest than the headline number. Nor has the insulation come free. The Indian crude basket touched $117 a barrel on September 21, against a 2025-26 average of about $66, while retail petrol and diesel prices have not moved since the May 25 hike. Oil marketing companies are losing roughly `530 crore a day. The April-July crude import bill jumped 57 per cent to $63.4 billion, and Motilal Oswal warns the current account deficit could reach 1.7 per cent of GDP if crude stays above $90. LPG, which Puri himself calls his most critical concern, remains exposed, and Washington's pressure on buyers of Russian oil threatens the largest single supplier.

What is the way out? Four steps. First, diplomacy. As BRICS chair and a friend to Tehran, Washington and the Gulf alike, India should press for the phased deal negotiators are reportedly exploring, with Hormuz reopened in exchange for the US easing its blockade. Second, stocks. Fill every cavern now, fast-track Chandikhol and Padur, and build LPG and gas storage so 90 days means emergency cover, not accounting. Third, sourcing. Convert spot dependence into long-term contracts with Atlantic-basin suppliers, so Russian crude stays a choice, not a necessity. Fourth, demand. Ethanol, CNG, electric mobility and public transport are the cheapest barrels India will ever find, and prices must reflect costs through staggered pass-through with targeted relief, not an open-ended freeze. Puri says every crisis is an opportunity. It is one only for governments that use it. Eighty days buys time; what India does with that time is the strategic question.

ਨਾਨਕਸਰ ਦੀ ਸੇਵਾ-ਮਰਿਆਦਾ: ਬਾਬਾ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਰਹਿਨੁਮਾਈ

ਬਾਬਾ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਜੀਵਨ ਨਾਮ-ਸਿਮਰਨ, ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਤੋਰਨ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਰਿਹਾ। ਨਾਨਕਸਰ ਕਲੇਰਾਂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਅਤੇ ਸੰਗਤ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਸੇਵਾ ਰਾਹੀਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਨਮ-ਮਿਤੀ ਬਾਰੇ ਜੀਵਨੀਆਂ ਵਿੱਚ 26 ਮਾਰਚ 1913 ਅਤੇ 26 ਮਾਰਚ 1916, ਦੋਵੇਂ ਤਰੀਕਾਂ ਦਰਜ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਨਮ ਪਿੰਡ ਝੋਰੜਾਂ, ਤਹਿਸੀਲ ਜਗਰਾਓਂ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿੱਚ ਸ. ਬੱਗਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਪ੍ਰਤਾਪ ਕੌਰ ਦੇ ਘਰ ਹੋਇਆ। ਬਚਪਨ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੀ।

ਨਰਮ ਸੁਭਾਅ ਵਾਲੇ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀਆਂ ਜੀਵਨੀਆਂ ਸੁਣਨ ਦਾ ਸ਼ੌਕ ਸੀ। ਉਹ ਹਮ-ਉਮਰ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਪਾਠ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦੇ ਸਨ। ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਨ ਘੱਟ ਲੱਗਦਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਜਵਾਨੀ ਵੱਲ ਵਧਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦਿਆਂ ਵੀ ਉਹ ਨਾਮ-ਸਿਮਰਨ ਕਰਦੇ ਰਹੇ।

ਸੰਨ 1929 ਵਿੱਚ ਬਾਬਾ ਨੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਝੋਰੜਾਂ ਆਏ। ਇਸ ਫੇਰੀ ਦੌਰਾਨ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਜੀਵਨੀ ਪਰੰਪਰਾ ਅਨੁਸਾਰ, ਮਾਤਾ ਪ੍ਰਤਾਪ ਕੌਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੰਜ ਪੁੱਤਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਲਈ ਭੇਜਣ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ।

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਾਬਾ ਨੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਸੇਵਾਦਾਰ ਬਣੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਵਧੀਆਂ, ਪਰ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਕਾਮਤਾ ਕਾਇਮ ਰਹੀ। ਨੰਗੇ ਪੈਰੀਂ ਫ਼ਰਜ਼ ਨਿਭਾਉਣਾ, ਨਿੱਜੀ ਸੁੱਖਾਂ ਨਾਲੋਂ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦੇਣਾ ਅਤੇ ਡਿਊਟੀ ਵੇਲੇ ਸੁਚੇਤ ਰਹਿਣਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਪੱਖ ਹਨ।

ਜੀਵਨੀ ਵੇਰਵਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹਜ਼ੂਰੀ ਸੇਵਾਦਾਰ ਬਣਨ ਵੇਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਮਰ 27 ਸਾਲ ਦੱਸੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਨਮ-ਸਾਲ ਬਾਰੇ ਵੱਖਰੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਕਾਰਨ ਇਸ ਉਮਰ ਦੀ ਵੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਰਿਕਾਰਡ ਨਾਲ ਪੁਸ਼ਟੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਬਾਬਾ ਨੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ 1943 ਵਿੱਚ ਜੋਤੀ ਜੋਤ

ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਫਲੋਰਾ
647-829-9397

ਸਮਾਏ। ਨਾਨਕਸਰ ਦੀ ਜੀਵਨੀ ਪਰੰਪਰਾ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨੇੜਲੇ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਬਾਬਾ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਲਿਜਾਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ।

ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਾਬਾ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਝੋਰੜਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਇਕਾਂਤ ਅਸਥਾਨ ਵਿੱਚ ਰਹੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੱਤ ਸਾਲ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਪਾਠ-ਅਭਿਆਸ ਲਈ ਸਮਰਪਿਤ ਕੀਤੇ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਨਿਰੰਤਰ ਅਧਿਐਨ ਅਤੇ ਨਾਮ-ਸਿਮਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਰਹੇ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਝੋਰੜਾਂ, ਭਦੌੜ, ਬਰਨਾਲਾ, ਬਡੂੰਦੀ, ਸਮਾਧ ਭਾਈ, ਦੇਹਰਾਦੂਨ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਅਤੇ ਸੀਰ੍ਹਾ ਸਮੇਤ ਕਈ ਅਸਥਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿੱਤਨੇਮ ਅਤੇ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਵਾਈ। ਇਸ ਨਾਲ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਧਾਰਮਿਕ ਇਕੱਠਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਪਿੰਡਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਫੇਰੀਆਂ ਦੌਰਾਨ ਉਹ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸੰਚਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵੀ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਪਾਠ ਦਾ ਨਿੱਜੀ ਅਭਿਆਸ ਅਤੇ ਸੰਗਤੀ ਕੀਰਤਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੇ ਹੋਰ ਅਹਿਮ ਪੱਖ ਸਨ।

ਨਾਨਕਸਰ ਕਲੇਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਰੋਵਰ ਦੀ ਖ਼ੁਦਾਈ 13 ਮਾਰਚ 1950 ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ। ਉਸਾਰੀ ਸਬੰਧੀ ਜੀਵਨੀ ਵੇਰਵਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਕੰਮ 28 ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪੂਰਾ ਹੋਇਆ। ਸੰਗਤ ਨੇ ਮਿਹਨਤ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਕੇ ਇਸ ਕਾਰਜ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਪਾਇਆ।

ਇਸੇ ਸੇਵਾ-ਲੜੀ ਵਿੱਚ ਭੂਮੀਗਤ ਕਮਰੇ, ਪੰਜ-ਮੰਜ਼ਿਲਾ ਠਾਠ, ਮੁੱਖ ਦੀਵਾਨ ਹਾਲ ਅਤੇ ਬਾਰਾਂਦਰੀ ਬਣਾਈ ਗਈ। ਇਹ ਇਮਾਰਤਾਂ ਪਾਠ, ਕੀਰਤਨ ਅਤੇ ਸੰਗਤ ਦੇ ਇਕੱਠਾਂ ਲਈ ਵਰਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਬਾਬਾ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਚੰਦਾ ਮੰਗਣ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕੀਤਾ; ਨਿਰਮਾਣ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਗਤ ਨੇ ਆਪਣੀ ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਦਿੱਤੀ।

ਨਾਨਕਸਰ ਵਿੱਚ ਬਾਬਾ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦਾ ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਪੱਖ ਮਰਿਆਦਾ ਦੀ ਇਕਸਾਰਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਨਾਲ ਸਮੇਂ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ, ਸਫ਼ਾਈ ਅਤੇ ਸੰਗਤ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਜੋੜਿਆ। ਨਾਨਕਸਰ ਕਲੇਰਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਠਾਠਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਠ, ਕਥਾ ਅਤੇ ਕੀਰਤਨ ਦੇ ਸਮਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਰੱਖਣ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਾਬਾ ਨੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਪਰੰਪਰਾ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਤੋਰਿਆ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਵੀ ਮਰਿਆਦਾ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਦੀਵਾਨ ਹਾਲ ਦੀ ਸਫ਼ਾਈ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਵੱਲ ਖ਼ਾਸ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਨਿਯਮਤ ਦੀਵਾਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੁਣਨ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਦਾ ਰਿਹਾ।

ਬਾਬਾ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਤੰਬਰ 1963 ਵਿੱਚ ਸਪਰੂਣ (ਸ਼ਿਮਲਾ) ਗਏ ਅਤੇ ਨਾਨਕਸਰ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਿੰਜੌਰ ਵਿਖੇ ਇੱਕ ਰਾਤ ਲਈ ਠਹਿਰੇ। ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ 3 ਅਕਤੂਬਰ 1963 ਨੂੰ ਪੂਰਨਮਾਸ਼ੀ ਦੇ ਦੀਵਾਨ ਵਿੱਚ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ। ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਹੀ ਸੱਚਖੰਡ (ਪ੍ਰਭੂ-ਚਰਨਾਂ)

ਵਿੱਚ ਜਾਣਾ ਪਵੇਗਾ, ਪਰ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵੀ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਬਚਨਾਂ ’ਤੇ ਯਕੀਨ ਨਾ ਕਰ ਸਕਿਆ। ਬਾਬਾ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਜੀ 7 ਅਕਤੂਬਰ 1963 ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਰਹਿਰਾਸ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਾਠ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਉਪਰੰਤ, ਬਾਬਾ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਰੋਂਦਾ-ਵਿਲਕਦਾ ਛੱਡ ਕੇ ਪਲਕ ਝਪਕਦਿਆਂ ਹੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾ ਬਿਰਾਜੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਨਾਨਕਸਰ ਦੀ ਸੰਗਤ, ਪਾਠ ਅਤੇ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਪਰੰਪਰਾ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਦੇਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਇਸ ਪਰੰਪਰਾ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਹਨ। ਬਾਬਾ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਨਿੱਜੀ ਅਭਿਆਸ, ਅਸਥਾਨ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਸੰਗਤ ਪ੍ਰਤੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਇਕੱਠੇ ਦਿਸਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਨਿਯਮਤ ਧਾਰਮਿਕ ਅਭਿਆਸ ਦੀ ਪਰੰਪਰਾ ਨਾਨਕਸਰ ਵਿੱਚ ਅੱਜ ਵੀ ਕਾਇਮ ਹੈ।

ਰੇਤ ਦੇ ਰਾੜ੍ਹ ’ਤੇ ਹਰਿਆਵਲ ਦੀ ਚਾਦਰ

ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਰਸਤੇ ਜੈਪੁਰ ਜਾਣ ਦਾ ਸਬੱਬ ਬਣਿਆ। ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਗੱਡੀ ਵਿੱਚ ਬੈਠਦਿਆਂ ਮਨ ਅੰਦਰ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੀ ਉਹੀ ਪੁਰਾਣੀ ਤਸਵੀਰ ਤੈਰ ਰਹੀ ਸੀ ਜੋ ਅਸੀਂ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਦੇ ਜਾਂ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਸੁਣਦੇ ਆਏ ਹਾਂ—ਦੂਰ-ਦੂਰ ਤੱਕ ਫੈਲੇ ਰੇਤ ਦੇ ਬੰਜਰ ਟਿੱਬੇ, ਧੂੜ ਉਡਾਉਂਦੀਆਂ ਤਪਦੀਆਂ ਹਵਾਵਾਂ ਅਤੇ ਘੱਟ ਪਾਣੀ ਤੇ ਬੂਟਿਆਂ ਤੋਂ ਖਾਲੀ ਇਲਾਕੇ। ਪਰ ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਗੱਡੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਹੱਦ ਪਾਰ ਕਰਕੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਣ ਲੱਗੀ, ਅੱਖਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਮਨ ਵਿੱਚ ਬਣੀ ਇਸ ਪੁਰਾਣੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਤੋੜਨ ਲੱਗਾ। ਸੜਕਾਂ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ ਸਾਫ਼-ਸੁਥਰਾ ਮਾਹੌਲ ਅਤੇ ਲਾਈਨਾਂ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹੇ ਹਰੇ-ਭਰੇ ਰੁੱਖ ਯਾਤਰੀਆਂ ਦਾ ਸੁਆਗਤ ਕਰਦੇ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਟਿੱਬਿਆਂ ਬਾਰੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉੱਥੇ ਰੇਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਉੱਗ ਸਕਦਾ, ਉਹ ਟਿੱਬੇ ਅੱਜ ਥਾਂ-ਥਾਂ ਤੋਂ ਹਰਿਆਵਲ ਦੀ ਚਾਦਰ ਲਪੇਟੀ ਬੈਠੇ ਸਨ।

ਮਾਰੂਥਲ ਦੇ ਸੀਨੇ ’ਤੇ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲ ਰਹੀ ਇਹ ਹਰਿਆਲੀ ਕੋਈ ਕੁਦਰਤੀ ਚਮਤਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਉੱਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੂਝ-ਬੂਝ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਅਣਥੱਕ ਮਿਹਨਤ ਦਾ ਪ੍ਰਤੱਖ ਪ੍ਰਮਾਣ ਸੀ। ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਭੂਗੋਲਿਕ ਬਣਤਰ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਤੰਗੀ ਨੂੰ ਸਮਝਦਿਆਂ ਬੜੀ ਵਿਗਿਆਨਕ ਅਤੇ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਰੇਤ ਦੇ ਉੱਡਦੇ ਟਿੱਬਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਥਾਂ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਰੱਖਣ ਲਈ ਉੱਥੋਂ ਦੇ ਸਥਾਨਕ ਅਤੇ ਘੱਟ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਪਲਣ ਵਾਲੇ ਰੁੱਖ-ਬੂਟੇ ਲਗਾਏ ਗਏ। ਖੇਜੜੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦਾ ‘ਕਲਪਵ੍ਰਿਕਸ਼’ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਰੋਹੀੜਾ, ਫੋਗ, ਕੇਰ, ਜਾਲ ਅਤੇ ਦੇਸੀ ਕਿੱਕਰਾਂ ਵਰਗੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਰੁੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਲੰਮੀਆਂ ਕਤਾਰਾਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਸੜਕਾਂ ਅਤੇ ਖੇਤਾਂ ਦੇ ਕਿਨਾਰਿਆਂ ’ਤੇ ਹਵਾ ਰੋਕੂ ਰੁੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਪੱਟੀਆਂ (ਸ਼ੈਲਟਰ ਬੈਲਟ) ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਤਾਂ ਜੋ ਰੇਤੀਲੀਆਂ ਹਵਾਵਾਂ ਸੜਕਾਂ ’ਤੇ ਰੇਤ ਨਾ ਜਮ ?ਹਾਂ ਹੋਣ ਦੇਣ ਅਤੇ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਖੋਰ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਨਹਿਰ ਦੇ ਆਸ-ਪਾਸ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਤੁਪਕਾ ਸਿੰਚਾਈ (ਡ੍ਰਿਪ ਇਰੀਗੇਸ਼ਨ) ਅਤੇ ਵਾਟਰ ਹਾਰਵੈਸਟਿੰਗ ਦੀ ਸੁਚੱਜੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਬੂੰਦ ਨਾਲ ਬੂਟਿਆਂ ਨੂੰ ਪਾਲਿਆ ਗਿਆ। ਟਿੱਬਿਆਂ ਦੀਆਂ ਢਲਾਨਾਂ ’ਤੇ ਖਾਸ ਕਿਸਮ

ਦੀਆਂ ਝਾੜੀਆਂ ਤੇ ਘਾਹ ਲਗਾ ਕੇ ਰੇਤ ਨੂੰ ਉੱਡਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਦੇ ਰੇਤ ਦਾ ਰਾੜ੍ਹ ਅਖਵਾਉਣ ਵਾਲਾ ਖਿੱਤਾ ਅੱਜ ਹਰਿਆਵਲ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਫ਼ਰ ਦੌਰਾਨ ਇੱਕ ਗੱਲ ਮਨ ਅੰਦਰ ਘਰ ਕਰ ਗਈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਉਹ ਉਸ ਦੀ ਅਸਲ ਕੀਮਤ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਰਾਜਸਥਾਨ ਨੇ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਪਾਣੀ ਦੀ ਘਾਟ ਅਤੇ ਬੰਜਰ ਧਰਤੀ ਦਾ ਦਰਦ ਹੰਢਾਇਆ ਹੈ, ਇਸੇ ਲਈ ਉੱਥੇ ਰੁੱਖ ਦੇ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪੱਤੇ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਬੂੰਦ ਦੀ ਕਦਰ ਹੈ। ਉੱਥੇ ਬਿਸ਼ਨੋਈ ਸਮਾਜ ਵਰਗੀਆਂ ਪ੍ਰੰਪਰਾਵਾਂ ਅੱਜ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਖ਼ੂਨ ਵਿੱਚ ਰਚੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਰੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਜੀਆਂ ਵਾਂਗ ਸੰਭਾਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਿੱਥੇ ਕੁਦਰਤੀ ਸੰਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਸੀ, ਉੱਥੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਕਜੁੱਟ ਹੋ ਕੇ ਹੰਭਲਾ ਮਾਰਿਆ ਅਤੇ ਅਸੰਭਵ ਨੂੰ ਸੰਭਵ ਕਰ ਵਿਖਾਇਆ। ਪਰ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੀ ਇਸ ਮਿਹਨਤ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਜਿੱਥੇ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਹੋਈ, ਉੱਥੇ ਹੀ ਮਨ ਅੰਦਰ ਆਪਣੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਲਤ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਕੇ ਇੱਕ ਗੂੜ੍ਹਾ ਦਰਦ ਉੱਭਰ ਆਇਆ। ਉਹੀ ਪੰਜਾਬ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤ ਨੇ ਪੰਜਾਂ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਉਪਜਾਊ ਮਿੱਟੀ, ਅਥਾਹ ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਹਰੇ-ਭਰੇ ਖੇਤਾਂ ਦੀ ਨਿਆਮਤ ਨਾਲ ਨਵਾਜਿਆ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਅਸਲ ਰੌਣਕ ਉਹ ਬੋਹੜ, ਪਿੱਪਲ, ਨਿੰਮ, ਟਾਹਲੀ ਅਤੇ ਦੇਸੀ ਕਿੱਕਰਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਹੇਠਾਂ ਸਾਡੀਆਂ ਸੱਥਾਂ ਸਜਦੀਆਂ ਸਨ। ਘਰਾਂ ਦੇ ਵਿਹੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹਰਿਆਲੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਸੂਇਆਂ-ਨਹਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਪਟੜੀਆਂ ’ਤੇ ਸੰਘਣੇ ਰੁੱਖਾਂ ਦੀ ਠੰਢੀ ਛਾਂ ਹੇਠੋਂ ਲੰਘਦਿਆਂ ਰੂਹ ਤਰੋ-ਤਾਜ਼ਾ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਅੱਜ ਉਸੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰਿਆਲੀ ਦਿਨ-ਬ-ਦਿਨ ਗਾਇਬ ਹੁੰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਹੀ ਰੁੱਖ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਸਾਡੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਘਟ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਿਤੇ ਸੜਕਾਂ ਚੌੜੀਆਂ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਂ ’ਤੇ, ਕਿਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਵਿਕਾਸ ਤੇ ਉਦਯੋਗਾਂ ਲਈ ਅਤੇ ਕਿਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਆਪਣੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਅਸੀਂ ਪੁਰਾਣੇ ਰੁੱਖਾਂ ’ਤੇ ਆਰੀ ਚਲਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਖੇਤਾਂ ਦੀਆਂ ਵੱਟਾਂ ’ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਰੁੱਖ ਵੀ ਕਈ ਥਾਵਾਂ ’ਤੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਵੱਢ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਤੇ ਸੰਦਾਂ ਨੂੰ ਲੰਘਣ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਨਾ ਆਵੇ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਰਤੀ ਵੱਲੋਂ ਮਿਲੀਆਂ ਇਹਨਾਂ ਅਣਮੋਲ ਦਾਤਾਂ ਦੀ ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਪਰਵਾਹ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਹੀ। ਸਾਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਸਾਨੂੰ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਕੋਈ ਉੱਦਮ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਹਰ ਸਾਲ ਗਰਮੀ ਦੇ ਟੁੱਟਦੇ ਰਿਕਾਰਡ, ਝੁਲਸਦੀਆਂ ਲੂਆਂ ਅਤੇ ਮੌਸਮ ਦਾ ਵਿਗੜਦਾ ਮਿਜ਼ਾਜ ਸਾਨੂੰ ਖ਼ਤਰੇ ਦੀ ਘੰਟੀ ਵਜਾ ਕੇ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਸਾਡੀ ਬੇਧਿਆਨੀ ਜਿਉਂ ਦੀ ਤਿਉਂ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਆਸ-ਪਾਸੋਂ ਚਿੜੀਆਂ, ਜੁਗਨੂੰ, ਪਰਿੰਦੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੁਦਰਤੀ ਜੀਵ-ਜੰਤੂ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਅਲੋਪ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਇਸ ਵੱਡੀ ਤਬਾਹੀ ਵੱਲੋਂ ਅੱਖਾਂ ਮੀਚੀ ਬੈਠੇ ਹਾਂ। ਸਾਨੂੰ ਉਹ ਗੱਲਾਂ, ਖ਼ਬਰਾਂ ਜਾਂ ਪੋਡਕਾਸਟ ਵੀ ਸੁਣਨੇ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸੁੱਕ ਰਹੇ ਪਾਣੀਆਂ ਅਤੇ ਕੱਟੇ ਜਾ ਰਹੇ ਰੁੱਖਾਂ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਸੰਕਟ ਦੀ ਚਰਚਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਮੁੜ ਹਰਾ-ਭਰਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਮਿਹਨਤ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਦੀ ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ। ਸ਼ਾਇਦ ਅਸੀਂ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਜਾਗਾਂਗੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਹਰ ਘਰ ਗਰਮੀ ਨਾਲ ਅੱਗ ਵਾਂਗ ਤਪਣ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਏ.ਸੀ. ਵੀ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਦਿੰਦੇ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸਿਰ ਲੁਕਾਉਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਰੁੱਖ ਦੀ ਛਾਂ ਤੱਕ ਨਸੀਬ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਉਹ ਦਿਨ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਪਾਣੀ ਦੀ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਬੂੰਦ ਅਤੇ ਰੁੱਖ ਦੀ ਛਾਂ ਲਈ ਤਰਸੇਗਾ। ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਬੰਜਰ ਮਾਰੂਥਲ ਵਿੱਚ ਹਰਿਆਲੀ ਉਗਾ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਸਬਕ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉੱਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਕੇ ਮਾਰੂਥਲ ਨੂੰ ਸ਼ਾਦਾਬ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ, ਜਦਕਿ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਹੱਸਦੇ-ਵੱਸਦੇ, ਹਰੇ-ਭਰੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਮਾਰੂਥਲ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਭੁੱਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ।

ਕੁਲਬੀਰ ਸ਼ਰਮਾ
ਪਿੰਡ ਅਤੇ ਡਾਕ: ਝਬੇਲਵਾਲੀ
ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸ੍ਰੀ ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ, ਪੰਜਾਬ
ਮੋਬਾਈਲ ਨੰਬਰ: 8427212104

ਨਾਵਲ ਚਰਚਾ

ਕੈਲੰਡਰ ਵਿੱਚ ਫਸਿਆ ਜੌਕਰ': ਸਮਕਾਲੀ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਹੋਂਦ ਅਤੇ ਗੁਆਚੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦਾਬਿਰਤਾਂਤ

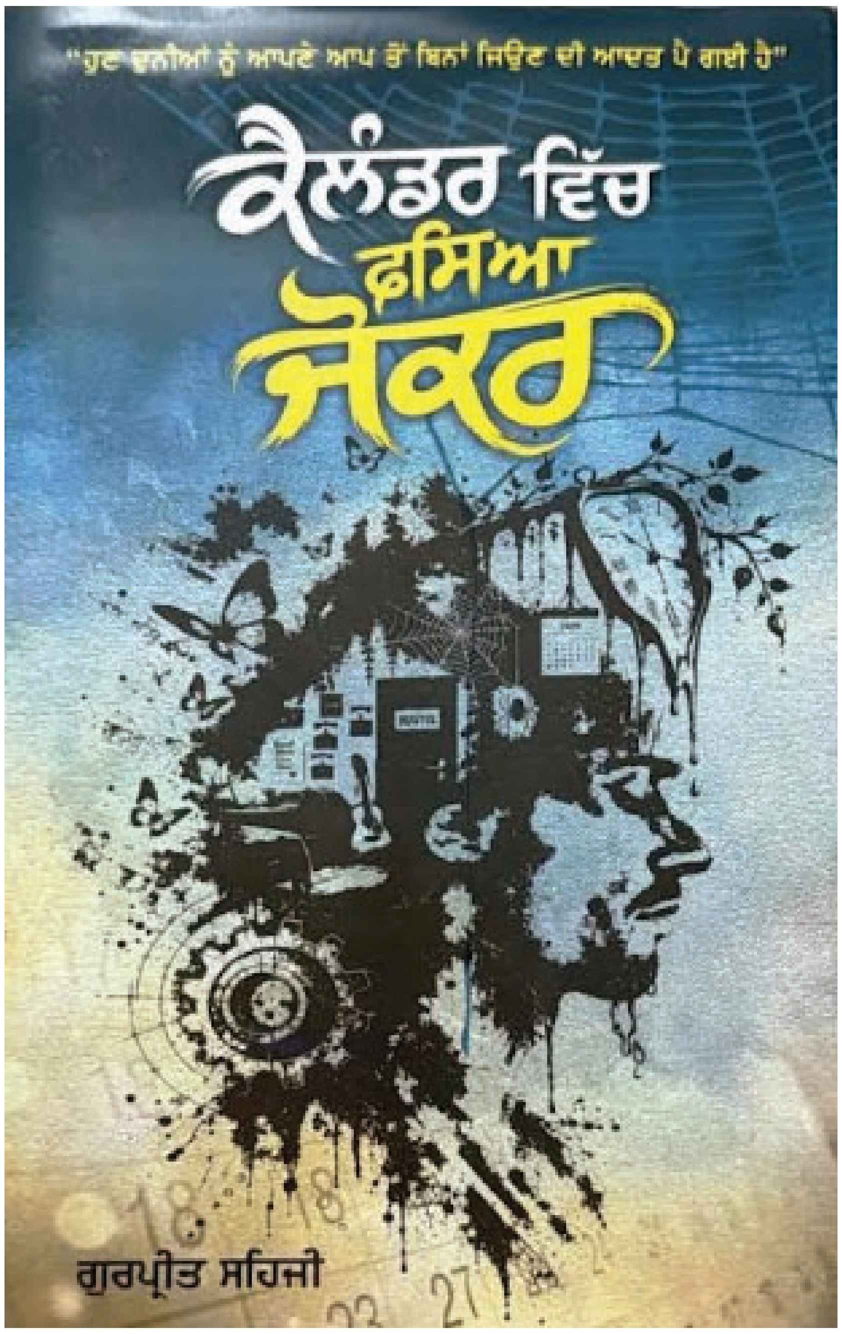

ਪੁਸਤਕ:ਕੈਲੰਡਰ ਵਿੱਚ ਫਸਿਆ ਜੌਕਰ (ਨਾਵਲ), ਲੇਖਕ:ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਹਿਜੀ
ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ:ਯੂਨੀਸਟਾਰ ਬੁੱਕਸ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, ਮੁੱਲ: 350 ਰੁਪਏ

ਸਮਕਾਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਗਲਪ-ਸਾਹਿਤ ਵਿੱਚ ਉਹ ਰਚਨਾਵਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੁਕਾਮ ਹਾਸਲ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਬਾਹਰੀ ਵਰਤਾਰਿਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਾ ਰਹਿ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਦਿੱਖ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ, ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਤਣਾਵਾਂ ਅਤੇ ਹੋਂਦਮੂਲਕ ਸੰਕਟਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਥਾ ਦਾ ਧੁਰਾ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ।ਅਜੋਕਾ ਵਿਸ਼ਵੀਕ੍ਰਿਤ ਦੌਰ ਬਾਹਰੀ ਪੱਖੋਂ ਜਿੰਨਾ ਤਕਨੀਕੀ, ਤੇਜ਼-ਤਰਾਰ ਅਤੇ ਪਦਾਰਥਕ ਖ਼ੁਸ਼ਹਾਲੀ ਵਾਲਾ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਅੰਦਰੂਨੀ ਧਰਾਤਲ ਉੱਤੇ ਓਨਾ ਹੀ ਇਕੱਲਤਾ, ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਬੇਗਾਨਗੀ ਅਤੇ ਹੋਂਦਮੂਲਕ ਤਣਾਅ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੈ। ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਅਦਿੱਖ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ, ਪਰਿਵਾਰਕ ਇੱਛਾਵਾਂ ਦੇ ਬੋਝ ਅਤੇ ਬਾਜ਼ਾਰਵਾਦੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਅੰਨ੍ਹੀ ਦੌੜ ਨੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਮੂਲ ਜੜ੍ਹਾਂ ਨਾਲੋਂ ਤੋੜ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਹਿਜੀ ਦਾ ਨਵਾਂ ਨਾਵਲ 'ਕੈਲੰਡਰ ਵਿੱਚ ਫਸਿਆ ਜੌਕਰ' ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਮਸਲਿਆਂ ਦੀ ਡੂੰਘੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ, ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ-ਉਤੇਜਕ ਸਾਹਿਤਕ ਕਿਰਤ ਵਜੋਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਾਵਲ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ-ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਹੋਣੀ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਾ ਰਹਿ ਕੇ ਸਮਕਾਲੀ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਵਿਚਰ ਰਹੇ ਉਸ ਹਰ ਆਮ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਦਾਸਤਾਨ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਸਮਾਜਿਕ ਸਫਲਤਾ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪੈਮਾਨਿਆਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰਦਿਆਂ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਆਪਣੇ ਅਸਲ ਵਜੂਦ, ਸੁਪਨਿਆਂ ਅਤੇ ਸਿਰਜਣਾਤਮਕ ਪਛਾਣ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਛੜ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।

ਨਾਵਲਕਾਰ ਨੇ ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਬਿਰਤਾਂਤਕ ਸ਼ੈਲੀ ਤੋਂਪਰਹੇਜ਼ ਕਰਦਿਆਂਪਰਾ-ਯਥਾਰਥਵਾਦੀ ਅਤੇ ਮਨੋ-ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣਾਤਮਕ ਵਿਧੀ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈ ਕੇ ਸਮਕਾਲੀ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਇਸ ਅੰਦਰੂਨੀ ਟੁੱਟ-ਭੱਜ ਨੂੰ ਬੜੀ ਸ਼ਿੱਦਤ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਰਚਨਾ ਦਾ ਮੌਲਿਕ ਪਾਸਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬਾਹਰੀ ਕਾਲ-ਕ੍ਰਮ ਭਾਵ 'ਕੈਲੰਡਰ' ਦੇ ਮਸ਼ੀਨੀ ਘੇਰੇ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਦੱਬੇ ਹੋਏ ਅੰਦਰੂਨੀ ਵਜੂਦ ਭਾਵ 'ਜੌਕਰ' ਵਿਚਕਾਰਲੇ ਤਣਾਅ ਨੂੰ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਪਰਿਪੇਖ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਅਧੀਨ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰ ਹਸਤੀ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਮਹਿਜ਼ ਇੱਕ ਉਪਯੋਗੀ 'ਵਸਤੂ' (ਪ੍ਰੋਡਕਟ) ਵਜੋਂ ਢਲਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਨਾਵਲ ਦੇ ਪਾਤਰ- ਹਰਮਨ, ਮਨੀ, ਰਾਵੀ, ਨੂਰ ਅਤੇ ਨਿਰਵੈਰ- ਆਪਣੀ-ਆਪਣੀ ਥਾਂ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਯਥਾਰਥ ਦੀ ਤਰਜਮਾਨੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਤਰਾਂ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਰਾਹੀਂ ਲੇਖਕ ਨੇ ਦਰਸਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਸਿਰਫ਼ ਡਿਗਰੀਆਂ, ਨੌਕਰੀਆਂ, ਬੈਂਕ ਖਾਤਿਆਂ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਰੁਤਬੇ ਨਾਲ ਮੁਕੰਮਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਦੀ ਸੰਪੂਰਨਤਾ ਮਨੁੱਖੀ ਜਜ਼ਬਿਆਂ, ਕਲਾਤਮਕ ਰੁਚੀਆਂ ਅਤੇ ਆਤਮਿਕ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਜੋਕਾ ਇਨਸਾਨ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਅਨੁਸਾਰ ਜਿਊਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਢਾਲਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਨਾਵਲ ਇਸੇ ਵਿਡੰਬਨਾ ਨੂੰ ਗਹਿਰਾਈ ਨਾਲ ਬਿਆਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਨਾਵਲ ਦਾ ਇੱਕ ਬੇਹੱਦ ਧਿਆਨਯੋਗ ਪੱਖ ਮਨੀ ਦੇ ਪਾਤਰ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਮਨੀ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਇੱਕ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਗਾਇਕ ਬਣਨ ਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਦਬਾਅ ਉਸ ਨੂੰ ਜਬਰੀ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਦੇ ਰਾਹ ਤੋਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਮਨੀ ਦਾ ਇਹ ਸਫ਼ਰ ਦਰਅਸਲ ਉਸ ਸਮੁੱਚੀ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਕੁਦਰਤੀ ਸਿਰਜਣਾਤਮਕ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਅੰਕਾਂ, ਗ੍ਰੇਡਾਂ ਅਤੇ ਪੈਕੇਜਾਂ ਦੀ ਅੰਨ੍ਹੀ ਦੌੜ ਵਿੱਚ ਗੁਆਚ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਸਮਾਜਿਕ ਢਾਂਚੇ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਸਥਿਰਤਾ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦਾ ਸੰਦ ਮੰਨ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੀ ਰੂਹਾਨੀ ਖ਼ੁਰਾਕ, ਉਸ ਦੀ ਕਲਾਤਮਕ ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਸੁਭਾਵਿਕ ਰੁਚੀ ਨੂੰ ਅਣਗੌਲਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਨੀ ਦਾ ਦੁਵੰਦ ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਇਹ ਸੋਚਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸਮਾਜ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਇਹ ਪਦਾਰਥਕ ਸਫਲਤਾ ਹੀ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਦੀ ਅੰਤਿਮ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੈ ? ਕੀ ਅੰਦਰੋਂ ਮਰੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਸਫਲ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਨਾਲੋਂ ਇੱਕ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਲਾਕਾਰ ਵਜੋਂ ਜਿਊਣਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਾਰਥਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ?

ਹਰਮਨ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਇਸ ਨਾਵਲ ਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਧੁਰਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਬਾਹਰੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸੁਪਨਿਆਂ ਵਿਚਕਾਰਲਾ ਟਕਰਾਅ ਸਮਕਾਲੀ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਅਸਲ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੱਖ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਦੁਨਿਆਵੀ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ- ਪੁੱਤਰ, ਪਤੀ, ਕਰਮਚਾਰੀ- ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਂਦਿਆਂ ਆਪਣੇ ਸ਼ੌਕ, ਕਲਾ ਅਤੇ ਅਸਲ 'ਸਵੈ' ਨਾਲੋਂ ਦੂਰ ਹੁੰਦਾ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਤ੍ਰਾਸਦੀ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਬਾਹਰੋਂ ਜੀਵਨ ਦੀ ਦੌੜ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਅੰਦਰੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਲਗਾਤਾਰ ਭਟਕ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਰਮਨ ਕੋਈ ਨਿਵੇਕਲਾ ਪਾਤਰ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ, ਸਗੋਂ ਉਸ ਆਮ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਆਪਣੀਆਂ ਸੁਭਾਵਿਕ ਇੱਛਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀਆਂ ਪਰਤਾਂ ਹੇਠ ਦੱਬਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸੰਤਾਪ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਇਸ ਬੇਗਾਨਗੀ ਪ੍ਰਤੀ ਸੁਚੇਤ ਤਾਂ ਹੈ, ਪਰ ਸਮਾਜਿਕ ਬੰਧਨਾਂ ਦੇ ਜਾਲ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲਣ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਮਰੱਥ ਹੈ। ਨਾਵਲ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ 'ਕੈਲੰਡਰ ਵਿੱਚ ਫਸਿਆ ਜੌਕਰ' ਆਪਣੀ ਬਹੁਪਰਤੀ ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕਤਾ ਕਰਕੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਿਆਨ ਮੰਗਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ 'ਕੈਲੰਡਰ' ਸਮੇਂ, ਨਿਯਮਿਤ ਤਰੀਕਾਂ, ਨਿਰਧਾਰਤ ਰੁਟੀਨ ਅਤੇ ਮਸ਼ੀਨੀ ਜੀਵਨ-ਚੱਕਰ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ, ਜਦਕਿ 'ਜੌਕਰ' ਉਸ ਮਨੁੱਖੀ ਹੋਂਦ ਵੱਲ ਸੰਕੇਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਸਮਾਜਿਕ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਨਿਭਾਉਂਦਿਆਂ ਆਪਣੇ ਅਸਲ ਚਿਹਰੇ ਤੋਂ ਵਿਛੜ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਜੌਕਰ ਦਾ ਰੂਪ ਦੂਜਿਆਂ ਲਈ ਹਾਸੇ ਅਤੇ ਮਨੋਰੰਜਨ ਦਾ ਸਬੱਬ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਮੁਸਕਰਾਹਟ ਵਾਲੇ ਮਖੌਟੇ ਪਿੱਛੇ ਲੁਕਿਆ ਦਰਦ, ਖ਼ਾਲੀਪਣ ਅਤੇ ਇਕੱਲਾਪਣ ਉਸ ਦੀ ਅਸਲ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਤੀਕ ਰਾਹੀਂ ਨਾਵਲਕਾਰ ਨੇ ਸਮਕਾਲੀ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਉਸ ਵਿਡੰਬਨਾ ਨੂੰ ਨੰਗਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀ ਬਾਹਰੋਂ ਸਭ ਕੁਝ ਠੀਕ ਹੋਣ ਦਾ ਵਿਖਾਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਅੰਦਰੋਂ ਅਣਸੁਲਝੇ ਸਵਾਲਾਂ ਨਾਲ ਜੂਝ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।ਨਾਵਲ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਹੋਰ ਪਰਾ-ਯਥਾਰਥਵਾਦੀ ਪ੍ਰਤੀਕ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹੱਤਵ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਹਰਮਨ ਦੇ ਹੱਥ ਦੀ ਪੰਜਵੀਂ ਉਂਗਲ ਦਾ ਅਲੋਪ ਹੋ ਜਾਣਾ ਉਸ ਦੀ ਅਧੂਰੀ ਹੋਂਦ ਅਤੇ ਖੁੱਸ ਚੁੱਕੀ ਸਿਰਜਣਾਤਮਕ ਤਾਕਤ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੈ। ਉਸ ਉਂਗਲ ਨੂੰ ਸਿਗਰਟ ਵਾਂਗ ਧੁਖਾਉਣਾ ਆਪਣੇ ਵਜੂਦ ਨੂੰ ਤਿਲ-ਤਿਲ ਕਰਕੇ ਸਾੜਨ ਦਾ ਬਿੰਬ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿੱਟੀ ਵਿੱਚ ਬੀਜਣਾ ਆਪਣੇ ਗੁਆਚੇ ਸਵੈ ਨੂੰ ਮੁੜ ਜਿਉਂਦਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮੁੜ-ਸਿਰਜਣ ਦੀ ਇੱਕ ਅੰਦਰੂਨੀ ਤਾਂਘ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕੈਲੰਡਰ ਦੀਆਂ ਤਰੀਕਾਂ ਦਾ ਸਿਆਹੀ ਬਣ ਕੇ ਵਹਿ ਜਾਣਾ ਸਮੇਂ ਦੇ ਤੇਜ਼ ਵਹਾਅ ਅਤੇ ਉਮਰ ਦੇ ਵਿਅਰਥ ਲੰਘ ਜਾਣ ਦੇ ਦੁਖਾਂਤ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਕ ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਤਿਆਰ-ਬਰ-ਤਿਆਰ ਨਤੀਜੇ ਦੇਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਅਰਥਾਂ ਦੀਆਂ ਡੂੰਘੀਆਂ ਪਰਤਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਅਤੇ ਚਿੰਤਨ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ।ਲੇਖਕ ਇਹ ਵੀ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀਆਂ ਕਾਮਯਾਬੀਆਂ ਦੇ ਤਰਾਜ਼ੂ ਵਿੱਚ ਤੋਲਣ ਨਾਲੋਂ ਉਸ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਪੀੜ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਅਹਿਮ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਸੁਹਿਰਦ ਰਿਸ਼ਤੇ ਹੀ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਨਾਲ ਜੋੜਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਦਾ ਗੁਲਾਮ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਜਜ਼ਬਾਤਾਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਇੱਕ ਜਿਉਂਦਾ-ਜਾਗਦਾ ਵਜੂਦ ਹੈ।

ਨਾਵਲ ਦੀ ਬਿਰਤਾਂਤਕ ਜੁਗਤ ਵੀ ਇਸ ਦੀ ਕਲਾਤਮਕ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੈ। ਹਰਮਨ ਅਤੇ ਜੌਕਰ ਵਿਚਕਾਰਲੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸੰਵਾਦ, ਯਾਦਾਂ ਅਤੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਉਲਝਣਾਂ ਰਾਹੀਂ ਕਥਾ ਮਨੁੱਖੀ ਮਨ ਦੀਆਂ ਡੂੰਘੀਆਂ ਪਰਤਾਂ ਨੂੰ ਫਰੋਲਦੀ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਮਹੱਤਵ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਬਾਹਰ ਕੀ ਵਾਪਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਤਰਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੀ ਘਟਿਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਨਾਵਲ ਵਿੱਚ ਸਮਕਾਲੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਜੀਵਨ-ਸ਼ੈਲੀ, ਕਾਲਜ ਕੈਂਪਸ ਦੇ ਮਾਹੌਲ ਅਤੇ ਡਿਜੀਟਲ ਯੁੱਗ ਦੀ ਬੋਲਚਾਲ ਦੀ ਸੁਭਾਵਿਕ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਲੇਖਕ ਨੇ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਅਤੇ ਤਕਨੀਕੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਨੂੰ ਕਥਾ ਦੇ ਵਹਾਅ ਨਾਲ ਅਜਿਹਾ ਜੋੜਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨਾਵਲ ਆਪਣੇ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਨਾਲ ਸਿੱਧਾ ਸੰਵਾਦ ਰਚਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਬੋਲਚਾਲ ਦੀ ਸਹਿਜਤਾ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਹੈ।

ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਹਿਜੀ ਦੀ ਲੇਖਣੀ ਦੀ ਖ਼ੂਬੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਜਟਿਲਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉੱਪਰੋਂ-ਉੱਪਰੋਂ ਦੇਖਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਿੱਛੇ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਪੁਣ-ਛਾਣ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਹੋਂਦ, ਉਸ ਦੀਆਂ ਦੱਬੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਰੋਲ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਉਲਝੇ ਹੋਏ ਹਨ ਕਿ ਇੱਕ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਵੱਖ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨਾਵਲ ਇੱਕ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਪਾਠਕ ਲਈ ਆਤਮ-ਪੜਚੋਲ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਰਮਨ ਅਤੇ ਮਨੀ ਦੇ ਦੁਵੰਦਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਠਕ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਅਧੂਰੇ ਸੁਪਨੇ, ਸਮਝੌਤੇ ਅਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਪਛਾਣ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਰਾਵੀ ਅਤੇ ਨੂਰ ਰਾਹੀਂ ਉਹ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਕਦਰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਪਾਠਕ ਅਤੇ ਪਾਤਰ ਵਿਚਲੀ ਵਿੱਥ ਮਿਟ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਕਥਾ ਨਿੱਜੀ ਜੀਵਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਜਾਪਣ ਲੱਗੇ, ਉਹੀ ਕਿਸੇ ਰਚਨਾ ਦੀ ਅਸਲ ਸਾਹਿਤਕ ਕਾਮਯਾਬੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਨਾਵਲ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਚਿੰਤਨ ਸਮੁੱਚੀ ਆਧੁਨਿਕ ਜੀਵਨ-ਸ਼ੈਲੀ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਸਵਾਲੀਆ ਚਿੰਨ੍ਹ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਤ੍ਰਾਸਦੀ ਬਾਹਰੀ ਅਸਫਲਤਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਸਗੋਂ ਸਮਾਜਿਕ ਸਫਲਤਾ ਦੀ ਦੌੜ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰਲੇ ਮੌਲਿਕ ਮਨੁੱਖ, ਆਪਣੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਮੌਲਿਕ ਪਛਾਣ ਨੂੰ ਗੁਆ ਦੇਣਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਰਚਨਾ ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨਾਲ ਰੂ-ਬ-ਰੂ ਕਰਦਿਆਂ ਇਹ ਪੁੱਛਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਤੇ ਅਸੀਂ ਵੀ ਸਮਾਜਿਕ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਨਿਭਾਉਂਦਿਆਂ ਆਪਣੇ ਅਸਲ ਜੀਵਨ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲ ਆਏ ? ਇਹ ਨਾਵਲ ਸਾਨੂੰ ਚੇਤੇ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੀਵਨ ਦਾ ਅਸਲ ਮਕਸਦ ਸਿਰਫ਼ ਕੈਲੰਡਰ ਦੀਆਂ ਤਰੀਕਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਰਹਿਣਾ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰਲੇ ਮਨੁੱਖ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਰਹਿਣਾ ਹੈ।

ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ ਉੱਤੇ, 'ਕੈਲੰਡਰ ਵਿੱਚ ਫਸਿਆ ਜੌਕਰ' ਸਮਕਾਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਵਲਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਿੱਗਰ, ਮੁੱਲਵਾਨ ਅਤੇ ਚਿੰਤਨਸ਼ੀਲ ਵਾਧਾ ਹੈ। ਇਹ ਬਾਹਰੀ ਸਫਲਤਾ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਧਾਰਨਾਵਾਂ, ਖੋਖਲੀਆਂ ਪਰਿਵਾਰਕ ਉਮੀਦਾਂ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਬਾਰੇ ਡੂੰਘੇ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਵਿਲੱਖਣ ਪਰਾ-ਯਥਾਰਥਵਾਦੀ ਸ਼ੈਲੀ, ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਸੂਝ-ਬੂਝ, ਸਾਰਥਿਕ ਪ੍ਰਤੀਕਾਵਲੀ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਸਦਕਾ ਇਹ ਨਾਵਲ ਪਾਠਕ ਦੇ ਜ਼ਿਹਨ ਉੱਤੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਆਪਣਾ ਅਮਿੱਟ ਪ੍ਰਭਾਵ ਛੱਡਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੈ। ਇਹ ਅਜੋਕੇ ਯੁੱਗ ਦੇ ਬੇਚੈਨ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਆਤਮਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਸਾਹਿਤਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਗੂੰਜ ਦੂਰ ਤੱਕ ਸੁਣਾਈ ਦਿੰਦੀ ਰਹੇਗੀ।ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਹਿਜੀ ਨੂੰ ਇਸ ਬੇਹੱਦ ਅਰਥਪੂਰਨ, ਸਾਹਿਤਕ ਅਤੇ ਹੋਂਦਮੂਲਕ ਰਚਨਾ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਲਈ ਮੁਬਾਰਕਬਾਦ। ਪੰਜਾਬੀ ਅਦਬ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ 'ਕੈਲੰਡਰ ਵਿੱਚ ਫਸਿਆ ਜੌਕਰ' ਨਾਵਲ ਦਾ ਤਹਿ ਦਿਲੋਂ ਸਵਾਗਤ ਹੈ। ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਲਮ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮਨੁੱਖੀ ਮਨ ਦੀਆਂ ਅਣਗੌਲੀਆਂ ਪਰਤਾਂ, ਆਧੁਨਿਕ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਜਟਿਲ ਗੁੰਝਲਾਂ ਅਤੇ ਹੋਂਦਮੂਲਕ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਲਾਤਮਕ ਪ੍ਰਬੀਨਤਾ ਅਤੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਨਾਲ ਰੂਪਮਾਨ ਕਰਦੀ ਰਹੇਗੀ।

ਡਾ. ਸੰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਮੁੰਡੇ
ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ, ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਕਾਲਜ, ਸੀ.ਸੀ. ਹੈੱਡ, ਸ੍ਰੀ ਗੰਗਾਨਗਰ (ਰਾਜਸਥਾਨ)-335022
ਕਨਵੀਨਰ, ਬੋਰਡ ਆਫ਼ ਸਟੱਡੀਜ਼ (ਪੰਜਾਬੀ), ਮਹਾਰਾਜਾ ਗੰਗਾ ਸਿੰਘ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਬੀਕਾਨੇਰ (ਰਾਜਸਥਾਨ)
ਮੋਬਾਈਲ: 94136-52646

ਬਹੁਤ ਹੋ ਗਿਆ ਵਿਗਾੜ, ਬੱਸ ਹੁਣ ਸੰਭਲ ਜਾਓ

ਲਾਭ ਸਿੰਘ ਸ਼ੇਰਗਿੱਲ ਬਡਰੁੱਖਾਂ
86995 35708

ਕਦੇ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਫਿਜ਼ਾ ਤੇ ਸ਼ੁੱਧ ਹਵਾ 'ਚ ਸਾਹ ਲੈਂਦਾ ਹੋਇਆ ਆਦਮੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਤੰਦਰੁਸਤ ਤੇ ਤਰੋਤਾਜ਼ਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਸੀ । ਅੱਜ ਹਵਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਿਤ ਹੋਣ ਨਾਲ਼ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚੋਂ ਗਾਇਬ ਹੁੰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਆਦਮੀ ਦੀ ਕਾਇਆ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਦਾ ਘਰ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ । ਇਹ ਖੁਦ ਆਦਮੀ ਦੇ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਵਿਗਾੜ ਹਨ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਉਹ ਤਰ੍ਹਾਂ-ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਭਿਆਨਕ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਭੁਗਤ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਮਨੁੱਖ ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਆਧੁਨਿਕ ਸਮਝਣ ਲੱਗਿਆ ਹੈ। ਤਰ੍ਹਾਂ-ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ । ਚੰਗੇਰੇ ਜੀਵਨ ਲਈ ਅਨੇਕਾਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਅਪਣਾਈਆਂ ਹਨ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਇਸ ਨੇ ਰੱਜ ਕੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਨੂੰ ਮਧੋਲਿਆ ਹੈ। ਬੜੀ ਨਿਰਦੈਤਾ ਨਾਲ਼ ਇਸ ਹਰੀ ਭਰੀ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਆਧੁਨਿਕਤਾ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਉਜਾੜਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਲਸਿਲਾ ਅਜੇ ਵੀ ਰੁਕਿਆ ਨਹੀਂ ਲਗਾਤਾਰ ਜਾਰੀ ਹੈ । ਇਸ ਨੇ ਕੁਦਰਤੀ ਫਿਜ਼ਾ ਨੂੰ ਉਜਾੜ ਕੇ ਕੰਕਰੀਟ ਦੀਆਂ ਦੀਵਾਰਾਂ ਖੜੀਆਂ ਕਰ ਲਈਆਂ ਹਨ ਜੋ ਤਨ-ਮਨ ਨੂੰ ਠੰਢਕ ਦੇਣ ਦੀ ਬਜਾਇ ਤਪਸ਼ ਹੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ । ਗਰਮੀ ਰੁੱਤ 'ਚੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਜਿਉਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਸਰਦੀ ਰੁੱਤ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਦੁਸਹਿਰਾ ਫਿਰ ਕੱਤਕ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਦੀਵਾਲੀ ਦਾ ਤਿਉਹਾਰ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਿਉਹਾਰ ਪ੍ਰਤੀ ਬੜਾ ਉਤਸ਼ਾਹ ਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ । ਬੜੇ ਚਾਵਾਂ ਨਾਲ਼ ਇਸ ਦੀ ਸਭ ਨੂੰ ਉਡੀਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ । ਇਸੇ ਮਹੀਨੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਝੋਨੇ ਦੀ ਫਸਲ ਦੀ ਕਟਾਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਖੇਤੀ ਨਾਲ਼ ਜੁੜੇ ਹਰ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਫਸਲ ਦਾ ਵੀ ਤਿਉਹਾਰ ਜਿੰਨਾ ਹੀ ਚਾਅ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਫਸਲ ਵੇਚ ਕੇ ਦੀਵਾਲੀ ਦੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਦੁੱਗਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਹਰ ਮਨ ਵਿੱਚ ਰੀਝ ਹੁੰਦੀ ਹੈ । ਆਪਣੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ, ਆਪਣੀਆਂ ਰੀਝਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨਾ ਕੋਈ ਮਾੜੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਪਰ ਇਸ ਮਹੀਨੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਨਾਲ਼ ਜੋ ਖਿਲਵਾੜ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਸ਼ਾਇਦ ਪੂਰੇ ਸਾਲ ਦੇ ਹੋਰ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਨਾਲ਼ੋਂ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਫਸਲ ਦੀ ਕਟਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਚਦੀ ਰਹਿੰਦ ਖੂੰਹਦ (ਪਰਾਲ਼ੀ) ਨੂੰ ਅੱਗ ਦੇ ਭੇਂਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਧੂੰਆਂ ਹੀ ਧੂੰਆਂ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ । ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਦੀਵਾਲੀ 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਹਰ ਸਾਲ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬੜੇ ਜ਼ੋਰ-ਸ਼ੋਰ ਨਾਲ਼ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਦੀਵਾਲੀ 'ਤੇ ਪਟਾਖੇ ਨਹੀਂ ਚਲਾਉਣੇ, ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਪਰ ਦੀਵਾਲੀ ਵਾਲ਼ੇ ਦਿਨ ਆਪਣੇ ਕੀਤੇ ਵਾਅਦੇ ਆਪ ਹੀ ਤੋੜ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ । ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਬਾਰੂਦ ਦੀ ਗੰਧ ਤੇ ਧੂੰਏਂ ਦੇ ਗੁਬਾਰ ਚੜ੍ਹ ਜਾਂਦੇ ਹਨ । ਸਾਡੇ ਵੱਡੇ-ਵਡੇਰੇ , ਸਾਡੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਇੰਨ੍ਹਾਂ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬੜੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਅਤੇ ਸਾਦਗੀ ਨਾਲ਼ ਮਨਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਨਾਉਣ ਦਾ ਰੂਪ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਦਲ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਸਾਦਗੀ ਦੀ ਥਾਂ ਤੇ ਵਿਖਾਵਾ, ਚਮਕ-ਦਮਕ ਨੇ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਲਈ ਅਸਲੀ ਭਾਵਨਾ ਹੀ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚਲੀ ਪਰਾਲ਼ੀ ਦੀ ਅੱਗ ਤੋਂ ਉੱਠਿਆ ਜ਼ਹਿਰੀਲਾ ਧੂੰਆਂ ਆਪਣਾ ਆਤੰਕ ਫੈਲਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਹਾਦਸਿਆਂ ਤੇ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦਾ ਹੈ । ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੇ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਅੰਸ਼ ਇਸ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਭੇਜਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਖੂਬਸੂਰਤ ਬਣਾਵੇਗਾ ਪਰ ਇਸ ਨੇ ਤਾਂ ਪੂਰੀ ਕਾਇਨਾਤ ਨੂੰ ਉਜਾੜ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਉਹ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਵੀ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਇਸ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਭੇਜ ਕੇ ਪਛਤਾਉਂਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਹਵਾ,ਪਾਣੀ, ਮਿੱਟੀ ਸਭ ਨੂੰ ਇਸ ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਆਧੁਨਿਕਤਾ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਹੱਦੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਗਾੜ ਇੰਨਾ ਵਧ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਖੁਦ ਇੰਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਹਿਰਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਕਦੇ ਹਰੀ ਭਰੀ ਬਨਸਪਤੀ, ਸ਼ੁੱਧ ਹਵਾ, ਨਿਰਮਲ ਪਾਣੀ, ਜਰਖੇਜ਼ ਭੂਮੀ ਇਨਸਾਨ ਦੇ ਨਿਰਬਾਹ ,ਉਸ ਦੇ ਤੰਦਰੁਸਤ ਸਰੀਰ ਅਤੇ ਮਨ ਦਾ ਅਧਾਰ ਸੀ। ਜਿਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਸਾਡੇ ਪੁਰਾਤਨ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਦਾਦਿਆਂ ਪੜਦਾਦਿਆਂ ਤੋਂ ਵੀ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲ਼ ਜੋ ਬੇਸ਼ਕੀਮਤੀ ਸੀ ਅਸੀਂ ਗਵਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਧਰਤੀ ਹੇਠਲਾ ਪਾਣੀ ਖਾਤਮੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਹੈ । ਹਵਾ ਸਾਹ ਲੈਣ ਯੋਗ ਅਸੀਂ ਛੱਡੀ ਨਹੀਂ । ਜ਼ਰਖੇਜ ਭੂਮੀ ਨੂੰ ਜ਼ਹਿਰਾਂ ਨਾਲ਼ ਭਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਅਜੇ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਕਸਰ ਬਾਕੀ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ ਇਸ ਨੂੰ ਬਰਬਾਦ ਕਰਨ ਦੀ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹਨ, ਹੁਣ ਤਾਂ ਸੰਭਲ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕੀ ਸਾਰਾ ਕੁੱਝ ਗਵਾ ਕੇ ਹੀ ਸਾਡੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹਣਗੀਆਂ ਫਿਰ ਪਛਤਾਵੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਾਡੇ ਪੱਲੇ ਕੁੱਝ ਨਹੀਉਂ ਜੇ ਰਹਿਣਾ। ਅਜੇ ਵੀ ਵੇਲ਼ਾ ਹੈ, ਡੁੱਲ੍ਹੇ ਬੇਰਾਂ ਦਾ ਕੁੱਝ ਨਹੀਂ ਵਿਗੜਿਆ ਅੱਜ ਵੀ ਸੰਭਲ ਜਾਈਏ ਤਾਂ ਅਜੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਕੁੱਝ ਬਚਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕੁਦਰਤ ਦੀਆਂ ਬਖਸ਼ੀਆਂ ਇਹ ਨਿਆਮਤਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਵਾਲ਼ੇ ਪਾਸੇ ਤੁਰ ਪਈਏ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੀ ਝੋਲੀ ਵਿੱਚ ਕੁੱਝ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਪਾ ਸਕੀਏ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਕਦੇ ਮੁਆਫ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਦੀ ਥਾਂ ਤ੍ਰਿਸਕਾਰ ਦੇ ਪਾਤਰ ਬਣੇ ਰਹਾਂਗੇ ਹਮੇਸ਼ਾ। ਪੈਸੇ ਦੀ ਦੌੜ ਨੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲ਼ੋਂ ਬਹੁਤ ਕੁੱਝ ਖੋਹ ਲਿਆ ਹੈ ਜੇ ਅਜੇ ਵੀ ਅਸੀਂ ਨਾ ਸੰਭਲੇ ਤਾਂ ਇਸ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਛੇਤੀ ਜਿਵੇਂ ਪਸ਼ੂ ਪੰਛੀਆਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਜਾਤੀਆਂ ਖਤਮ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਨੁੱਖ ਜਾਤੀ ਦੀਆਂ ਨਸਲਾਂ ਦਾ ਵਾਧਾ ਰੁਕ ਜਾਵੇਗਾ ਜੋ ਬਹੁਤ ਹੀ ਗੰਭੀਰ ਅਤੇ ਚਿੰਤਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ। ਇਸ ਚੌਗਿਰਦੇ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਉਸੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਹਰ ਸੰਭਵ ਯਤਨ ਕਰਨਾ ਹੀ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸਾਰੇ ਜਗਤ ਦਾ ਭਲਾ ਹੋਵੇਗਾ ।

ਅਜੋਕੇ ਸਮੇਂ ਨਿੰਦਿਆ ਚੁਗਲੀ ਤੋਂ ਬਚ ਕੇ....

- ਅਜੋਕੇ ਸਮੇਂ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਿੰਦਿਆ ਚੁਗਲੀ ਨੇ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ ਤੇ ਪੈਰ ਪਸਾਰੇ ਹਨ ਤੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਇਨਸਾਨ ਹੋਣਗੇ ਜੋ ਇਸ ਬਿਮਾਰੀ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹੋਣਗੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਤਾਂ ਆਵਾ ਹੀ ਊਤ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ । ਬੀਬੀਆਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਜਿਆਦਾ ਅੱਗੇ ਲੰਘ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ ਅੱਜ ਸਾਡਾ ਸਮਾਜ ਨਿੰਦਿਆ ਚੁਗਲੀ ਦੀ ਭੇਟ ਚੜ ਕੇ ਇੱਕ ਐਸੇ ਖੂਹ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਡਿੱਗਦਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੋਂ ਨਿਕਲਣ ਦਾ ਵੀ ਕੋਈ ਹੱਲ ਵਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ । ਜੇਕਰ ਚੁਗਲੀ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਬੀਬੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਚੁਗਲੀ ਤੋਂ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਰੋਟੀ ਵੀ ਹਜ਼ਮ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕੀਤੀ ਚੁਗਲੀ ਦੀ ਬਦੌਲਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਤਰੇੜਾਂ ਪੈ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਟੁੱਟ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ।

ਇਹ ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਤ੍ਰਾਸਦੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ । ਉਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਈ ਮਰਦ ਵੀ ਚੁਗਲੀ ਕਰੇ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਵੜਦੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕੰਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਵੰਡੀਆਂ ਪਾਉਣਾ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਬੀਬੀਆਂ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਵੀ ਚੁਗਲੀ ਨਿੰਦਿਆ ਰਾਹੀਂ ਘਰਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਪਾ ਕੇ ਸੱਸ ਅਤੇ ਨੂਹ ਦੀ ਲੜਾਈ ਕਰਵਾਈ ਹੈ । ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਇਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਚੁਗਲੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਆਖਰ ਮਿਲਦਾ ਕੀ ਹੈ ਸ਼ਾਇਦ ਢਿੱਡ ਜਾਂ ਮਨ ਦੀ ਭੜਾਸ ਹੀ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ । ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਇੱਕ ਕਹਾਵਤ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਇਨਸਾਨ ਅਜਿਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਨਾਂ ਦੇ ਪੇਟ ਅੰਦਰ ਚੁਗਲੀ ਕੀਤਿਆਂ ਬਿਨਾਂ ਗੋਲਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਇਹ ਤਰਾਸਦੀ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਤੇ ਪਣਪ ਰਹੀ ਹੈ ਕਈ ਚੁਗਲੀਵਾਜਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਨਾਤੇ ਵੀ ਤੁੜਾ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੇ ਹਨ । ਇਥੇ ਅਨਪੜ ਅਤੇ ਪੜੇ ਲਿਖਿਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ।

ਬੀਬੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸਵੇਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸ਼ਾਮ ਤੱਕ ਚੁਗਲੀਆਂ ਦਾ ਭੰਡਾਰ ਕਰਕੇ ਫਿਰ ਦੂਜੇ ਥਾਂ ਜਾ ਕੇ ਚੁਗਲੀਆਂ ਕਰਨ ਨੂੰ ਮਹੱਤਵ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਈ ਬੀਬੀਆਂ ਤਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਵੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨਾਂ ਤੋਂ ਚੁਗਲੀ ਕਰੇ ਬਿਨਾ ਸਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ । ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਅਲਾਮਤ ਹੈ ਜੋ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਤੇ ਭਾਵੇਂ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਨਪਈ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਹੈ । ਜੇਕਰ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਵਿਆਹਾਂ ਸ਼ਾਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਭਾਨੀਆਂ ਮਾਰਨ ਦੀ ਤਾਂ ਉੱਥੇ ਵੀ ਚੁਗਲੀ ਵਾਜਾਂ ਵੱਲੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਗੁਜ਼ਾਰੀ ਜਾਂਦੀ ਉਹਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਸਕੂਲਾਂ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੀਆਂ ਚੁਗਲੀਆਂ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । ਕਈ ਵਾਰ ਦਫਤਰਾਂ ਅੰਦਰ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਚੁਗਲੀ ਦੇ ਸਦਕਾ ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਹੱਥ ਧੋਣੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ ।

ਦਫਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਹੀ ਹਾਲ ਹੈ । ਦਫਤਰਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਅਫਸਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੀਆਂ ਚੁਗਲੀ ਜਾਂ ਨਿੰਦਿਆ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਨੀਵਾਂ ਦਿਖਾਉਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਸ਼ਮਾਜ ਦੇ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੇਕਰ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਅੰਦਰ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਉਥੇ ਵੀ ਚੁਗਲੀਆਂ ਦੀ ਘਾਟ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਭਾਵੇਂ ਸਾਡੇ ਭਾਰਤ ਨਾਲੋਂ ਕੁਝ ਘੱਟ ਜਰੂਰ ਹੈ ਟਰਾਸਪੋਰਟ ਦੇ ਧੰਦੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਚੁਗਲੀ ਚਲਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਵੀ ਬੀਬੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਕਲੇਸ਼ ਤੱਕ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਬੇਹੱਦ ਗਲਤ ਵਰਤਾਰਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਫਲਸਫੇ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਨਿੰਦਿਆ ਤੇ ਚੁਗਲੀ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਮਾੜਾ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਸਾਡੇ ਲੋਕ ਹਟ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਹੇ । ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਚੁਗਲੀ ਅਤੇ ਨਿੰਦਿਆ ਘਿਓ ਵਾਂਗ ਲੱਗਦੀ ਹੈ ਕਈ ਬੰਦੇ ਤਾਂ ਦੂਜੇ ਪਿੰਡ ਜਾ ਕੇ ਵੀ ਚੁਗਲੀ ਕਰਦੇ ਹਨ । ਬਹੁਤ ਵਾਰ ਤਾਂ ਚੁਗਲੀਆਂ ਦੀ ਬਦੌਲਤ ਲੜਾਈ ਕਤਲਾਂ ਤੱਕ ਜਾ ਪਹੁੰਚਦੀ ਹੈ ।

ਲੰਘੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਕਾਲਜ ਦੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਹੁਸਿਆਰ ਲੜਕੀ ਪੜਦੀ ਸੀ ਜਦ ਕਿ ਉਸੇ ਹੀ ਕਲਾਸ ਦੇ ਵਿੱਚ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜਨ ਵਾਲੀਆਂ ਲੜਕੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਕੋਲ ਕੀਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਬਦੌਲਤ ਸਕੂਲ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਲੜਕੀ ਦਾ ਨਾਂ ਕਾਲਜ ਦੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਸਮਾਂ ਪਾ ਕੇ ਗੱਲਬਾਤ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਤਾਂ ਉਸ ਲੜਕੀ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਕਸੂਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਿਰਫ ਉਸਨੂੰ ਨਿਜੀ ਰੰਜਿਸ਼ ਦੇ ਚਲਦਿਆਂ ਕੁਝ ਲੜਕੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਦਿਆਂ ਉਪਰੋਂ ਫੋਨ ਕਰਵਾ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ ਕੱਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ । ਹੁਣ ਜੇਕਰ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸੋਚ ਕੇ ਵੇਖੀਏ ਕਿ ਚੁ.ਗਲੀ ਨੇ ਇੱਕ ਬੱਚੀ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਉਸ ਲਈ ਜਿੰਮੇਵਾਰ ਕੌਣ ਹੈ । ਇਹ ਵਰਤਾਰਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਪਨਪ ਕੇ ਵੱਖੋ- ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ।

ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਗਲੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਪਿੰਡ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਹੋਣਹਾਰ ਅਤੇ ਸਾਊ ਲੜਕੇ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਵਾਲੇ ਆਏ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਵੇਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਤਾ-ਸਤਾ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਉਸੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਦਿਆਂ ਉਸ ਨੌਜਵਾਨ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਵਸ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਇੱਕ ਚੁਗਲ ਵਿਅਕਤੀ ਟੱਕਰ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਨੌਜਵਾਨ ਬਾਰੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਕੇ ਭਾਨੀ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਪੁੱਛੋ ਕੁਝ ਨਾ । ਉਸ ਚੁਗਲ ਕਿਸਮ ਦੇ ਬੰਦੇ ਨੇ ਨੌਜਵਾਨ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਆਏ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਨੌਜਵਾਨ ਤਾਂ ਨਸ਼ੇੜੀ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਬਦਮਾਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ ਜੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੁਹਾਡੀ ਲੜਕੀ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਇਸ ਨਾਲ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਾੜੀ ਗੱਲ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੀ ਕੁੜੀ ਤਾਂ ਉਮਰ ਭਰ ਲਈ ਰੁਲ ਜਾਵੇਗੀ । ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੁੜੀ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਮੁੰਡਾ ਤਾਂ ਬੇਹੱਦ ਸ਼ਰੀਫ ਚੰਗਾ ਇਨਸਾਨ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਭਾਵੇਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ ਹੋਰ ਵਿਆਹ ਹੋ ਗਿਆ ਪਰ ਲੜਕੀ ਵਾਲੇ ਪਛਤਾਉਂਦੇ ਰਹਿ ਗਏ ।

ਜੇਕਰ ਇਹ ਸਾਰੇ ਵਰਤਾਰੇ ਦੌਰਾਨ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਕਥਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਫਰਮਾਨ ਹੈ ਕਿ ਨਿੰਦਿਆ ਚੁਗਲੀ ਕਰਨੀ ਬੇਹੱਦ ਇੱਕ ਮਾੜਾ ਕਿਤਾ ਹੈ ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ । ਚੁਗਲੀ ਅਤੇ ਨਿੰਦਿਆ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ ਕਰਦਿਆਂ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ । ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਨਿੰਦਿਆ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਗਿਣਿਆ ਗਿਆ । ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਫਲਸਫੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਉ ਕੇ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਇਨਸਾਨ ਬਣਨਾ ਹੀ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ । ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਵਾਰ ਵਾਰ ਕਥਨ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਚੁਗਲੀ ਨਿੰਦਿਆ ਕਰਕੇ ਕਿਸੇ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰੋਗੇ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡਾ ਵੀ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਵਾਲਾ । ਇਸ ਲਈ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਰਜ਼ਾ ਵਿੱਚ ਰਾਜ਼ੀ ਰਹਿ ਕੇ ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਵੱਡੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ । ਇਸ ਲਈ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਰਜ਼ਾ ਵਿੱਚ ਰਾਜ਼ੀ ਰਹਿ ਕੇ ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਵੱਡੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰਬੱਤ ਦਾ ਭਲਾ ਮੰਗਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ।

ਲੇਖ਼ਕ ਸ਼ਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੀਰਪੁਰੀ
ਫਰਿਜਨੋ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ
ਅਮਰੀਕਾ
5592850841

ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਪੰਨਿਆ ਤੋਂ ਇਕ ਨਾ ਭੁਲਣ ਵਾਲਾ ਮਹਾਨ ਜਰਨੈਲ- ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ

ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਫਲੋਰਾ

ਕਲਗੀਧਰ ਪਾਤਿਸਹਾ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਜਾਬਰ ਹੁਕਮਰਾਨਾਂ ਵਲੋਂ ਗਰੀਬਾਂ, ਨਿਤਾਣਿਆ, ਤੇ ਦਬੇ ਕੁਚਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਨਤਾ ਤੇ ਨਿਆਂ ਦੀਵਾਣ ਲਈ ਜਿਤਨੀਆ ਕੁਰਬਾਨੀਆ ਦਿਤੀਆ ਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਕੀਤੇ ਉਸਦੀ ਮਿਸਾਲ ਦੁਨਿਆ ਦੇ ਕਿਸੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਨਹੀ ਮਿਲਦੀ। ਆਪਣੇ ਅੰਤਿਮ ਸਮੇ ਵਿਚ ਇਸ ਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰਖਣ ਲਈ ਉਨਾ ਨੇ ਨੰਦੇੜ ਦੀ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਧਾਪੜਾ ਦੇਕੇ ਪੰਜਾਬ ਵਲ ਨੂੰ ਤੋਰਿਆ ਜਿਸਨੇ ਹਕੂਮਤ ਵਲੋਂ ਨਪੀੜੇ ਤੇ ਦੁਖੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲਾਮਬੰਧ ਕਰਕੇ ਬੜੇ ਥੋੜੇ ਸਮੇ ਵਿਚ ਹੀ ਸਿਖ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਖਾਲਸਾ ਰਾਜ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ। ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਦਬੀ ਕੁਚਲੀ, ਸਤਹੀਣ, ਨਿਰਾਸ਼ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਉਦਮ, ਆਤਮ ਸਨਮਾਨ, ਆਤਮ ਵਿਸ਼ਵਾਸ, ਝੂਝ ਮਰਨ ਤੇ ਫਤਹਿ ਦੀ ਚੜਦੀ ਕਲਾ ਦਾ ਮੁੜ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿਤਾ ਉਦੋਂ ਜਦੋਂ ਕੌਮ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਚੁਕੀ ਸੀ, ਥਕ ਚੁਕੀ ਸੀ ਤੇ ਲਗਪਗ ਖਤਮ ਹੋ ਚੁਕੀ ਸੀ।

ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਭਾਰਤੀ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਮਹਾਨ ਸਿੱਖ ਜਰਨੈਲ ਅਤੇ ਯੋਧਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਜੀਵਨ ਇਤਿਹਾਸ ਵੀ ਬਹੁਤ ਦਿਲਚਸਪ ਹੈ।

ਇਹ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਇਕ ਨਾ ਭੁਲਣ ਵਾਲਾ ਉਹ ਮਹਾਨ ਜਰਨੈਲ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਜੋਰ ਜਬਰ ਤੇ ਜੁਲਮ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਹਕੂਮਤ ਨਾਲ ਟੱਕਰ ਲੈਕੇ ਮੁਗਲ ਸਮਰਾਜ ਦੀਆਂ ਜੜਾ ਹਿਲਾ ਦਿਤੀਆਂ। ਜਿਸਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਰਤੀ ਤੇ ਤਕਰੀਬਨ 8 ਸਾਲ ਆਪਣੇ ਘੋੜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਪੈੜਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਛਡੇ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਿਖ ਕੋਮ ਨੂੰ ਥੋੜੇ ਸਮੇ ਵਿਚ ਹੀ ਇਕ ਜਬਰਦਸਤ ਰਾਜਨੀਤਕ ਤਾਕਤ ਵਿਚ ਬਦਲ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿਤਾ। ਆਰਥਿਕ ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਧਾਰ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਇਤਨਾ ਮਜਬੂਤ ਕਰ ਦਿਤਾ ਕਿ ਫਿਰ ਲੰਬੇ ਸਮੇ ਤਕ ਕੋਈ ਵੈਰੀ ਹਿਲਾ ਨਹੀ ਸਕਿਆ। ਜਾਬਰ ਮੁਗਲ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸਿਖਾਂ ਦਾ ਖ਼ੁਰਾ ਖੋਜ ਮਿਟਾਂਦੇ ਮਿਟਾਂਦੇ ਆਪ ਮਿਟ ਗਏ ਪਰ ਸਿਖੀ ਨਹੀਂ ਮਿਟਾ ਸਕੇ। ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਦੀ 1709-1716, ਸਤ ਸਾਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਨੇ ਸਉਥ ਏਸ਼ੀਆ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵਡੇ ਮੁਗਲ ਸਮਰਾਜ ਦੀਆ ਨੀਹਾਂ ਖੋਖਲੀਆਂ ਕਰ ਦਿਤੀਆਂ। ਅਖਿਰ ਜੁਲਮ ਤੇ ਅਨਿਆਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਜੂਝਦਿਆਂ ਜੂਝਦਿਆਂ ਜੂਨ 1716 ਵਿਚ ਆਪਣੇ 740 ਸਾਥੀਆਂ ਸਮੇਤ ਜਿਸ ਹੌਸਲੇ, ਚਾਅ,ਖੇੜੇ ਤੇ ਚੜਦੀ ਕਲਾ ਨਾਲ ਸ਼ਹਾਦਤ ਪਾਈ, ਉਹ ਵੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਇਕ ਵਿਲਖਣ ਸ਼ਹਾਦਤ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਹੈ।ਉਹ ਰਾਜੌਰੀ ਵਿੱਚ ਅਕਤੂਬਰ 27, 1670 ਲਛਮਣ ਦਾਸ, ਰਾਜਪੂਤ ਘਰਾਣੇ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ। ਮਾਂ- ਪਿਓ ਨੂੰ ਸ਼ੋਕ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾ ਦਾ ਪੁਤਰ ਵੀ ਇਕ ਬਹਾਦਰ ਯੋਧਾ ਬਣੇ, ਇਸ ਲਈ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋ ਹੀ ਉਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਸਤਰ ਸ਼ਸ਼ਤਰ ਦਾ ਗਿਆਨ ਤੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਖੇਡਣ ਦਾ ਸ਼ੋਕ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ। ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਜਦ ਉਸਦੇ ਹੱਥੋ ਕਿਸੀ ਗਰਭਵਤੀ ਹਿਰਨੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਜੋ ਉਸਦੇ ਸਾਮਣੇ ਆਪਣੇ ਅਣਜੰਮੇ ਬਚਿਆਂ ਸਮੇਤ ਤੜਪ ਤੜਪ ਕੇ ਮਰ ਗਈ ਜਿਸਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਉਸਦੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਇਤਨੀ ਭਾਰੀ ਸਟ ਲਗੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣਾ ਘਰ ਬਾਰ ਤਿਆਗ ਕੇ ਵੈਰਾਗੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿਚ ਉਸਨੂੰ ਇਕ ਸਾਧੂ ਜਾਨਕੀ ਦਾਸ ਮਿਲਿਆ, ਜਿਸਨੇ ਉਸਦਾ ਨਾਂ ਮਾਧੋ ਦਾਸ ਰਖ ਦਿਤਾ। ਪਰ ਮਨ ਦੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਇਥੋਂ ਵੀ ਨਹੀ ਮਿਲੀ। ਦੇਸ਼ ਭ੍ਰਮਣ ਲਈ ਜਾ ਤੁਰਿਆ। ਨਾਸਕ ਪੰਚਵਟੀ ਦੇ ਸਥਾਨ ਤੇ ਉਸਦਾ ਮੇਲ ਇਕ ਜੋਗੀ ਅਉਕੜ ਨਾਥ ਨਾਲ ਹੋਇਆ, ਜਿਸਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਉਹ ਯੋਗ ਸਾਧਨਾ ਤੇ ਤਾਂਤਰਿਕ ਵਿਦਿਆ ਵਿਚ ਮਾਹਿਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਅਓਕੜ ਨਾਥ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਬਾਦ ਉਸਦੀ ਮੋਤ ਹੋ ਗਈ। ਸਾਰੀਆਂ ਰਿਧੀਆਂ ਸਿਧੀਆਂ, ਜਾਦੂ ਟੂਣਿਆ, ਜੰਤਰ ਮੰਤਰ ਦੀ ਵਿਦਿਆ ਦੀਆਂ ਪੋਥੀਆਂ ਉਸਦੇ ਹਥ ਵਿਚ ਆ ਗਈਆਂ, ਤੇ ਉਸਨੇ ਬਹੁਤ ਜਲਦੀ ਇਸ ਤੇ ਮਹਾਰਥ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲਈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਉਸਦੇ ਚੇਲੇ ਬਣ ਗਏ। ਮਨੋਕਾਮਨਾਵਾਂ ਪੂਰਿਆ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਉਸ ਕੋਲ ਭੀੜ ਲਗੀ ਰਹਿੰਦੀ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਓਹ ਬਹੁਤ ਹੰਕਾਰੀ ਵੀ ਹੋ ਗਿਆ

ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਦੇੜ ਪੁਜੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾ ਨੇ ਆਪਣਾ ਡੇਰਾ ਨਗੀਨਾ ਘਾਟ ਜਾ ਲਗਾਇਆ। ਆਉਖੜ ਦੀ ਮੋਤ ਤੋ ਬਾਦ ਬੰਦਾ ਵੀ ਭ੍ਰਮਣ ਕਰਦਾ ਕਰਦਾ ਨਦੇੜ ਆ ਪਹੁੰਚਿਆ ਤੇ ਗਾਵੀ ਦੇ ਕੰਢੇ ਆਪਣੇ ਕਰਿਸ਼ਮੇ ਦਿਖਾਣ ਲਗਾ। ਨਦੇੜ ਦੀਆਂ ਸੰਗਤਾ ਵਿਚੋ ਕਿਸੇ ਸਿਖ ਨੇ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਬਾਰੇ ਦਸਿਆ ਕੀ ਓਹ ਰਿਧੀਆਂ ਸਿਧੀਆਂ ਨਾਲ ਤਖਤ ਤੇ ਸੰਤਾ ਮਹਾਤਮਾ ਨੂੰ ਬਿਠਾਕੇ ਫਿਰ ਤਖਤ ਉਲਟਾਕੇ ਬੜਾ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਹਸ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕੀ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਵੇਲੇ ਤਖਤ ਉਲਟਾਉਣ ਵਾਲਾ ਬੰਦਾ ਹੀ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਫਿਰ 1708 ਵਿਚ ਉਹ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ 10ਵੇਂ ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਹੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਆਏ ਅਤੇ ਮਾਧੋ ਦਾਸ ਤੋਂ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਬਣ ਗਏ। ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੰਸਾਰ ਤੋਂ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਫੌਜ ਦਾ ਆਗੂ ਬਣਾਇਆ ਅਤੇ ਮੁਗਲਾਂ ਨਾਲ ਲੜਨ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਨ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਭੇਜਿਆ। ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਨੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਵੱਲ ਕੂਚ ਕੀਤਾ।

ਉਸਨੇ ਸੋਨੀਪਤ ਵਿੱਚ ਮੁਗਲਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਪਹਿਲੀ ਲੜਾਈ ਲੜੀ ਅਤੇ ਮੁਗਲ ਫੌਜ ਨੂੰ ਹਰਾਇਆ। ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸੋਨੀਪਤ ਵਿੱਚ ਮੁਗਲਾਂ ਨੂੰ ਹਰਾ ਕੇ ਭੂਨਾ ਤੋਂ ਮੁਗ਼ਲ ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ ਖੋਹ ਲਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਨੇ ਸਮਾਣਾ ‘ਤੇ ਵੱਡਾ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਮੁਗਲਾਂ ਨੂੰ ਹਰਾ ਕੇ ਵੱਡੀ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਉਸਨੇ ਮੁਗਲ ਫੌਜ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਅਤੇ ਇੱਥੇ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨਾਮਾ ਕੀਤਾ। ਇਸਨੇ ਸਰਹਿੰਦ ਦੇ ਮੁਗਲ ਗਵਰਨਰ ਵਜ਼ੀਰ ਖਾਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ‘ਤੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਦੋ ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਕੰਧਾਂ ਵਿਚ ਜਿਉਂਦਿਾ ਚਿੰਣਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੋ ਜੱਲਾਦਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਸ਼ਕ ਬੈਗ ਅਤੇ ਬਾਸ਼ਾਲ ਬੈਗ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਲੈ ਲਿਆ। ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੇ ਕਤਲ ਦਾ ਅੰਸ਼ਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ਬਦਲਾ ਲਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਘੁਰਾਮ ‘ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਮੁਗਲਾਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਹਰਾ ਕੇ ਇਸ ‘ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ।

ਘੁਰਾਮ ਵਿੱਚ ਜਿੱਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਪੂਰੀ ਉੱਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ। ਕਪੂਰੀ ਦਾ ਗਵਰਨਰ ਕਦਮ-ਉਦ-ਦੀਨ ਬਹੁਤ ਜ਼ਾਲਮ ਸੀ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਉੱਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕਪੂਰੀ ਜਿੱਤੀ।ਕਪੂਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਢੌਰੇ ਉੱਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ। ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਮੁਗ਼ਲ ਗਵਰਨਰ ਉਸਮਾਨ ਖ਼ਾਨ ਨੂੰ ਹਰਾਇਆ ਅਤੇ ਮਾਰਿਆ ਅਤੇ ਸਢੌਰੇ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਵਾਇਆ। ਸਢੌਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੁਖਲਿਸਪੁਰ ‘ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਨਾਂ ਬਦਲ ਕੇ ਲੋਹਗੜ੍ਹ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਫਿਰ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਕੈਰੀਅਰ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਲੜਾਈ ਆਈ. ਸਰਹਿੰਦ. ਸਰਹਿੰਦ ਦੇ ਸੂਬੇਦਾਰ ਵਜ਼ੀਰ ਖਾਂ ਨੇ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ‘ਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਹਮਲੇ ਕੀਤੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਜਿਊਂਦੇ ਜੀਅ ਨੀਹਾਂ ਵਿਚ ਚਿੰਣਵਾ ਕੇ ਸਹੀਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।ਬੰਦਾ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਉਸ ਦੀ ਫੌੜ ਉਸ ਨੂੰ ਫੜਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਹਲਚਲ ਵਿਚ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਸ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਕਤਲੇਆਮ ਕੀਤਾ ਸੀ।ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਫ਼ੌਜ ਨਾਲ ਸਰਹਿੰਦ ਵੱਲ ਕੂਚ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਇਹ ਖ਼ਬਰ ਸਰਹਿੰਦ ਪਹੁੰਚੀ ਤਾਂ ਆਮ ਲੋਕ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਵਜ਼ੀਰ ਖ਼ਾਨ ਨਾਲ ਲੜਨ ਲਈ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ। ਭਿਆਨਕ ਲੜਾਈ ਹੋਈ ਅਤੇ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਅਤੇ ਭਾਈ ਫਤਿਹ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਵਜ਼ੀਰ ਖਾਨ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੇ ਕਤਲ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲਿਆ। ਉਹ ਅੱਗੇ ਵਧੇ ਅਤੇ ਵਜ਼ੀਰ ਖਾਨ ਸੁਚਾਨੰਦ ਦੇ ਦੀਵਾਨ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸਨੇ ਨੌਜਵਾਨ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੇ ਕਤਲ ਅਤੇ ਸਰਹਿੰਦ ਕਿਲ੍ਹੇ ਨੂੰ ਜਿੱਤਣ ਵਿੱਚ ਵੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਸੀ।

ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ 1715 ਵਿੱਚ ਨਵੇਂ ਗਵਰਨਰ ਅਬਦੁਲ ਸਮਦ ਖ਼ਾਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਮੁਗ਼ਲ ਫ਼ੌਜ ਨੇ ਸੰਖਿਆਤਮਕ ਉੱਤਮਤਾ ਕਾਰਨ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਅਤੇ ਉਸਨਾਂ ਦੀ ਫ਼ੌਜ ਨੂੰ ਗੁਰੂਦਾਸ ਨੰਗਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਭਜਾ ਦਿੱਤਾ। ਸਖ਼ਤ ਘੇਰਾਬੰਦੀ 8 ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੱਕ ਚੱਲੀ। ਪਰ ਦਸੰਬਰ 1715 ਵਿਚ ਮੁਗਲ ਬੰਦਾ ਵਿਚ ਤੋੜਨ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਉਸਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬੇਇੱਜ਼ਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਸ਼ਾਹੀ ਕੱਪੜੇ ਪਹਿਨਾਏ ਗਏ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ। ਉੱਥੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸਲਾਮ ਕਬੂਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਬੰਦੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਮਾਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਤੋਂ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸਿੱਖ ਬੱਚੇ, ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਾਰਦੇ। ਫਿਰ ਉਸਦਾ ਪੁੱਤਰ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਨੂੰ ਵੀ ਤਸੀਹੇ ਦੇ ਕੇ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ।

ਹਰੀਸ਼ ਢਿੱਲੋਂ ਲਿਖਦੇ ਹਨ," ਕੋਤਵਾਲ ਸਰਬਰਾਹ ਖ਼ਾਨ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ ਉੱਪਰ ਅਜੈ ਸਿੰਘ ਦੇ ਤਲਵਾਰ ਨਾਲ ਟੁਕੜੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਅਡੋਲ ਬੈਠੇ ਰਹੇ। ਅਜੈ ਸਿੰਘ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪੁਤਰ ਦਾ ਦਿਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢ ਕੇ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚ ਤੁੰਨਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਲਾਦ ਨੇ ਆਪਣਾ ਧਿਆਨ ਬੰਦੇ ਵੱਲ ਮੋੜਿਆ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਾਸ ਨੋਚਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਪੂਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ। ਆਖ਼ਰ ਕਈ ਤਸੀਹੇ ਦੇਣ ਮਗਰੋਂ ਜਲਾਦ ਨੇ ਬੰਦੇ ਦੇ ਸਿਰ ਨੂੰ ਧੜ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।"ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲੇ ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਦੀ ਮਹਾਨ ਗਾਥਾ ਦਾ ਅੰਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਲਛਮਣ ਦੇਵ ਤੋਂ ਮਾਧੋ ਦਾਸ ਅਤੇ ਮਾਧੋ ਦਾਸ ਤੋਂ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਤੱਕ ਦੀ ਮਹਾਨ ਯਾਤਰਾ।

ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਨੇ ਸਮਾਣਾ ‘ਤੇ ਵੱਡਾ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਮੁਗਲਾਂ ਨੂੰ ਹਰਾ ਕੇ ਵੱਡੀ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਉਸਨੇ ਮੁਗਲ ਫੌਜ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਅਤੇ ਇੱਥੇ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨਾਮਾ ਕੀਤਾ। ਇਸਨੇ ਸਰਹਿੰਦ ਦੇ ਮੁਗਲ ਗਵਰਨਰ ਵਜ਼ੀਰ ਖਾਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ‘ਤੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਦੋ ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਕੰਧਾਂ ਵਿਚ ਜਿਉਂਦਿਾ ਚਿੰਣਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੋ ਜੱਲਾਦਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਸ਼ਕ ਬੈਗ ਅਤੇ ਬਾਸ਼ਾਲ ਬੈਗ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਲੈ ਲਿਆ। ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੇ ਕਤਲ ਦਾ ਅੰਸ਼ਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ਬਦਲਾ ਲਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਘੁਰਾਮ ‘ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਮੁਗਲਾਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਹਰਾ ਕੇ ਇਸ ‘ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ।

ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਵਰਤਮਾਨ ਤੇ ਭਵਿੱਖ

ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਤੀਜਾ ਵੱਡਾ ਆਸਰਾ ਹੈ, ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਲਗਾਤਾਰ ਸੰਪਰਕ। ਪੰਜਾਬ ਵੱਲ ਗੇੜੇ ਮਾਰਨੇ, ਟੈਲੀਫੋਨ ਜਾਂ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਜ਼ਰੀਏ ਸਬੰਧ ਜੋੜੀ ਰੱਖਣੇ, ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਵਿਆਹ ਪੰਜਾਬ ਜਾ ਕੇ ਜਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰਨੇ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣਾ ਆਦਿ। ਜਿੰਨੀ ਦੇਰ ਵਿਦੇਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਪਈ ਰਹੇਗੀ, ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸੰਪਰਕ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਗੇ ਪਰ ਜੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਲੋਕ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਤੋਂ ਮੋਹ ਭੰਗ ਕਰ ਬੈਠੇ ਤਾਂ ਉਹ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਤੋਂ ਪਰ੍ਹੇ ਹੁੰਦੇ ਜਾਣਗੇ। ਚੌਥੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਯਤਨ ਜੋ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਸਾਂਭਣ ਦੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਹ ਹੈ ਸਮਾਜਕ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਾਂਝ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਈ ਥਾਈਂ ਵੰਡ ਕੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਬਲਵਿੰਦਰ ਚਹਿਲ ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ

ਭਾਸ਼ਾ ਸਿਰਫ ਸੰਚਾਰ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਭਿਅਤਾ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ, ਨਸਲ ਅਤੇ ਵਿਰਸੇ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਜ਼ਰੀਆ ਵੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਨਾਂ ਲੈਂਦਿਆਂ ਹੀ ਬਾਬਾ ਫ਼ਰੀਦ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਅਤੇ ਬੁੱਲ੍ਹੇ ਸ਼ਾਹ ਦਾ ਨਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਲ ਵਾਹ ਪੈਂਦਿਆਂ ਇਕ ਅਜਿਹੀ ਮਾਨਵਵਾਦੀ ਜਦੋਜਹਿਦ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਲਿਆਣਕਾਰੀ ਸੋਚ ਨਾਲ ਸਰੋਕਾਰ ਰੱਖਦਿਆਂ ਇਕ ਨਵੀਂ ਜੀਵਨ-ਜਾਚ ਦਾ ਰਾਹ ਦਸੇਰਾ ਬਣੀ। ਭਾਸ਼ਾ ਸਾਨੂੰ ਸਦੀਆਂ ਦੀ ਦਾਸਤਾਨ ਸੁਣਾਉਂਦੀ ਅਤੇ ਸਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਭੂ-ਖੰਡ ਵਿੱਚ ਵਸਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਗੁਣ, ਵਿਹਾਰ, ਆਚਾਰ, ਸ਼ੌਕ, ਸੁਭਾਅ, ਵਿਸ਼ਵਾਸ, ਕੰਮ-ਕਾਜ ਅਤੇ ਮਨੋਰੰਜਨ ਆਦਿ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸੋ ਭਾਸ਼ਾ ਮਹਿਜ਼ ਮਨ ਦੀ ਗੱਲ ਦੂਸਰੇ ਮਨ ਤਕ ਪਹੁੰਚਾਣ ਦਾ ਮਾਰਗ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਇਕ ਅਜਿਹੀ ਕੜੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਭਾਸ਼ਾ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਪਿਛੋਕੜ, ਜਦੋਜਹਿਦ, ਸੰਘਰਸ਼ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਵੀ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਭਾਰਤੀ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਮਹੱਤਵ, ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਜਾਨਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਾਂਗੇ।

ਸਮੇਂ ਦੇ ਗੇੜ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਕਦੀ ਧਰਮ ਆਧਾਰਤ, ਕਦੀ ਲਿੱਪੀ ਆਧਾਰਤ ਅਤੇ ਕਦੀ ਦੋ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੋਈ। ਦੇਸ਼ ਵੰਡ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਗੁਰਮੁਖੀ ਲਿੱਪੀ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ, ਉਰਦੂ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਫਾਰਸੀ ਲਿੱਪੀ ਨੂੰ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਅਤੇ ਹਿੰਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਦੇਵਨਾਗਰੀ ਲਿੱਪੀ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਪਾਉਣ ਦੇ ਯਤਨ ਹੁੰਦੇ ਰਹੇ। ਫਿਰ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਦੇਵਨਾਗਰੀ ਵਿੱਚ ਲਿਖਣ ਦੀ ਪ੍ਰੋੜਤਾ ਵੀ ਹੋਈ। ਪਰ ਧੰਨ ਪੰਜਾਬੀ ਜਿਸ ਦੇ ਸਪੂਤ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ, ਫਿਰੋਜ਼ਦੀਨ ਸ਼ਰਫ ਅਤੇ ਧਨੀ ਰਾਮ ਚਾਤ੍ਰਿਕ ਵਰਗਿਆਂ ਨੇ ਸਿੱਖ, ਮੁਸਲਿਮ ਜਾਂ ਹਿੰਦੂ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਹੋਣ ਦਾ ਮਾਣ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ।

ਦੇਸ਼ ਵੰਡ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੋ ਥਾਈਂ ਵੰਡੀ ਗਈ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਗੁਰਮੁਖੀ ਲਿੱਪੀ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਫਾਰਸੀ ਲਿੱਪੀ ਪ੍ਰਚੱਲਤ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਭਾਰਤੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਜਦ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਬੋਲੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਫਿਰ ਫਾਰਸੀ ਲਿੱਪੀ ਵਿੱਚ ਲਿਖੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇੰਜ ਪੰਜਾਬੀ ਲਿਖਣ ਲਈ ਦੋ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਲਿੱਪੀਆਂ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਹੁਣੇ ਜਿਹੇ ਖਬਰਾਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਲਈ ਦੇਵਨਾਗਰੀ ਲਿੱਪੀ ਦਾ ਪ੍ਰਚਲਣ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਕ ਹੋਰ ਚੌਥੀ ਲਿੱਪੀ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵੱਧ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਹ ਹੈ ਕੰਪਿਊਟਰ ਜ਼ਰੀਏ ਰੋਮਨ ਲਿੱਪੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਰੁਝਾਨ ਪੰਜਾਬੋਂ ਬਾਹਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਚਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਰਲੇਵੇਂ ਤਹਿਤ ਭਾਰਤੀ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੀ, ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਦ ਸ਼ਬਦ ਘੁਮੜ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਫਾਰਸੀ, ਉਰਦੂ ਦਾ ਰਲੇਵਾਂ ਜਾਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਰਲਣਾ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਭਾਵੇਂ ਭਾਰਤੀ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਫੁਲਤ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ, ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਦੂਰੀ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰੀ ਸਹਾਇਤਾ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਬੋਲਣ ਅਤੇ ਸਾਂਭਣ ਦੇ ਉਪਰਾਲੇ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ।

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਕਰਕੇ ਜਾਂ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਾਈ ਜਾਣ ਕਰ ਕੇ ਬਚੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਦਾ ਖਤਰਾ ਘੱਟ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ। ਪਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਕਹਿ ਲਵੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਨਹੀਂ, ਉੱਥੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਪ੍ਰਤੀ ਡੂੰਘੀ ਸੋਚ -ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਜਿਉਂਦੇ ਰਹਿਣ ਜਾਂ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਔਖਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਕੀ ਆਸ ਰੱਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਿਤੈਸ਼ੀ ਉਹ ਲੋਕ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਲ ਮੋਹ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਪ੍ਰਤੀ ਚਿੰਤਤ ਵੀ ਹਨ। ਉਹ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾ, ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ, ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ, ਉਹ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਆਧਾਰ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਪੰਜਾਬੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਾਂ ਤਾਂ ਸਬੰਧਤ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਵਾਹ ਹੀ ਘੱਟ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇੱਧਰੋਂ-ਉਧਰੋਂ ਸਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਦੂਜਾ ਸਹਾਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਜਾਂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਨਾਲ ਹੀ ਘਰ ਵਿੱਚ ਜੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਪੰਜਾਬੀ ਅਖਬਾਰ ਜਾਂ ਰਸਾਲਾ ਆਉਂਦਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਕੋਈ ਪੰਜਾਬੀ ਰੇਡੀਓ ਜਾਂ ਟੀ.ਵੀ. ਚਲਦਾ ਹੋਵੇ। ਪੰਜਾਬੀ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਆਪਸੀ ਸਬੰਧਾਂ ਦੀ ਵੀ ਕਾਫੀ ਮਹੱਤਤਾ ਹੈ ਭਾਵ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦਾ ਹੋਰ ਪੰਜਾਬੀ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ-ਜੋਲ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਮਿਲਣ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਹੀ ਬੋਲਦੇ ਹੋਣ।

ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਤੀਜਾ ਵੱਡਾ ਆਸਰਾ ਹੈ, ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਲਗਾਤਾਰ ਸੰਪਰਕ। ਪੰਜਾਬ ਵੱਲ ਗੇੜੇ ਮਾਰਨੇ, ਟੈਲੀਫੋਨ ਜਾਂ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਜ਼ਰੀਏ ਸਬੰਧ ਜੋੜੀ ਰੱਖਣੇ, ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਵਿਆਹ ਪੰਜਾਬ ਜਾ ਕੇ ਜਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰਨੇ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣਾ ਆਦਿ। ਜਿੰਨੀ ਦੇਰ ਵਿਦੇਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਪਈ ਰਹੇਗੀ, ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸੰਪਰਕ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਗੇ ਪਰ ਜੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਲੋਕ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਤੋਂ ਮੋਹ ਭੰਗ ਕਰ ਬੈਠੇ ਤਾਂ ਉਹ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਤੋਂ ਪਰ੍ਹੇ ਹੁੰਦੇ ਜਾਣਗੇ।

ਚੌਥੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਯਤਨ ਜੋ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਸਾਂਭਣ ਦੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਹ ਹੈ ਸਮਾਜਕ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਾਂਝ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਈ ਥਾਈਂ ਵੰਡ ਕੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸਾਰੇ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂਆਂ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ, ਇਤਿਹਾਸ, ਸਮਾਜਕ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਲਿੱਪੀ ਪ੍ਰਤੀ ਯੋਗਦਾਨ ਵਿਲੱਖਣ ਹੈ। ਧੁਰ ਤੋਂ ਹੀ ਗੁਰੂਆਂ, ਗੁਰੂਆਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੰਪਾਦਨਾ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਸਾਂਭਿਆ, ਸੰਵਾਰਿਆ ਹੈ। ਉਪਰੰਤ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਨਾਲ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਮਾਗਮਾਂ ਨੇ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਸੇਧ ਦਿੱਤੀ। ਇਸੇ ਅਗਵਾਈ ਸਦਕਾ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਵਸਦੇ ਗਏ, ਉੱਥੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਹੁੰਦੀ ਗਈ। ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਧਰਮ ਜਾਂ ਫਿਰਕੇ ਤੋਂ ਉਪਰ ਉਠ ਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਪ੍ਰਤੀ ਸੁਹਿਰਦਤਾ ਅਤੇ ਲਗਾਓ ਕਾਇਮ ਰੱਖਿਆ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵੱਲੋਂ ਮਨਾਏ ਅਤੇ ਲਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਮੇਲੇ ਅਤੇ ਤਿੱਥ-ਤਿਓਹਾਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿਉਂਦਾ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਵਿਸਾਖੀ ਤੋਂ ਦੀਵਾਲੀ, ਗੁਰਪੁਰਬਾਂ ਦੇ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ, ਵਿਆਹ, ਜਨਮ-ਦਿਨ, ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਸਮਾਗਮ, ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ, ਸੁਸਾਇਟੀ ਅਤੇ ਕਲੱਬਾਂ ਦੀਆਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ, ਸੋਗ-ਸਮਾਗਮਾਂ ਸਮੇਤ ਇਕ ਅਮੁੱਕ ਲੜੀ ਹੈ ਜੋ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾ-ਸਿਰਫ ਜ਼ੁਬਾਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੀ ਜੋੜ ਕੇ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਸਗੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਜਾਂ ਮੰਨਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਜਿਉਂਦਾ ਰੱਖਦੀ ਹੈ।

ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਸਮਾਗਮ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਗੀਤ-ਸੰਗੀਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਣ ਜਾਂ ਫਿਰ ਨਾਚ-ਮੇਲਿਆਂ ਨਾਲ ਪਰ ਉਹ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਹੁਲਾਸ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀਅਤ ਦਾ ਰੰਗ ਵੀ ਗੂੜ੍ਹਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬੀ ਗੀਤਾਂ ਵਿਚਲੀ ਅਸ਼ਲੀਲਤਾ ਅਤੇ ਗੀਤਾਂ ਦਾ ਡਿਗਦਾ ਮਿਆਰ ਇਕ ਨਾਕਾਰਾਤਮਿਕ ਪਹਿਲੂ ਹੈ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਇੱਥੇ ਵਿਸ਼ੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ।

ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਅਹਿਮ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਯਤਨ ਹਨ ਸਮਾਜਕ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਸਮਾਗਮ ਜਾਂ ਫਿਰ ਨਾਟਕ ਅਤੇ ਚਿੰਤਨ-ਸੰਵਾਦ। ਭਾਵੇਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵੀ ਘੱਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਵੀ ਘੱਟ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਪ੍ਰਤੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਾਰਥਿਕਤਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ।

ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਗਿੱਧਿਆਂ, ਭੰਗੜਿਆਂ, ਟੂਰਨਾਮੈਂਟਾਂ, ਗੀਤ-ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਸਾਰਥਿਕਤਾ ਜਾਂ ਅਹਿਮੀਅਤ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਜ਼ੁਬਾਨ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਸਾਂਭਣ ਅਤੇ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਦਾ ਉਹ ਮੁਕਾਮ ਹਾਸਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਜੋ ਪੁਸਤਕਾਂ ਪੜ੍ਹਨ, ਚਿੰਤਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਸਮਾਗਮ ਜਾਂ ਸੈਮੀਨਾਰ ਕਰਵਾਉਣ ਨਾਲ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਪੁਸਤਕ ਸਭਿਆਚਾਰ ਪ੍ਰਤੀ ਚਿੰਤਤ ਹੋਣਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਤਾਬਾਂ, ਅਖਬਾਰਾਂ ਜਾਂ ਰਸਾਲਿਆਂ ਦੀ ਆਮਦ ਬਹੁਤ ਨਿਗੂਣੀ ਹੈ। ਘਰ ਦੇ ਬਾਲਗ ਨਾ ਸਿਰਫ ਖੁਦ ਹੀ ਅਖਬਾਰ ਜਾਂ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਪਾਸੇ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਪੁਸਤਕ ਗਿਆਨ ਸਰੋਤ ਨਾਂਹ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਵਸ ਰਹੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਸਰੂਪ ਪਛਾਣਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਮੇਲ ਕੇ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਭਾਰਤੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿ ਦੋਹੀਂ ਥਾਈਂ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਬੋਲ-ਬਾਲਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਲਈ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਉਚੇਚੇ ਯਤਨ ਕਰਨੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ।

ਸੋ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਸਦੇ ਲੋਕ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਯਕੀਨੀ ਬਨਾਉਣ। ਖਾਸ ਕਰ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿੱਚ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਬੱਚਿਆਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਟੈਲੀਫੋਨ ਜਾਂ ਨੈੱਟ ਸੰਪਰਕ ਰਾਹੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਬੱਚੇ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਮਿਲਣ, ਖੇਡਣ ਜਾਂ ਟੈਲੀਫੋਨ ਕਰਨ ਤਾਂ ਸੁਚੇਤ ਰਿਹਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਉਹ ਮਾਂ-ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਹੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚੇ ਸਥਾਨਕ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਹੀ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਨਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਭਾਸ਼ਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਕੂਲ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਹੈ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਸਾਧਨ ਵੀ। ਉਦਾਹਰਣ ਹਿੱਤ ਯੂ.ਪੀ., ਬਿਹਾਰ ਜਾਂ ਰਾਜਸਥਾਨ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਪਹੁੰਚੇ ਪਰਵਾਸੀ ਕਾਮਿਆਂ ਦੇ ਜੁਆਕ ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਹੀ ਬੋਲਦੇ, ਸਿੱਖਦੇ ਅਤੇ ਲਿਖਦੇ ਹਨ।

ਸੋ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਜਿਉਂਦਾ ਅਤੇ ਵਧਦਾ-ਫੁਲਦਾ ਰੱਖਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਬੋਲਣ ਅਤੇ ਸੁਣਨ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਜਿਉਂਦਾ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ। ਜੇ ਇਹ ਲਗਾਓ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਲਿਖਣ-ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਰੁਚੀ ਦੀ ਆਸ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਅਤੇ ਸੁਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਹੁਣ ਗੁਰਮੁਖੀ ਵਿੱਚ ਲਿਖਣ ਅਤੇ ਛਪਣ ਦੀਆਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਹੁਣ ਤਕ ਸਿਰਫ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਫਾਰਸੀ ਲਿੱਪੀ ਵਿੱਚ ਲਿਖੀ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ।

ਅਸੀਂ ਵੇਖ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਭਾਸ਼ਾ -ਮੋਹ ਨੇ ਅੱਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਮੁਖੀ ਲਿੱਪੀ ਵੱਲ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਉੱਥੇ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਦੇ ਆਸਾਰ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੈਨੇਡਾ, ਇੰਗਲੈਂਡ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਰਗੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦੇ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਰੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿੱਚ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਥੋੜ੍ਹੀ-ਮੋਟੀ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਨਾਲੇ ਜੇ ਭਲਾ ਫਿਜੀ ਵਰਗੇ ਨਿੱਕੇ ਜਿਹੇ ਟਾਪੂ-ਨੁਮਾ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਨਾਂ-ਮਾਤਰ ਸਬੰਧ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਡੇਢ ਸੌ ਸਾਲ ਤੋਂ ਹਿੰਦੀ ਜੀਵਤ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਹੈ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਲਈ ਕਿਧਰੇ ਵੀ ਕੀ ਖਤਰਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ?

ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਲਗਾਤਾਰ ਸੰਪਰਕ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਗਵਾਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜੰਮਣ -ਭੌਂ ਭੁੱਲਣ ਵਾਲੇ ਨਹੀਂ। ਹਰ ਰੋਜ਼ ਹਰ ਦਿਸ਼ਾ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨਾਲ ਭਰੇ ਜਹਾਜ਼ ਭਾਰਤ ਵੱਲ ਜਾ-ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਮਿੰਨੀ ਪੰਜਾਬ ਉਸਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ ਭਾਰਤੀ ਸਿਨੇਮੇ ਦੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਚੰਗੀ ਪਹੁੰਚ ਬਣ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸਿਨੇਮੇ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀਕਰਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੰਜਾਬੀ ਲਈ ਚੰਗਾ ਹੁੰਗਾਰਾ ਹੈ।

ਆਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਨਾਲ ਓਤਪੋਤ ਹੋ ਕੇ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰਹੇਗੀ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਮੌਜੂਦਾ ਸਰੂਪ ਥੋੜ੍ਹਾ ਬਦਲਦਾ ਰਹੇ। ਜੇ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਸਾਹਿਤਕ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਧਰਾਤਲ ਬੱਝੀ ਰਹੀ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਰੌਸ਼ਨ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ।

ਇਕ ਜੱਟ ਦੇ ਖੇਤ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲੱਗੀ ਵੇਖੋ ਆਣ ਕੇ ਕਦੋਂ ਬੁਝਾਂਵਦਾ ਈ....

- ਪ੍ਰੇਮ ਸਰੂਪ ਛਾਜਲੀ
9417134982

ਸਵੇਰ ਵੇਲੇ ਚੁਫੇਰੇ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਧੁੰਦ ਕੁਦਰਤੀ ਮੌਸਮ ਤਬਦੀਲੀ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਕਿ ਝੋਨੇ ਦੀ ਪਰਾਲੀ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਾਉਣ ਨਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਧੁਆਂਖੀ ਧੁੰਦ ਹੈ। ਧੁੰਦ ਅਤੇ ਧੂੰਏਂ ਦੇ ਸੁਮੇਲ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਇਹ ਧੁਆਂਖੀ ਧੁੰਦ ਜਿੱਥੇ ਸਿਹਤ ਲਈ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਹੈ ਉੱਥੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਫੈਲਾਉਣ ਅਤੇ ਹਾਦਸਿਆਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇਣ ਲਈ ਵੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ। ਖੇਤਾਂ 'ਚ ਪਰਾਲੀ ਅਤੇ ਨਾੜ ਨੂੰ ਲਾਈ ਜਾਂਦੀ ਅੱਗ ਨਾਲ ਜੋ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਿੱਸਾਕਾਰ ਵਾਰਿਸ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਮੇਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲਿਖੇ ਕਿੱਸੇ 'ਹੀਰ' 'ਚ ਬਿਆਨਿਆ ਹੈ: 'ਇਕ ਜੱਟ ਦੇ ਖੇਤ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲੱਗੀ ਵੇਖੋ ਆਣ ਕੇ ਕਦੋਂ ਬੁਝਾਂਵਦਾ ਈ।' ਅਕਤੂਬਰ ਅਤੇ ਨਵੰਬਰ ਵਿੱਚ ਹਵਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਵਿੱਚ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਵਾਧੇ ਦਾ ਇੱਕ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿੱਚ ਝੋਨੇ ਦੀ ਪਰਾਲੀ ਨੂੰ ਸਾੜਨਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਅਕਤੂਬਰ 'ਚ ਖੇਤ ਖ਼ਾਲੀ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਹਲੀ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿਉਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਹਾੜ੍ਹੀ ਦੀ ਫ਼ਸਲ ਆਲੂ, ਮਟਰ, ਸਰ੍ਹੋਂ, ਕਣਕ ਆਦਿ ਦੀ ਬਿਜਾਈ ਲਈ ਖੇਤ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸਮਾਂ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਭਰ 'ਚ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਝੋਨਾ ਹੱਥ ਨਾਲ ਵੱਢਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਹੱਥ ਨਾਲ ਹੀ ਝਾੜ ਕੇ ਕੱਢਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹੱਥ ਨਾਲ ਵੱਢਣ ਅਤੇ ਝਾੜਨ 'ਚ ਇੱਕ ਤਾਂ ਕੋਈ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਡੀਜ਼ਲ ਦਾ ਖ਼ਰਚਾ ਬਚਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਪੇਂਡੂ ਖੇਤਰਾਂ 'ਚ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਖ਼ੂਬ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਵੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਮਸ਼ੀਨ ਨਾਲ ਵਾਢੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਰਾਲੀ ਸਾੜਨ ਨਾਲ ਸਿਰਫ਼ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਸਗੋਂ ਜ਼ਮੀਨ 'ਚ ਨਾਈਟ੍ਰੋਜਨ, ਫ਼ਾਸਫੋਰਸ, ਸਲਫ਼ਰ, ਪੋਟਾਸ਼ੀਅਮ ਵਰਗੇ ਪੌਸ਼ਕ ਤੱਤਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਉਪਜਾਊ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਅਗਲੀ ਫ਼ਸਲ 'ਚ ਹੋਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਾਤਰਾ 'ਚ ਰਸਾਇਣਿਕ ਖਾਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਇਸ ਨਾਲ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਲਾਗਤ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਦਾ ਤਾਪਮਾਨ ਵੀ ਵਧਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹੋਰ ਗੰਭੀਰ ਮਾੜੇ ਨਤੀਜੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅੱਗ 'ਚ ਖੇਤੀ 'ਚ ਸਹਾਇਕ ਗੰਢੋਆ, ਹੋਰ ਸੂਖ਼ਮ ਜੀਵ ਵੀ ਨਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਭਵਿੱਖ 'ਚ ਫ਼ਸਲਾਂ ਦੀ ਪੈਦਾਵਰ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ 'ਚ ਘਟ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ 'ਚ ਅੰਨ ਸੰਕਟ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਵੱਧ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਹੁੰਦਾ ਪਰਾਲੀ ਦਾ ਧੂੰਆਂ

ਕਿਸਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਹਰ ਸਾਲ ਝੋਨੇ ਦੀ ਕਟਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਰਾਲੀ ਨੂੰ ਲਾਈ ਜਾਂਦੀ ਅੱਗ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਅੱਗ ਵਾਂਗ ਹੀ ਭਖਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਕਿ ਝੋਨੇ ਦੀ ਪਰਾਲੀ ਵਾਲੀ ਅੱਗ ਦੇ ਧੂੰਏਂ ਦਾ ਸੇਕ ਹਰਿਆਣੇ ਵਿੱਚੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੋਇਆ ਦਿੱਲੀ ਤੱਕ ਵੀ ਪੁੱਜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਧੂੰਏਂ ਕਾਰਨ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸਾਹ ਲੈਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਘਣੇ ਧੂੰਏਂ ਕਾਰਨ ਕਈ ਵਾਰ ਸੜਕ ਹਾਦਸੇ ਵੀ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਝੋਨੇ ਦੀ ਪਰਾਲੀ ਦਾ ਇਹ ਜ਼ਹਿਰੀਲਾ ਧੂੰਆਂ ਕਿਸਾਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਫੇਫੜਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘ ਕੇ ਅੱਗੇ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਣਕ ਦੇ ਨਾੜ ਨਾਲੋਂ ਝੋਨੇ ਦੀ ਪਰਾਲੀ ਦਾ ਧੂੰਆਂ ਇਸ ਕਰਕੇ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਕਿ ਝੋਨੇ ਦੇ ਗਿੱਲੇ ਨਾੜ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਧੂੰਆਂ ਸੰਘਣਾ ਤੇ ਚਿੱਟਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਦੂਸਰਾ ਕਣਕ ਨਾਲੋਂ ਝੋਨੇ 'ਤੇ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਤੇ ਨਦੀਨਨਾਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਧੂੰਆਂ ਜ਼ਹਿਰੀਲਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਰਾਲੀ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲੱਗਣ ਕਾਰਨ ਨੇੜੇ ਖੜ੍ਹੇ ਰੁੱਖ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਮਿੱਤਰ ਕੀੜੇ ਵੀ ਅੱਗ 'ਚ ਸੜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਵਾਤਾਵਰਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਝੋਨੇ ਦੀ ਪਰਾਲੀ ਨੂੰ ਲਾਈ ਜਾਂਦੀ ਅੱਗ ਹੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ ਜਾਂ ਫਿਰ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਅਜਿਹੇ ਸਾਧਨ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਵਾਤਾਵਰਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੀਵਾਲੀ ਮੌਕੇ ਤਿਉਹਾਰ ਦੇ ਨਾਂਅ 'ਤੇ ਚਲਾਈ ਜਾਂਦੀ ਆਤਿਸ਼ਬਾਜ਼ੀ ਤੇ ਹੋਰ ਧਾਰਮਿਕ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵੇਲੇ ਵੀ ਧਮਾਕੇਦਾਰ ਪਟਾਕੇ ਚਲਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸਾਰਾ ਸਾਲ ਹੀ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਫੈਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਕਿਵੇਂ ਹੋਏ ਰੋਕਥਾਮ

ਕਿਸਾਨ ਪਰਾਲੀ ਨੂੰ ਅੱਗ ਨਾ ਲਾਉਣ ਅਤੇ ਖੇਤਾਂ 'ਚ ਪਰਾਲੀ ਸਮੇਟਣ ਵਾਲੇ ਸੰਦਾਂ 'ਤੇ ਸਬਸਿਡੀ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਖ਼ਰੀਦਣੀ ਦਰਮਿਆਨੇ ਤੇ ਛੋਟੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਵੱਸ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ।

ਡੀਕੰਪੋਜ਼ਰ ਤਕਨੀਕ

ਕੇਂਦਰੀ ਖੇਤੀ ਖੋਜ ਕੇਂਦਰ (ਪੂਸਾ) ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਵਾਰ ਡੀਕੰਪੋਜ਼ਰ ਤਕਨੀਕ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ 'ਚ ਕੈਪਸੂਲ, ਗੁੜ ਤੇ ਵੇਸਣ ਦਾ ਘੋਲ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਪਰਾਲੀ 'ਤੇ ਛਿੜਕਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਖੇਤੀ ਮਾਹਿਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਛਿੜਕਾਅ ਨਾਲ ਪਰਾਲੀ ਗਲ਼ ਕੇ ਖਾਦ ਬਣ ਜਾਵੇਗੀ ਜੇ ਇਹ ਤਕਨੀਕ ਕਾਮਯਾਬ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਇਸ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਅੰਦਰ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ ਤਕਨੀਕ ਹੀ ਇਸ ਮਸਲੇ ਦਾ ਸਹੀ ਹੱਲ ਹੈ।

ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲੱਗਣ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸੂਖ਼ਮ ਜੀਵ ਤੇ ਹੋਰ ਮਿੱਤਰ ਕੀਟ, ਜਿਹੜੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਉਪਜਾਊ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਨਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।ਇਸ ਲਈ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿਸਾਨ ਸਮਝਦਾਰੀ ਤੋਂ ਕੰਮ ਲੈਣ ਤੇ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਨਾੜ ਨੂੰ ਖਾਦ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵਰਤ ਕੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਉਪਜਾਊ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਨੂੰ ਖਰਾਬ ਹੋਣੋਂ ਬਚਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਧਰਤੀ ਦੇ ਸੂਖ਼ਮ ਤੱਤ ਬਰਕਰਾਰ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।ਤੇ ਧਰਤੀ ਦੀ ਉੱਪਰਲੀ ਤਹਿ ਵਿੱਚ ਕਿਸਾਨ ਦੇ ਮਿੱਤਰ ਕੀੜਿਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਪਰਾਲੀ ਸਾੜਨ ਨਾਲ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਹੋਰ ਨੁਕਸਾਨ

ਖੇਤਾਂ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਖੜ੍ਹੀ ਬਨਸਪਤੀ ਦਾ ਬਹੁਤ ਨੁਕਸਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜ਼ਹਿਰੀਲੀਆਂ ਗੈਸਾਂ ਨਿਕਲਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਸ ਦਾ ਮਨੁੱਖੀ ਸਿਹਤ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਮਾੜਾ ਅਸਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਨਾਲ ਜੋ ਧੂੰਆਂ ਨਿੱਕਲਦਾ ਹੈ ਉਸਦਾ ਸੜਕੀ ਆਵਾਜਾਈ 'ਤੇ ਬੁਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਕਈ ਹਾਦਸੇ ਵਾਪਰਦੇ ਹਨ, ਵਾਤਾਵਰਨ ਵਿੱਚ ਤਾਪਮਾਨ ਦਾ ਵਾਧਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਈ ਫੈਕਟਰੀਆਂ, ਇੱਟਾਂ ਦੇ ਭੱਠੇ, ਕਾਰਖਾਨਿਆਂ ਆਦਿ ਰਾਹੀਂ ਵੀ ਰਹਿੰਦ ਖ਼ੂੰਹਦ ਤੇ ਧੂੰਏਂ ਦਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਇਨਸਾਨਾਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਹੀ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਹੈ।

ਕੰਬਾਇਨ ਨਾਲ ਵੱਢੀ ਝੋਨੇ ਦੀ ਰਹਿੰਦ-ਖ਼ੂੰਹਦ ਅਗਲੇਰੀ ਫ਼ਸਲ ਲਈ ਖੇਤ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਅੜਿੱਕਾ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਮੁਸੀਬਤ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਕਿਸਾਨ ਆਪਣੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹੀ ਪਰਾਲੀ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।ਜਿਸ ਨਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਧੂੰਆਂ ਜਿੱਥੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਨੂੰ ਦੂਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਜਨ-ਜੀਵਨ ਉੱਪਰ ਵੀ ਇਸ ਦਾ ਡਾਢਾ ਮਾੜਾ ਅਸਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਸੜਕਾਂ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਖੇਤਾਂ 'ਚ ਲਾਈ ਅੱਗ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸਫ਼ੈਦ ਧੂੰਆਂ ਚਾਰ-ਪੰਜ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਤੱਕ ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਧੂੰਆਂ ਜਿੱਥੇ ਹਾਦਸਿਆਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।ਉੱਥੇ ਅੱਖਾਂ ਉਪਰ ਵੀ ਇਸ ਦਾ ਬਹੁਤ ਬੁਰਾ ਅਸਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਹ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਨਾਲ ਪੀੜਤ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਇਹ ਧੂੰਆਂ ਹੋਰ ਵੀ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਾਮ ਸਮੇਂ ਲਾਈ ਅੱਗ ਕਾਰਨ ਆਵਾਜਾਈ ਦੇ ਬਹੁਤੇ ਸਾਧਨ ਆਪਸ ਵਿਚ ਟਕਰਾ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਦਸਿਆਂ ਵਿਚ ਅਕਸਰ ਰਾਹਗੀਰ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਤੋਂ ਵੀ ਹੱਥ ਧੋ ਬੈਠਦੇ ਹਨ।

ਦੀਵਾਲੀ ਦੇ ਤਿਉਹਾਰ ਮੌਕੇ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਚਲਾਏ ਪਟਾਕਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਅਤੇ ਪਰਾਲੀ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਾਉਣ ਦੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕਾਰਨ ਇਨ੍ਹੀਂ ਦਿਨੀਂ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਵਾਤਾਵਰਨ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਾਹ ਲੈਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਲੋਕ ਸਾਹ, ਖੰਘ, ਦਮਾ ਆਦਿ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਫੈਲ ਰਹੇ ਹਵਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੰਜੀਦਾ ਹੋਣ ਦੀ ਬਹੁਤ ਲੋੜ ਹੈ।

ਪਰਾਲੀ ਸਾੜਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ

ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਪਰਾਲੀ ਸਾੜਨ ਦੇ ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਾਮਲੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਇਸ ਸੀਜ਼ਨ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਟੁੱਟ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਕ ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਪਰਾਲੀ ਸਾੜਨ ਦੇ ਕੁੱਲ 1,921 ਮਾਮਲੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਸੀਜ਼ਨ 'ਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹਨ। ਤਾਜ਼ਾ ਅੰਕੜਾ ਇਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਲਗਪਗ 28 ਫ਼ੀਸਦੀ ਦੀ ਵਾਧਾ ਦਰਸਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। 31 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਂਤ 'ਚ ਪਰਾਲੀ ਸਾੜਨ ਦੀਆਂ 1,389 ਘਟਨਾਵਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈਆਂ ਸਨ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸੰਗਰੂਰ ਪਰਾਲੀ ਸਾੜਨ 'ਚ ਸਭ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਹੈ। ਇਥੇ 31 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਇਕ ਹੀ ਦਿਨ 'ਚ 221 ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਪਰਾਲੀ ਸਾੜੀ ਗਈ।

ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 46 ਫ਼ੀਸਦੀ ਘਟੇ ਮਾਮਲੇ ਇਸ ਸੀਜ਼ਨ 'ਚ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਪਰਾਲੀ ਸਾੜਨ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ 'ਚ 46 ਫ਼ੀਸਦੀ ਕਮੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਕ ਨੰਬਰ ਤਕ ਰਾਜ 'ਚ ਪਰਾਲੀ ਸਾੜਨ ਦੀਆਂ 9,594 ਘਟਨਾਵਾਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਇਕ ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਪਰਾਲੀ ਸਾੜਨ ਦੀ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਅੰਕੜਾ 17,846 ਸੀ।

ਪਰਾਲੀ ਨੂੰ ਸਾਂਭਣ ਦੇ ਤਰੀਕੇ

- ਪਰਾਲੀ ਦੀਆਂ ਗੰਢਾਂ ਬਣਾ ਕੇ ਖੇਤ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢਣਾ : ਰੇਕ ਅਤੇ ਬੇਲਰ ਚਲਾ ਕੇ ਪਰਾਲੀ ਦੀਆਂ ਗੰਢਾਂ ਬਣਾ ਅਤੇ ਬਾਇਓਮਾਸ ਅਧਾਰਤ ਬਿਜਲੀ ਪਲਾਂਟਾਂ ਨੂੰ ਵੇਚ ਕੇ ਵਾਧੂ ਮੁਨਾਫਾ ਕਮਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪਰਾਲੀ ਨੂੰ ਬਤੌਰ ਮਲਚ ਵਰਤ ਕੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਨਮੀ ਸਾਂਭਣਾ : ਜ਼ੀਰੋ ਟਿੱਲ ਡਰਿੱਲ/ਹੈਪੀ ਸੀਡਰ ਨਾਲ ਕਣਕ ਦੀ ਬਿਜਾਈ ਕਰੋ ਅਤੇ ਪਰਾਲੀ ਨੂੰ ਖੇਤ ਵਿਚ ਹੀ ਰਹਿਣ ਦਿਓ, ਇਹ ਗਲ-ਸੜ ਕੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚ ਰਲ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਨਦੀਨਾਂ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਲਾਹੇਵੰਦ ਖਾਦ ਤੱਤਾਂ ਵਿਚ ਬਦਲ ਜਾਵੇਗੀ।

ਪਰਾਲੀ ਨੂੰ ਮਿੱਟੀ ਵਿਚ ਰਲਾ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਖਾਦ ਤੱਤਾਂ ਵਿਚ ਬਦਲਣਾ : ਪੈਡੀ ਸਟਰਾਅ ਚੌਪਰ ਸ਼ਰੈਡਰ ਅਤੇ ਰੋਟਾਵੇਟਰ ਨਾਲ ਪਰਾਲੀ ਦਾ ਕੁਤਰਾ ਕਰ ਕੇ ਖੇਤ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਵਿਚ ਮਿਲਾਓ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਰੂੜੀ ਖਾਦ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤ ਅਗਲੀ ਫ਼ਸਲ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਸਕਣ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਸਿਹਤ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਹੋਵੇ।

ਰਸਮਾਂ ਰੀਤਾਂ ਕਿ ਕੁਰੀਤੀਆਂ... ?

ਬਰਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਬਿਸਰਾਓ...
9988901324

ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਜਨਮ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਮੌਤ ਤੱਕ ਬਹੁਤ ਰੀਤੀ ਰਿਵਾਜ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਰੀਤੀ ਰਿਵਾਜ ਜਾਂ ਰਸਮਾਂ ਕੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ? ਇਸ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਜਾਣਨਾ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਉਂਝ ਰੀਤੀ ਰਿਵਾਜ ਇੱਕ ਰਸਮੀ ਢੰਗ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਜਾਂ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਲੋਕ ਨਿਯਮਤ ਤੌਰ @ਤੇ ਜੁੜਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੁਛ ਕਾਰਜ ਨਿਭਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਜੋ ਸ਼ਗਨ ਜਾਂ ਕਾਰਜ ਮਿੱਥੇ ਗਏ ਸਨ ਉਹ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦਰ ਪੀੜ੍ਹੀ ਚੱਲੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਲੋਕ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾ ਕੇ ਅਗਾਂਹ ਦੀ ਅਗਾਂਹ ਚਲਾਉਂਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ ਇਸੇ ਲੜੀ ਨੂੰ ਰੀਤਾਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰੀਤਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਨਾਲ ਉਹ ਰਿਵਾਜ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਜੋ ਕਾਰਜ ਨਿਭਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਉਹ ਰਸਮਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਵੱਡੇ ਵਡੇਰਿਆਂ ਨੇ ਜੋ ਵੀ ਰੀਤਾਂ ਚਲਾਈਆਂ ਤੇ ਰਸਮਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਸਨ ਉਹਨਾਂ ਪਿੱਛੇ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਜ਼ਰੂਰ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਪਿੱਛੇ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਛੁਪਿਆ ਹੋਇਆ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਸਾਰਥਕ ਹੀ ਨਿਕਲਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਉਹੀ ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜ ਅਤੇ ਰਸਮਾਂ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਘੱਟ ਸਗੋਂ ਕੁਰੀਤੀਆਂ ਵੱਧ ਬਣ ਕੇ ਉੱਭਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਸਦੀ ਪਲਟਦੇ ਹੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਵਿਖਾਵੇ ਦੀ ਹੋੜ ਜਿਹੀ ਲੱਗ ਗਈ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਲੋਕ ਕੋਈ ਵੀ ਕੰਮ ਆਪਣੀ ਹੈਸੀਅਤ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖ ਕੇ ਕਰਦੇ ਸਨ,ਅੱਜ ਦੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਕੋਈ ਵੀ ਕੰਮ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖ ਕੇ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਉੱਪਰ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਸੋਚ ਦਾ ਪਹਿਰਾ ਲੱਗਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ ਜੇ ਕਿਤੇ ਵਿਆਹ ਵਾਲੀ ਕੁੜੀ ਜਾਂ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਵਿਆਹ ਦੀ ਪੁਸ਼ਾਕ ਲੈ ਕੇ ਦੇਣੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲੋਕ ਆਪਣੀ ਆਰਥਿਕ ਹਾਲਤ ਨੂੰ, ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਨੂੰ ਤੇ ਆਪਣੇ ਵੱਡਿਆਂ ਦੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖ ਕੇ ਬਣਾਉਂਦੇ ਸਨ ਪਰ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਲੋਕ ਨਾ ਆਪਣੇ ਸ਼ਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦੇ ਹਨ,ਨਾ ਆਪਣੀ ਆਰਥਿਕ ਸਥਿਤੀ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਘਰ ਦੇ ਵੱਡਿਆਂ ਦੀ ਸੋਚ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਇਹ ਸੋਚਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕਿਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਨਵੇਂ ਫੈਸ਼ਨ ਦੀ ਪੁਸ਼ਾਕ ਨਾ ਪਾਈ ਤਾਂ ਲੋਕ ਕੀ ਸੋਚਣਗੇ,ਜੇ ਮਹਿੰਗੀ ਐ ਤਾਂ ਕੀ ਹੋਇਆ ਕਰਜ਼ਾ ਲੈ ਕੇ ਕਿਉਂ ਨਾ ਜ਼ਮਾਨੇ ਦੇ ਨਾਲ ਤੁਰਿਆ ਜਾਏ, ਵੱਡੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦਾ ਕੀ ਏ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਆਖ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ,÷ ਤੁਹਾਡੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਚਲੇ ਗਏ ਹਨ.... ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਹੀ ਚੱਲਣਾ ਹੈ...! ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਰੀਤੀ ਰਿਵਾਜ ਸਨ ਜੋ ਵੱਡਿਆਂ ਨੇ ਸ਼ਾਇਦ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਲਈ ਬਣਾਏ ਸਨ ਪਰ ਉਹ ਰਿਵਾਜ ਬੜੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕੁਰੀਤੀਆਂ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੋਟੇ ਤੌਰ ਤੇ ਜੇ ਦੇਖੀਏ ਤਾਂ ਸ਼ਗਨ ਦੇਣ ਦਾ ਰਿਵਾਜ,ਦਾਜ ਦੇਣਾ,ਬੱਚਾ ਹੋਣ ਵੇਲੇ ਗਰਭਵਤੀ ਔਰਤ ਨੂੰ ਵਿਦਿਆ ਕਰਕੇ ਪੇਕੇ ਤੋਰਨਾ ਜਾਂ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਅਨੇਕਾਂ ਹੋਰ ਨਿੱਕੇ ਮੋਟੇ ਰੀਤੀ ਰਿਵਾਜ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪਿੱਛੇ ਕੋਈ ਚੰਗਾ ਕਾਰਨ ਛੁਪਿਆ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਪਰ ਇਹਨਾਂ ਰਿਵਾਜ਼ਾਂ ਉੱਪਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਖਾਵਾ ਅਤੇ ਫਜ਼ੂਲ ਖਰਚੀ ਭਾਰੂ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਸ਼ਗਨ ਜਾਂ ਦਾਜ ਦੇਣ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਤਾਂ ਵੱਡਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਪਿਆਰ ਦੇ ਰੂਪ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਤੇ ਦੂਜਾ ਇਹ ਧਨ ਰਾਸ਼ੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਨਿੱਕਾ ਮੋਟਾ ਸਮਾਨ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਉਸ ਵਿੱਚ ਲਾਲਚ ਨਾਲ਼ੋਂ ਵੱਧ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਚਾਅ ਛੁਪਿਆ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਦਾਜ ਦੇਣ ਲਈ ਵੀ ਕੁੜੀ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਪੁੱਛ ਕੇ ਜਾਂ ਦੱਸ ਕੇ ਸਮਾਨ ਦਿੰਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਜੋ ਧੀ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਇਸ ਕਾਰਜ ਵਿੱਚ ਹੰਭਲਾ ਮਾਰੀਏ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਬੋਝ ਘਟ ਜਾਏ।ਪਰ ਅੱਜ ਇਹ ਸ਼ਗਨ ਜਾਂ ਦਾਜ ਦੇਣ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਮਾੜੀ ਸਮਾਜਿਕ ਕੁਰੀਤੀ ਬਣ ਗਈ ਹੈ। ਸ਼ਗਨ ਦੇਣ ਦਾ ਰਿਵਾਜ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਸਿਰਫ਼ ਨਿਵੇਸ਼ ਦਾ ਸਾਧਨ ਬਣ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ,ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੇਣ ਜਾਂ ਲੈਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਬਕਾਇਦਾ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਡਾਇਰੀਆਂ ਤੇ ਲਿਖ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਫੇਰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮੌਕਾ ਆਉਣ ਤੇ ਉਹ ਵਾਪਸ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਚਾਹੇ ਆਰਥਿਕ ਪੱਖੋਂ ਬਹੁਤ ਅੰਤਰ ਹੋਏ,ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਬਿਲਕੁਲ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ।ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾਜ ਦੀ ਕੁਰੀਤੀ ਤੋਂ ਤਾਂ ਆਪਣਾ ਸਮਾਜ ਭਲੀਭਾਂਤ ਜਾਣੂ ਹੈ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ ਤੇ ਵਿਆਹਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਦੇਣ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸੌਦੇ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਦਾ ਖਾਮਿਆਜ਼ਾ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਔਲਾਦਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਭੁਗਤਣੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਅੱਜ ਜਨਮ ਵੇਲੇ ਦੇ ਪ੍ਰੰਪਰਾਗਤ ਰਿਵਾਜ, ਜਨਮਦਿਨ ਮਨਾਉਣ ਦੇ ਪੱਛਮੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਅਧੀਨ ਮਨਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਰਿਵਾਜ, ਵਿਆਹਾਂ ਦੇ ਰਿਵਾਜ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਮਰਨ ਵੇਲੇ ਆਖ਼ਰੀ ਰਸਮਾਂ ਵੇਲੇ ਦੇ ਰਿਵਾਜ ਵੀ ਕੁਰੀਤੀਆਂ ਬਣ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰੀ ਫਜ਼ੂਲ ਖਰਚੇ ਅਤੇ ਵਿਖਾਵੇ ਦੀ ਨੁਮਾਇਸ਼ ਲਗਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਜਿਊਂਦੇ ਜੀਅ ਆਪਣੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੂੰ ਰੋਟੀ ਪਾਣੀ ਤੋਂ ਵੀ ਤਰਸਾ ਤਰਸਾ ਕੇ ਮਰਨ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ ਉਹ ਲੋਕ ਵੀ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਇੱਜ਼ਤ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਉਹੀ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੇ ਮਰਨੇ ਤੇ ਛੱਤੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਖਾਣੇ ਲਗਾ ਕੇ ਬੜੀ ਲਾਇਕ ਔਲਾਦ ਹੋਣ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਰੀਤੀ ਰਿਵਾਜਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਨਿਰਾ ਵਿਖਾਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ,ਨਿਰੀ ਨੁਮਾਇਸ਼ ਲਗਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਵੱਲੋਂ ਧਨਾਢ ਹੋਣ ਦਾ ਪੂਰਾ ਜ਼ੋਰ ਲਗਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਚਾਹੇ ਵੀਹ ਵੀਹ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਕਰਜ਼ਾ ਕਿਉਂ ਨਾ ਚੁੱਕਿਆ ਜਾਏ। ਜਿਹੜੇ ਸ਼ਗਨ ਮੂੰਹ ਨੂੰ ਗੁੜ ਦੀ ਰੋੜੀ ਲਾ ਕੇ ਨਿਭਾ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਉਹ ਗੀਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਮੁੰਦਰੀਆਂ ਵਟਾ ਕੇ ਨਿਭਾਏ ਜਾਣ ਲੱਗ ਪੈਣ ਤਾਂ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਵਧ ਰਹੀਆਂ ਕੁਰੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਰੋਕ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਸਭ ਲਈ ਕੋਈ ਇੱਕ ਧਿਰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਸਗੋਂ ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਬਰਾਬਰ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਭਾਰਤ ਦਾ ਮਾਨਚੈਸਟਰ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ

ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਪਸ਼ੌਰੀਆ
81462-11644

ਗੁਜਰਾਤ ਦਾ ਦਿਲ ਕਿਹਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਸ਼ਹਿਰ ਗੁਜਰਾਤ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸ਼ਹਿਰ ਹੈ। ਅਪਣੇ ਵੱਡੇ ਉਦਯੋਗਾਂ ਕਾਰਨ *ਭਾਰਤ ਦੇ ਮਾਨਚੈਸਟਰ* ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਇਹ ਸ਼ਹਿਰ ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਰਾਜਧਾਨੀ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ। ਸਾਬਰਮਤੀ ਨਦੀ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਵਸਿਆ ਲਗਭਗ 51 ਲੱਖ ਦੀ ਅਬਾਦੀ ਵਾਲਾ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ 1976 ਈ: ਵਿੱਚ ਗਾਂਧੀਨਗਰ ਦੇ ਰਾਜਧਾਨੀ ਬਨਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਜੇ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਇੱਥੇ ਅਬਾਦੀ ਪੁਰਾਣੇ ਸਮਿਆਂ ਤੋਂ ਵਸਦੀ ਸੀ ਪਰ ਮੌਜੂਦਾ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ 1411 ਈ: ਵਿੱਚ ਸੁਲਤਨ ਅਹਿਮਦ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਕੀਤੀ ।

ਇਸ ਵਾਰ ਗੁਜਰਾਤ ਯਾਤਰਾ ਦੌਰਾਨ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਦਾ ਸਬੱਬ ਬਣਿਆ। ਯੂਨੈਸਕੋ ਵੱਲੋਂ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਅਤੇ ਏਸੀਆ ਦਾ ਤੀਜਾ ਵਿਸ਼ਵਵਿਰਾਸਤ ਸ਼ਹਿਰ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਦੇਖਣ ਵਾਲੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਹਨ ।ਧਾਰਮਿਕ, ਇਤਿਹਾਸਕ, ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ, ਵਪਾਰਕ, ਕੁਦਰਤੀ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਅਤੇ ਵੰਨ ਸੁਵੰਨਤਾ ਵਾਲੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਕਾਰਨ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਹਰ ਤਰਾਂ ਦੇ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕਾਫੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ। ਰਾਣੀ ਕੀ ਬਾਵ ਅਤੇ ਮੁਢੇਰਾ ਦਾ ਸੂਰਜ ਮੰਦਰ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸੀਂ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ।

ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਵੱਡਾ ਸ਼ਹਿਰ ਹੈ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸੁਵਿਧਾ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਮੁਤਾਬਕ ਪਬਲਿਕ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਜਾਂ ਟੈਕਸੀ ਕਾਰ ਰਾਹੀਂ ਘੁੰਮ ਸਕਦੇ ਹੋ ਪਰ ਸਭ ਤੋਂ ਸਸਤਾ ਅਤੇ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਤਰੀਕਾ ਗੁਜਰਾਤ ਟੂਰਿਜਮ ਦੀ ਸਿਟੀ ਟੂਰ ਬੱਸ ਰਾਹੀਂ ਘੁੰਮਣਾ ਹੈ। ਡਬਲਡੈਕਰ ਬੱਸ ਦੇਖੋ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ (ਜੋ ਉੱਪਰੋਂ ਖੁੱਲੀ ਹੈ) ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਦੋ ਵਾਰ (ਸਵੇਰੇ 08 ਤੋਂ 1 ਅਤੇ ਸ਼ਾਮ 1:30 ਤੋਂ 9:30) ਸਾਬਰਮਤੀ ਆਸ਼ਰਮ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬਣੇ ਹੋਟਲ ਤੋਰਨ ਤੋਂ ਚਲਦੀ ਹੈ ਜੋ ਪੰਜ ਸੌ ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਸਵਾਰੀ ਕਿਰਾਏ ਨਾਲ਼ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਥਾਂ ਅਪਣੇ ਤਜੁਰਬੇਕਾਰ ਗਾਇਡ ਨਾਲ਼ ਘੁੰਮਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਪੈਦਲ ਤੁਰਨ ਦੇ ਸ਼ੌਕੀਨਾਂ ਲਈ ਗੁਜਰਾਤ ਟੂਰਿਜਮ ਵੱਲੋਂ ਵਿਰਾਸਤੀ ਸੈਰ ( ) ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ 200 ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ 7:45 ਤੋਂ 10:30 ਤੱਕ ਗਾਇਡ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਸੈਰ-ਸੈਰ ਵਿੱਚ 20-22 ਵਿਰਾਸਤੀ ਥਾਵਾਂ ਘੁੰਮਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਵਿਉਂਤਬੰਦੀ ਸਮਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਅਸੀਂ ਕਾਰ ਰਾਹੀਂ ਘੁੰਮੇ।

ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਵੇਖਣ ਯੋਗ ਏਨੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਹਨ ਕਿ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਕ ਦਿਨ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਬਰਮਤੀ ਆਸ਼ਰਮ ,ਕਾਂਕਰੀਆ ਝੀਲ, ਤੀਨ ਦਰਵਾਜ਼ਾ, ਜਾਮਾ ਮਸਜਿਦ , ਸਰਖੇਜ ਰੋਜਾ, ਰਾਣੀ ਕਾ ਹਜ਼ੀਰਾ ,ਸਿੱਧੀ ਸਈਅਦ ਜਾਲ਼ੀ, ਹਠੀਸਿੰਗ ਜੈਨ ਮੰਦਰ, ਝੂਲਦੇ ਮਨਾਰ, ਅਡਾਲਜ ਦੀ ਬਾਵ , ਭਾਦਰਾ ਦਾ ਕਿਲ੍ਹਾ, ਸਾਇੰਸ ਸਿਟੀ ,ਰਿਵਰ ਫਰੰਟ, ਮਾਣਕ ਚੌਕ ਆਦਿ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਥਾਵਾਂ ਹਨ ਪਰ ਸੀਮਤ ਸਮਾਂ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਚੌਣਵੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ।

ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਸੀਂ ਸਾਬਰਮਤੀ ਆਸ਼ਰਮ ਵੇਖਣ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ । ਸਾਬਰਮਤੀ ਨਦੀ ਕਿਨਾਰੇ ਬਣਿਆ ਸਾਬਰਮਤੀ ਜਾਂ ਗਾਂਧੀ ਆਸ਼ਰਮ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਬਣਿਆ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਨੇ 1915 ਈ: ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਸੀ। 1933 ਈਸਵੀ ਤੱਕ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਇੱਥੇ ਰਹੇ ।ਇੱਥੋਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਡਾਂਡੀ ਯਾਤਰਾ ਦੀ ਸੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਆਸ਼ਰਮ ਚ ਲਾਇਬਰੇਰੀ, ਅਜਾਇਬਘਰ, ਕਿਤਾਬ ਘਰ ,ਖਾਦੀ ਵਸਤਾਂ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਅਤੇ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਤੇ ਚੀਜਾਂ ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਰੱਖੇ ਗਏ ਹਨ।

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸੀਂ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਬਣੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਇਤਿਹਾਸਕ ਇਮਾਰਤ *ਅੜਾਲਜ ਦੀ ਬਾਵ* ਦੇਖਣ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ ।ਭਾਰਤੀ ਪੁਰਾਤੱਤਵ ਸਰਵੇਖਣ ਦੀ ਦੇਖ ਰੇਖ ਅਧੀਨ ਇਸ ਸਮਾਰੋਹ ਵਿਚ ਜਾਣ ਲਈ ਤਿੰਨ ਪਾਸਿਓਂ ਰਾਹ ਹਨ ।ਬਘੇਲਾ ਸਾਮਰਾਜ ਦੇ ਰਾਜੇ ਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਤਨੀ ਰੁਦਾਬਾਈ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਬਣਾਇਆ ਇਹ ਇੱਕ ਪੌੜੀਦਾਰ ਖੂਹ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਵਾਸਤੂਕਲਾ ਕਮਾਲ ਦੀ ਹੈ। ਧਰਤੀ ਦੀ ਸਤਹਿ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਪਾਣੀ ਦੇ ਤਲ ਤਕ ਜਾਣ ਲਈ ਪੰਜ ਮੰਜਲਿਾਂ ਬਣੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪੌੜੀਆਂ ਹੇਠਾਂ ਵੱਲ ਉਤਰਦੀਆਂ ਹਨ । ਪਹਿਲੀ ਮੰਜਲਿ ਤੇ 16 ਖੰਭਿਆਂ ਵਾਲਾ ਮੰਚ ਬਣਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਛੱਤ ਅਸ਼ਟਭੁਜਾਕਾਰ ਹੈ। ਬਾਵ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ ਬਣੇ ਥਮ੍ਹਲਿਆਂ ਉੱਪਰ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਨੱਕਾਸ਼ੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਮਿਥਿਹਾਸ ਦੀਆਂ ਕਈ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਮੂਰਤਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਹਨ। ਅਨੋਖੀ ਵਾਸਤੂ ਸਰੰਚਨਾ ਕਾਰਨ ਬਾਵ ਵਿਚ ਸੂਰਜ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਅਤੇ ਗਰਮ ਹਵਾ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅੰਦਰ ਦਾ ਤਾਪਮਾਨ ਬਾਹਰ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਘੱਟ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ । ਬਾਵ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਅੱਜ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਕਾਫੀ ਗੰਦਾ ਤੇ ਦੂਸ਼ਿਤ ਲੱਗਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਨਕਾਸ਼ੀ ਦੇਖਣਯੋਗ ਹੈ।

ਸ਼ਾਮ ਸਮੇਂ ਸਾਬਰਮਤੀ ਨਦੀ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਤੇ ਖੜ੍ਹ ਕੇ ਦੇਖਦਿਆਂ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਬਹੁਤ ਖੂਬਸੂਰਤ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਨਦੀ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਵਿਚਕਾਰ ਦੀ ਲੰਘਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਉਪਰ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸਿਆਂ ਨੂੰ ਜੋੜਦੇ ਦਸ ਪੁਲ਼ ਬਣੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਚੋਂ ਲੋਹੇ ਦਾ ਬਣਿਆ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵੇਲੇ ਦਾ ਪੁਲ ਅੱਜ ਵੀ ਦੇਖਣਯੋਗ ਹੈ । ਇਹ ਸ਼ਹਿਰ ਬਿਲਕੁਲ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਣਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਥੇਮਜ ਨਦੀ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਲੰਡਨ ਸ਼ਹਿਰ ਵਸਿਆ ਹੈ ।

ਸ਼ਾਮ ਸਮੇਂ *ਕਾਂਕਰੀਆ ਝੀਲ* ਦੀ ਰੌਣਕ ਦੇਖਣਯੋਗ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ।ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਵਿਚਕਾਰ ਬਣੀ ਇਹ ਝੀਲ ਬਹੁਤ ਖ਼ੂਬਸੂਰਤ ਹੈ। ਸ਼ਾਮ ਸਮੇਂ ਰੰਗ- ਬਿਰੰਗੀਆਂ ਰੌਸ਼ਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਝੀਲ ਵਿੱਚ ਤੈਰਦੀਆਂ ਕਿਸਤੀਆਂ ਤੇ ਸ਼ਿਕਾਰੇ ਇਸ ਦੀ ਰੌਣਕ ਨੂੰ ਚਾਰ ਚੰਦ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ । ਕਾਂਕਰੀਆ ਝੀਲ ਗੋਲ ਬਨਾਵਟ ਵਿਚ ਬਣੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਚੁਫੇਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਟੁਆਏ ਟਰੇਨ ਚੱਲਦੀ ਹੈ। ਝੀਲ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਟਾਪੂ ਬਣਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਨਗੀਨਾ ਵਾੜੀ ਆਖਦੇ ਹਨ ।ਇੱਥੇ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਚਿੜੀਆਘਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। *ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਸਟੇਟ ਬੈਂਕ ਦਾ ਲੋਗੋ ਇਸ ਝੀਲ ਦੇ ਹਵਾਈ ਚਿੱਤਰ ਅਨੁਸਾਰ ਬਣਦੇ ਨਕਸ਼ੇ ਤੋਂ ਹੀ ਲਿਆ ਹੈ* ।

ਝੀਲ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆਉਂਦਿਆਂ ਰਾਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਰਾਤ ਸਮੇਂ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਵੱਖ ਵੱਖ ਗੁਜਰਾਤੀ ਖਾਣਿਆਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਲੈਣ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਥਾਂ ਮਾਣਕ ਚੌਕ ਹੈ । ਮਾਣਕ ਚੌਂਕ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਵਿਚਕਾਰ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਬਹੁਤ ਭੀੜ ਭਾੜ ਵਾਲੀ ਜਗ੍ਹਾ ਹੈ। ਗੱਡੀ ਦੂਰ ਪਾਰ ਕਰਕੇ ਪੈਦਲ ਹੀ ਇੱਥੇ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹਾਂ। ਮਾਣਕ ਚੌਂਕ ਦਾ ਨਜ਼ਾਰਾ ਦੇਖਣਯੋਗ ਹੈ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਖਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਰੇਹੜੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭੀੜ ਹੈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਕਵਾਨ ਬਣਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ । ਗੁਜਰਾਤੀ ਖਾਣੇ, ਗਾਟੀਆ, ਖਾਮਣ, ਢੋਕਲਾ, ਫਾਫੜਾ, ਜਲੇਬੀਆਂ, ਬਾਸੂੰਦੀ, ਖਾਖਰਾ, ਪਾਉ ਭਾਜੀ ਗੱਲ ਕਿ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮਿਠਾਈਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਟਰੀਟ ਫੂਡ ਲਈ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਮਾਣਕ ਚੌਂਕ ਦੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਅਨੋਖੇ ਰੰਗ ਹਨ। ਸਵੇਰ ਵੇਲੇ ਇੱਥੇ ਸਬਜ਼ੀ ਮੰਡੀ, ਦੁਪਹਿਰ ਵੇਲੇ ਇੱਥੇ ਸਰਾਫਾ ਬਾਜਾਰ ਅਤੇ ਰਾਤ ਸਮੇਂ ਖਾਣੇ ਦਾ ਬਾਜਾਰ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਇੱਕੋ ਥਾਂ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਰੰਗ ਬਦਲਦੀ ਹੈ ।

ਮਾਣਕ ਚੌਂਕ ਚੋਂ ਵੰਨ ਸੁਵੰਨੇ ਖਾਣੇ ਖਾ ਕੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ ਆਰਾਮ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤੇ ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ ਨਵੇਂ ਸਫਰ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ। ਪ੍ਰਾਚੀਨਤਾ ਤੇ ਆਧੁਨਿਕਤਾ ਦੇ ਸੁਮੇਲ ਵਿੱਚ ਰੰਗਿਆ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਵੇਖਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਮਨ ਨੂੰ ਮੋਹ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ।

ਚਰਚਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ....

ਸਾਡੇ ਕੌਮੀ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਸੋਚਣ ਦੀ ਲੋੜ

ਸ਼ਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੀਰਪੁਰੀ
5592850841

- ਪਿਛਲੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਘਿਰ ਕੇ ਚਰਚਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣ ਰਹੀ ਹੈ ।ਜੇਕਰ ਉਹ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਇਤਿਹਾਸ ਤੇ ਝਾਤ ਮਾਰੀਏ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਅਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘ ਕੇ ਹੋਇਆ ਹੈ ਸਾਡੇ ਪੁਰਾਤਨ ਟਕਸਾਲੀ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਘਾਟ ਤਬਾਹ ਕਰਵਾ ਕੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਰੀਬ 105 ਬਾਰੇ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਉਣਾ ਪੂਰੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਲਈ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀ ਆਪਣੇ ਸੂਬੇ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਖਾਤਰ ਅੱਗੇ ਹੋ ਕੇ ਲੜਾਈ ਲੜਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਵੀ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਹੈ ।

ਬਿਨਾ ਸੱਕ ਜੇ ਇਸ ਦੇ ਪੁਰਾਤਨ ਟਕਸਾਲੀ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਪੰਥ ਰਤਨ ਜਥੇਦਾਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਟੌਹੜਾ, ਜਥੇਦਾਰ ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ ਤਲਵੰਡੀ, ਜਥੇਦਾਰ ਮੋਹਣ ਸਿੰਘ ਤੁੜ, ਜਥੇਦਾਰ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਤਲਵੰਡੀ, ਜਥੇਦਾਰ ਲਛਮਣ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਆਗੂ ਕੌਮ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦੇ ਸਨ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੰਤ ਫਤਿਹ ਸਿੰਘ, ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਕੌਮ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ ਭਾਵੇਂ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਈ ਆਗੂਆਂ ਦਾ ਅਕਸ ਵੀ ਵਿਵਾਦਾਂ ਵਿੱਚ ਘਿਰਿਆ ਰਿਹਾ ।ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਲੰਬਾ ਸਮਾਂ ਪੰਥ ਨੂੰ ਅਗਵਾਈ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਪੰਥ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਤਮਾਮ ਮਸਲੇ ਹੱਲ ਵੀ ਕਰਵਾਏ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਅੰਦਰ ਵੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਚੜਤ ਰਹੀ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸੂਬਿਆਂ ਅੰਦਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਬੋਲ ਵਾਲਾ ਰਿਹਾ ।ਇਹ ਪੁਰਾਤਨ ਗੱਲਾਂ ਸਨ ।

ਇੱਥੇ ਇਹ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪੰਥ ਰਤਨ ਜਥੇਦਾਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਟੌਹੜਾ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਕਈ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਕਾਰਜ ਕਾਲ ਸਮੇਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਬਾਕੀ ਸੂਬਿਆਂ ਅੰਦਰ ਤੂਤੀ ਬੋਲਦੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦਿੱਲੀ ਕਿਸੇ ਸਿੱਖ ਆਗੂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਉੱਠ ਕੇ ਮਿਲਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਗੱਲ ਮੁੜਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਉਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਤਿਕਾਰ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਲੀਡਰ ਕਰਦੇ ਸਨ । ਪਰ ਹੁਣ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਇੰਜ ਲੱਗਦੀਆਂ ਨੇ ਜਿਵੇਂ ਬੀਤੇ ਵਰ੍ਹੇ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਹੋਣ ਜਥੇਦਾਰ ਟੌਹੜਾ ਦੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵਿਵਾਦਾਂ ਵਿੱਚ ਘਿਰ ਗਈ ਉੱਥੇ ਘਪਲੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏਆ ਤੇ ਬਹੁਤ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ।

ਹੁਣ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਤਾਂ ਇੰਜ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਤੇ ਕੋਈ ਕਰੋਪੀ ਆਈ ਹੋਵੇ ।ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੁੱਚੇ ਲੰਗਾਹ ਦੀ ਵੀਡੀਓ ਨੇ ਘਸਮਾਨ ਪਾਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਵਿਸਵ ਪੱਧਰ ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਬਦਨਾਮੀ ਹੋਈ ।ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ ’ਤੇ ਬਰਗਾੜੀ ਅਤੇ ਬਹਿਬਲ ਕਲਾਂ ਵਿਖੇ ਗੋਲੀ ਕਾਂਡ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਲੱਗਿਆ ਦਾਗ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਬਦਨਾਮੀ ਕਰਵਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਸੂਬਿਆਂ ਅੰਦਰ ਵੀ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਹੁੰਦਾ ਗਿਆ ।ਇਹਨਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵੇਲੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਸੀ ਤੇ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਨ ਅਕਾਲੀ ਭਾਜਪਾ ਨਾਲ ਗੱਠਜੋੜ ਹੋਣ ਦੇ ਚਲਦਿਆਂ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਵਾਪਰਿਆ ਸੀ ।

? ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਦੀ ਤਾਜਪੋਸ਼ੀ ਸਮੇਂ ਜੋ ਕੁਝ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਵਾਪਰਿਆ ਉਸ ਨੇ ਵੀ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਸਿਰ ਨੀਵਾਂ ਕੀਤਾ ।ਰਾਤ ਨੂੰ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਗੜਗੱਜ ਨੂੰ ਜਥੇਦਾਰੀ ਸੰਭਾਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ।ਬਾਕੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਉੱਥੇ ਘਿਓ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ, ਛਕੀਆਂ ਰੋਟੀਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ, ਕਮਰਿਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ, ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ, ਬੀਬੀਆਂ ਨਾਲ ਜੋ ਕੁਝ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ।ਇਨ੍ਹਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਅਕਸ ਉੱਤੇ ਸਵਾਲ ਖੜੇ ਕੀਤੇ ਹਨ ।ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਕਾਲਜ ਵਿੱਦਿਆਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵੀ ਚਲਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਵਧੀਆ ਗੱਲ ਹੈ ਬਾਕੀ ਸੂਬਿਆਂ ਅੰਦਰ ਵੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਕਾਫੀ ਕੁਝ ਕੀਤਾ ਪਰ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹੋ ਰਹੀ ਬਦਨਾਮੀ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਸਭ ਕੁਝ ਤਹਿਸ ਨਹਿਸ ਕਿ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ।

ਰਹਿੰਦੀ ਬਾਕੀ ਕਸਰ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚਾਵਲਾ ਵਾਲੀ ਘਟਨਾ ਨੇ ਪੂਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਤਥੇ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਵਿਰਸਾ ਸਿੰਘ ਬਲਟੋਹਾ ਅਤੇ ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਝਿੰਜਰ ਜੋ ਬਹਿਰੀਨ ਵਾਲੀ ਬੀਬੀ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਸਨ ।ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਗਿਆਨੀ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਫਸਾਉਣਾ ਸੀ ।ਜਦ ਕਿ ਕੰਮ ਸਾਰਾ ਉਲਟ ਹੋ ਗਿਆ ਫਸ ਆਪ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰ ਗਏ ਜਿਸ ਦੇ ਵਿੱਚ ਵਿਰਸਾ ਸਿੰਘ ਵਲਟੋਹਾ ਅਤੇ ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਝਿੰਜਰ ਦਾ ਨਾਮ ਸਰੇਆਮ ਬੋਲਦਾ ਹੈ ।ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਬੀਬੀ ਨੇ ਜੋ ਖੁਲਾਸੇ ਕੀਤੇ ਹਨ ਉਹ ਵੀ ਸਭ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹਨ ਤੇ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚਾਵਲਾ ਵਿਦੇਸ਼ ਭੱਜ ਗਿਆ ਹੈ ।ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਤੇ ਵੱਡੀ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ ਇਹਨਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਘੇਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ।

ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਅਹਿਮ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਮੀ ਅਤੇ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਗੜਗੱਜ ਦੀ ਕੋਈ ਖਾਸ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਨੇ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੀ । ਜਦਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲੇ ਉੱਤੇ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਾਫੀ ਪਹਿਲ ਕੀਤੀ ਸੀ ।ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਧਿਰ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਾਲੇ ਚਾਵਲੇ ਦੇ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਜਵਾਨ ਕਿਉਂ ਬੰਦ ਹੈ ।ਬਹਿਰੀਨ ਵਾਲੀ ਬੀਬੀ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਕਿਸ ਨੇ ਦਿੱਤੇ ਕਿਸ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚੋਂ ਪੈਸੇ ਦਿੱਤੇ ਕਿਉਂ ਦਿੱਤੇ ਇਹ ਸਵਾਲ ਵੱਡੇ ਹਨ ਜਦ ਕਿ ਵਲਟੋਹੇ ਵਰਗੇ ਆਗੂ ਝੂਠੀ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਸ ਦੇ ਨਾਲ ਕੌਮ ਦਾ ਸਿਰ ਨੀਵਾਂ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ।ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਬਦਨਾਮੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਸਾਡੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਜਥੇਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਬਿਨਾਂ ਪੱਖਪਾਤ ਕੀਤਿਆਂ ਆਪਣੇ ਆਗੂਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਤਾਂ ਕਿ ਜਨਤਾ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਕੇ ਪੈਦਾ ਨਾ ਹੋ ਸਕਣ ।ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਾਂਝੀ ਸੰਸਥਾ ਹੈ ।

ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਵੱਧਦੀ ਸ਼ਾਨ

ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੁੱਲਾਂਪੁਰ
ਵਟਸ ਅੱਪ +91 9914184794

ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਸਿੱਖੀ ਸਿਧਾਤਾਂ ਨੂੰ ਲੈਕੇ ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਫੈਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੀ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਅਧਿਆਨ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਯੋਗ ਸਥਾਨ ਦੇ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ 550 ਸਾਲਾ ਅਵਤਾਰ ਪੂਰਵ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ੧ਓ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਚਿੰਨ 12 ਨਵੰਬਰ 2019 ਨੂੰ ਬੈਂਡੀਗੋ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ 13 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਮੈਲਬੋਰਨ (ਵੈਕਟੋਰੀਆ) ਸ਼ਹਿਰ ਤੋ 161 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੀ ਦੂਰੀ ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਇਸ ਸਥਾਨ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ (ਦੀ ਗਰੇਟ ਸਟੂਪਾ) ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਅਸਥਾਨ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਦੇ ਅਸਥਾਨ ਮੂਹਰੇ ਬਣਿਆ ਸਰਕਾਰੀ ਪੀਸ ਪਾਰਕ ਹੈ। ਉਸ ਪਾਰਕ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਚਿੰਨ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਜਿਸ ਤਰਾਂ ਹਿੰਦੂ ਧਾਰਮਿਕ ਚਿੰਨ, ਇਸਾਈ ਧਾਰਮਿਕ ਚਿੰਨ,ਗਣੇਸ਼ ਮੰਦਰ ਆਦਿ ਧਾਰਮਿਕ ਚਿੰਨ ਹਨ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਉੱਥੇ ਆਪਣਾ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਧਾਰਮਿਕ ਚਿੰਨ ੧ਓ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਇਹ ਹੁਣ ਉੱਥੇ 12 ਧਾਰਮਿਕ ਚਿੰਨ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹੈ। ਇਸ ਚਿੰਨ ਦਾ ਉੱਥੇ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋਣਾ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਲਈ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਮਾਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਇਹ ੧ਓ ਦਾ ਚਿੰਨ ਫਾਈਬਰ ਕਾਰਬਨ ਦਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਚਿੰਨ ਦੋ ਕੁਆਟਿਲ (200 ਕਿਲੋ ਗ੍ਰਾਮ) ਵਜ਼ਨ ਦਾ ਸਨੁਹਿਰੀ ਰੰਗ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਇਸ ਚਿੰਨ ਦਾ ਡਜਾਇਨ ਅਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਵਿਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਚਿੰਨ ਵਿਕਟੋਰੀਆ ਸਿੱਖ ਕੌਂਸਿਲ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਚਿੰਨ ਨੂੰ ਡਾਕਟਰ ਗੁਰਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰੋ. ਸੁਪਰੀਆ ਸਿੰਘ (ਆਰ.ਐਮ.ਆਈ.ਟੀ) ਅਤੇ ਵਿਕਟੋਰੀਆ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਮਲਬੌਰਨ ਵਿਚ ਬਣੇ ਗੁਰਦੁਵਾਰਾ ਸਾਹਿਬ,ਬਲੈਕਬਰਨ ਗੁਰਦੁਵਾਰਾ ਸਾਹਿਬ, ਕਰੇਗੀਬਰਨ ਗੁਰਦੁਵਾਰਾ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਕੀਜ਼ਬਰੋ ਗੁਰਦੁਵਾਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਇਹ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਚਿੰਨ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ। ਇਹ ਅਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਵਿਚ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਪਹਿਲੀ ਧਾਰਮਿਕ ਚਿੰਨ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸੁਖਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮਲਬੌਰਨ ਨੇ ਟੀਮ ਸਮੇਤ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁੱਖ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਈ। ਇਹ ਚਿੰਨ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਸਾਂਝ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵਧਦੀ ਸਿੱਖੀ ਸਾਡੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨਾਂ ਦੇ ਦੱਸੇ ਮਾਰਗ ਤੇ ਚੱਲਣ ਦਾ ਰਾਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ 555 ਵੇਂ ਅਵਤਾਰ ਪੂਰਵ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦਿਆਂ 26 ਅਕਤੂਬਰ 2024 ਨੂੰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਗੁਰਦੁਵਾਰਾ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਇਸ ਅਸਥਾਨ ਤੇ ਇਕੱਠੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਹੋਪਰ ਕਰੌਸਿੰਗ (ਮਲਬੌਰਨ) ਦੇ ਗੁਰਦੁਵਾਰਾ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਆਰ ਪੀ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸਮੂਹ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਉਪਰਾਲੇ ਨਾਲ ਗੁਰਦੁਵਾਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਹੈਡ ਗ੍ਰੰਥੀ ਮਾਣਯੋਗ ਸੁਖਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਖੰਡੂਰ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਗਿਆਨੀ ਅਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸਮੂਹ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਦਰਸ਼ਨਾ ਲਈ ਬੈਂਡੀਗੋ ਵਿਖੇ ਪਹੁੰਚੀਆਂ। ਦਾਸ ਨੇ ਵੀ ਇਥੋਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਕੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ। ਉੱਥੇ ਫ਼ਲਾਂ, ਚਾਹ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਿਆਂ ਦੇ ਅਤੁੱਟ ਲੰਗਰ ਵਰਤਾਏ ਗਏ।ਗੁਰਦੁਵਾਰਾ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਬੈਂਡੀਗੋ ਵਲੋਂ ਇਸ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਚਿੰਨ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਹੀ ਜਗ੍ਹਾ ਖ੍ਰੀਦਕੇ ਗੁਰਦੁਵਾਰਾ ਸਾਹਿਬ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯਤਨ ਜਾਰੀ ਹਨ। ਅਖ਼ੀਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਵਲੋਂ ਆਈ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਦਾ ਤਹਿ ਦਿੱਲੋਂ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਦਾ 650ਵਾਂ ਜਨਮ ਦਿਹਾੜਾ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਕਿਥੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ ?

ਸਿਰ.ਫ ਜਸ਼ਨ ਜਾਂ ਕੋਈ ਇਤਿਹਾਸਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਵੀ ?

ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਦਾ 650ਵਾਂ ਜਨਮ ਦਿਹਾੜਾ 2027 ਵਿੱਚ ਮਨਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਮੇਤ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰਾਂ, ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਇਤਿਹਾਸਕ ਮੌਕੇ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਮਨਾਉਣ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਹੈ।

ਪਰ ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵੀ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ —

ਇਸ ਇਤਿਹਾਸਕ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਸਾਡੀ ਆਪਣੀ ਭੂਮਿਕਾ ਕੀ ਹੈ ?

ਕੀ 650ਵਾਂ ਜਨਮ ਦਿਹਾੜਾ ਵੀ ਸਿਰ.ਫ ਵੱਡੇ ਸਮਾਗਮਾਂ, ਨਗਰ ਕੀਰਤਨਾਂ, ਮੰਚਾਂ, ਲੰਗਰਾਂ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਰਹੇਗਾ ਜਾਂ ਅਸੀਂ ਇਸ ਮੌਕੇ ਨੂੰ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਲਈ ਕੋਈ ਪੱਕੀ ਵਿਰਾਸਤ ਛੱਡਣ ਵਾਸਤੇ ਵਰਤਾਂਗੇ ?

ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ 600ਵਾਂ ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਮਨਾ ਸਕੇ।

ਅੱਜ ਤੋਂ 50 ਸਾਲ ਬਾਅਦ 700ਵਾਂ ਜਨਮ ਦਿਹਾੜਾ ਆਵੇਗਾ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਅੱਜ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਨੌਜਵਾਨ ਬਜ਼ੁਰਗ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਅੱਜ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਅਗਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਮਾਜ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਰਹੀ ਹੋਵੇਗੀ। 700ਵਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਦੇਖ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਕਣਗੇ ।

ਇਸ ਲਈ 650ਵਾਂ ਸਿਰ.ਫ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦਾ ਜਸ਼ਨ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਆਪਣੇ ਸਮਾਜ ਲਈ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਅਗਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਵੀ ਯਾਦ ਕਰੇ।

ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਉਹ ਸਭ ਕੁਝ ਹੈ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ

ਲਗਭਗ 50 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਅੱਜ ਜਿੰਨੀ ਸਮਾਜਿਕ ਚੇਤਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਨਾ ਮੋਬਾਈਲ ਸਨ, ਨਾ ਇੰਟਰਨੈੱਟ, ਨਾ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਡਿਜ਼ੀਟਲ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀਆਂ।

ਅੱਜ ਸਥਿਤੀ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੀ ਹੈ।

ਸਾਡੇ ਬੱਚੇ ਉੱਚੀਆਂ ਪੜ੍ਹਾਈਆਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਪਕ, ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ, ਡਾਕਟਰ, ਵਕੀਲ, ਇੰਜੀਨੀਅਰ, ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਲੋਕ ਹਨ। ਰਿਟਾਇਰ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲ ਤਜਰਬਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਕੋਲ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਤੇ ਨਵੀਂ ਸੋਚ ਹੈ।

ਫਿਰ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰੀ ਪੜ੍ਹਾਈ, ਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਤਜਰਬਾ ਸਮਾਜ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਕੰਮ ਕਦੋਂ ਆਵੇਗਾ ?

ਅਸੀਂ ਅਕਸਰ 'ਬੇ.ਗਮਪੁਰਾ' ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਵਿੱਚ 'ਬੇ.ਗਮਪੁਰਾ' ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਲੇਖਾਂ ਵਿੱਚ 'ਬੇ.ਗਮਪੁਰਾ' ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਲਿਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਪਰ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ—

'ਬੇ.ਗਮਪੁਰਾ' ਬਣਾਉਣ ਵੱਲ ਸਾਡੇ ਸਾਂਝੇ ਕਦਮ ਕਿਥੇ ਹਨ ?

ਜੇ ਬੇ.ਗਮਪੁਰਾ ਸਿਰ.ਫ ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਰਹਿ ਗਿਆ ਤਾਂ ਇਹ ਸਿਰ.ਫ ਇੱਕ ਸੁੰਦਰ ਕਲਪਨਾ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਵੇਗਾ।

ਬੇ.ਗਮਪੁਰਾ ਦੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ, ਬਰਾਬਰੀ, ਰੁਜ਼ਗਾਰ, ਖੋਜ, ਸਮਾਜਿਕ ਸੰਗਠਨ ਅਤੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਉੱਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ।

ਪ੍ਰੋਗ੍ਰਾਮਾ ਵਿੱਚ ਸਟੇਜਾਂ ਤੇ ਗੀਤਾਂ ਵਿੱਚ ਬੇ.ਗਮਪੁਰਾ ਬਸਾਉਣ ਦੀਆਂ ਡੀਂਗਾਂ ਮਾਰਨ ਵਾਲੇ ਅੱਜ ਦੂਰ ਦੂਰ ਨਜਰ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੇ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਦਿਨ ਬੜੇ ਥੋੜੇ ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ ?

ਇੱਥੇ ਸੰਤ ਸਮਾਜ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨਾ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਸਦੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੀ ਕਮਾਈ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਤੇ ਦਾਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਡੇਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਕੀ ਸੰਤ ਸਮਾਜ ਇਕੱਠੇ ਹੋਕੇ ਆਪਣੇ ਤੌਰ ਤੇ 650ਵੇਂ ਜਨਮ ਦਿਨ ਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ?

ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਸੰਗਤ ਦੀ ਸ਼ਰਧਾ ਨਾਲ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਰੋਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਲਈ ਕੀ ਸਥਾਈ ਯੋਜਨਾ ਬਣ ਰਿਹਾ ਹੈ ?

ਸੰਤ ਸਮਾਜ 650ਵੇਂ ਜਨਮ ਦਿਨ ਤੇ ਸੰਗਤ ਦੇ ਪੈਸੇ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਅੱਗੇ ਲਿਜਾਣ ਦਾ ਕੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਹੈ ?

ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਿਸੇ ਦੀ ਸ਼ਰਧਾ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਂਝੇ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਸਮਾਜਕ ਵਰਤੋਂ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ।

ਜੇ ਸੰਗਤ ਆਪਣੀ ਸ਼ਰਧਾ ਨਾਲ ਕੁਝ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਇਹ ਜਾਣਨ ਦਾ ਜਾਨਣਾ ਕੋਈ ਅਤਕਥਨੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨਾਲ ਸਮਾਜ ਲਈ ਕਿਹੜਾ ਪੱਕਾ ਕੰਮ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸਮਾਗਮਾਂ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ , ਸਮਾਗਮ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਵਿਰਾਸਤ ਨਾਲ ਜੋੜਦੇ ਹਨ।

ਪਰ ਸਮਾਗਮ ਇੱਕ ਦਿਨ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਲਾਭ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਤੱਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇੱਕ ਲੰਗਰ ਇੱਕ ਦਿਨ ਦੀ ਭੁੱਖ ਮਿਟਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਉਸ ਦੀ ਪੂਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਦਲ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਮੰਚ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਕਿਤਾਬ ਲੱਖਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਬਦਲ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਮੇਜਰ ਸਿੰਘ ਬੁਢਲਾਡਾ
94176 42327

ਇਸ ਲਈ 650ਵੇਂ ਜਨਮ ਦਿਹਾੜੇ ਮੌਕੇ ਸਾਨੂੰ ਦੋਵੇਂ ਕੰਮ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ—ਜਸ਼ਨ ਵੀ ਅਤੇ ਨਿਰਮਾਣ ਵੀ।

ਮੇਰਾ ਸੁਝਾਅ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮੌਕੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੰਗਠਿਤ ਅਤੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ।

1. ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਗਿਆਨ ਤੇ ਸਮਾਜ ਵਿਕਾਸ ਮੰਚ (ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਸਹਿਮਤੀ ਬਣੇ)

ਇੱਕ ਗੈਰ-ਸਿਆਸੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਮੁਨਾ.ਫਾ ਮੰਚ ਬਣੇ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਪਕ, ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ, ਡਾਕਟਰ, ਵਕੀਲ, ਇੰਜੀਨੀਅਰ, ਅਧਿਕਾਰੀ, ਰਿਟਾਇਰਡ ਕਰਮਚਾਰੀ, ਖੋਜਕਰਤਾ, ਲੇਖਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਹੋਰ ਯੋਗ ਲੋਕ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ।

ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ, 100 ਗੰਭੀਰ ਅਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ (ਜਾ ਵੱਧ ਘੱਟ) ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

2 ਰਿਟਾਇਰ ਹੋਏ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਕੋਲ ਲੰਮਾ ਤਜਰਬਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਕ ਵਜੋਂ ਜੋੜਿਆ ਜਾਵੇ।

ਉਹ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਈ, ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ, ਨੌਕਰੀ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਤਜਰਬੇ ਬਾਰੇ ਸੇਧ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ।

3. **ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਡਿਜ਼ੀਟਲ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ-**

ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ, ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਕਿਤਾਬਾਂ, ਇਤਿਹਾਸਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼, ਖੋਜ-ਲੇਖ, ਆਡੀਓ ਅਤੇ ਵੀਡੀਓ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਥਾਂ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਇਹ ਅਜਿਹਾ ਗਿਆਨ-ਭੰਡਾਰ ਹੋਵੇ ਜੋ ਅੱਜ ਦਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹੀ ਨਹੀਂ, 700ਵੇਂ ਜਨਮ ਦਿਹਾੜੇ ਵਾਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਵੀ ਵਰਤ ਸਕੇ।

4. **ਹਰ ਸਾਲ 100 ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੋਣਹਾਰ ਅਤੇ ਲੋੜਵੰਦ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਵਜ਼ੀ.ਫੇ, ਕਰੀਅਰ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਲਈ ਸਹਾਇਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।**

ਇੱਕ ਸਾਲ ਵਿੱਚ 100 ਬੱਚਿਆਂ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਗਿਣਤੀ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਵਧਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

5. **"ਇੱਕ ਪਰਿਵਾਰ—ਇੱਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ**

ਜਿਹੜਾ ਪਰਿਵਾਰ ਸਮਰੱਥ ਹੈ, ਉਹ ਇੱਕ ਲੋੜਵੰਦ ਬੱਚੇ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲਵੇ।

ਜੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਪਰਿਵਾਰ ਇਹ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲੈ ਲੈਣ ਤਾਂ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਵੱਡਾ ਬਦਲਾਅ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ।

6. **ਬੇ.ਗਮਪੁਰਾ ਵਿਚਾਰ ਸੰਮੇਲਨ**

ਹਰ ਸਾਲ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਸੰਮੇਲਨ ਹੋਵੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਿਰ.ਫ ਭਾਸ਼ਣ ਨਾ ਹੋਣ, ਸਗੋਂ ਸਿੱਖਿਆ, ਜਾਤ-ਪਾਤ, ਬਰਾਬਰੀ, ਨੌਜਵਾਨਾਂ, ਔਰਤਾਂ, ਵਿਗਿਆਨਕ ਸੋਚ, ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਵਰਗੇ ਮਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਕੇ ਲਿਖਤੀ .ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਦੇ ਟੀਚੇ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਜਾਣ।

7. **"650 ਤੋਂ 700"ਦਾ 50 ਸਾਲਾ ਰੋਡਮੈਪ**

650ਵੇਂ ਤੋਂ 700ਵੇਂ ਜਨਮ ਦਿਹਾੜੇ ਤੱਕ ਦਾ ਇੱਕ ਲੰਮਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ।

ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆ, ਖੋਜ, ਸਾਹਿਤ, ਡਿਜ਼ੀਟਲ ਗਿਆਨ, ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ-ਆਰਥਿਕ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਦੇ ਸਪਸ਼ਟ ਟੀਚੇ ਹੋਣ।

8. **ਹਰ ਸਾਲ ਜਨਤਕ ਹਿਸਾਬ**

ਜਿਹੜੀ ਸੰਸਥਾ ਸਮਾਜ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਹਰ ਸਾਲ ਦੱਸੇ ਕਿ—

- ਕਿੰਨੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ?
- ਕਿੰਨੀਆਂ ਵਜ਼ੀ.ਫੇ ਦਿੱਤੇ ?
- ਕਿੰਨੇ ਖੋਜ ਕਾਰਜ ਹੋਏ ?
- ਕਿੰਨੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਜਾਂ ਡਿਜ਼ੀਟਲ ਸਮੱਗਰੀ ਤਿਆਰ ਹੋਈ ?
- ਕਿੰਨੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਮਿਲਿਆ ?
- ਕਿੰਨਾ ਪੈਸਾ ਆਇਆ ਅਤੇ ਕਿੱਥੇ ਖਰਚ ਹੋਇਆ ?

ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਹੀ ਭਰੋਸੇ ਦੀ ਨੀਂਹ ਹੈ।

ਪਹਿਲੇ 90 ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ?

ਪਹਿਲੇ 30 ਦਿਨ:

10-15 ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਅੰਤਰਿਮ ਟੀਮ ਬਣੇ, 100 ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਮੰਚ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਤੇ ਨਿਯਮ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਜਾਣ।

31 ਤੋਂ 60 ਦਿਨ:

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਬਣਾਏ ਜਾਣ, ਡਿਜ਼ੀਟਲ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਰਿਟਾਇਰਡ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਕ ਮੰਡਲੀ ਬਣਾਈ ਜਾਵੇ।

61 ਤੋਂ 90 ਦਿਨ:

ਪਹਿਲਾ ਬੇ.ਗਮਪੁਰਾ ਵਿਚਾਰ ਸੰਮੇਲਨ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ "650 ਤੋਂ 700"ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਰੋਡਮੈਪ ਜਨਤਕ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਇਹ ਕੰਮ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਇੱਕ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਸਾਂਝੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ।

ਆਖ਼ਰੀ ਗੱਲ

650ਵਾਂ ਸਾਲ ਸਾਡੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਲਈ ਵੀ ਯਾਦ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਾਲ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਸਮਾਜ ਲਈ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਬਣਾਇਆ, ਜੋ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਕੰਮ ਆਉਂਦਾ ਰਿਹਾ।

ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਲੋਕ ਹਨ।

ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਲੋਕ ਹਨ।

ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਨੌਜਵਾਨ ਹਨ।

ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਹੈ।

ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਸਰੋਤ ਵੀ ਹਨ।

ਹੁਣ ਲੋੜ ਸਿਰ.ਫ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੀ ਹੈ।

ਆਓ, 650ਵਾਂ ਜਨਮ ਦਿਹਾੜਾ ਸਿਰ.ਫ ਮਨਾਈਏ ਨਾ।

ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਬਣਾਈਏ।

ਅਜਿਹੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ, ਜਿਸਦਾ ਲਾਭ 700ਵੇਂ ਜਨਮ ਦਿਹਾੜੇ ਵਾਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਮਿਲੇ।

ਅਜਿਹੀ ਵਿਰਾਸਤ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਸਾਡੇ ਬੱਚੇ ਮਾਣ ਕਰ ਸਕਣ। ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਕਹੇ—

"650ਵੇਂ ਜਨਮ ਦਿਹਾੜੇ ਵੇਲੇ ਸਾਡੇ ਵੱਡਿਆਂ ਨੇ ਸਿਰ.ਫ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਨੂੰ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਨੀਂਹ ਵੀ ਰੱਖੀ ਸੀ।

ਸ਼ਾਇਦ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਨੂੰ ਸਾਡੀ ਇਹੀ ਸੱਚੀ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਹੋਵੇਗੀ—

ਮੈਂ ਵਾਰੀ ਵਾਰੀ ਆਂ

ਘਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਾਲੇ ਟੋਭੇ ਦੇ ਉੱਤੋਂ ਦੀ ਲੰਘ ਕੇ ਹਵਾ ਜਦੋਂ ਆ ਕੇ ਮੇਰੇ ਚ ਟਕਰਾਉਂਦੀ ਤਾਂ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਜਿਉਂ ਚਿਰਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਰੱਬ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਠੰਢੇ ਮਿੱਠੇ ਸੁਨੇਹੇ ਘੱਲ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ਅੱਜ ਦੀ ਧੁੱਪਾਂ ਅਤੇ ਵਿੱਚੇ ਵਿੱਚੇ ਉਡਦੀ ਮਿੱਟੀ ਨਵੀਂ ਜੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ। ਘਰ ਦੇ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਵੇਖਦੀ ਤਾਂ ਡਰਾਉਣੇ ਜਿਹੇ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦੇ ਦਰੱਖਤ ਅੱਜ ਹੱਸਦੇ ਗਾਉਂਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੇ ਸੀ ਪੱਤਿਆ ਦੀ ਅਵਾਜ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਕਿਲਕਾਰੀਆਂ ਵਾਂਗ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ। ਕੱਲ੍ਹ ਤੱਕ ਏਦਾਂ ਦਾ ਕੁੱਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੱਲ੍ਹ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਭ ਕੁੱਝ ਝੂਠ ,ਗਲਤ ਅਤੇ ਮਾੜਾ ਹੀ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ । ਕੱਲ੍ਹ ਵਾਪਰੀ ਇੱਕ ਘਟਨਾ ਜਿਉਂ ਵੱਡਾ ਬਦਲਾਅ ਲੈ ਕੇ ਆਈ ਸੀ । ਗੱਲ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਸੀ ਤੇ ਜੀਹਨੇ ਇਹ ਜਾਂਚ ਸਿੱਖ ਲਈ ਫੇਰ ਸਭ ਵਹਿਮ ਭਰਮ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ । ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਅਕਸਰ ਕਿਤੇ ਨਾ ਕਿਤੇ ਜਾਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿਸੇ ਮੰਦਰ ,ਗੁਰਦੁਆਰੇ, ਡੇਰੇ ਜਾਂ ਪੀਰਾਂ ਫਕੀਰਾਂ ਦੇ ਅਤੇ ਸਾਡੀਆਂ ਆਸਾਂ ਉਮੀਦਾਂ ਹੁੰਦੀਆ ਨੇ ਕਿ .ਫਲ ਲੱਗ ਜਾਵੇ ਸਾਡੇ ਭਾਗਾਂ ਨੂੰ, ਕਰਮਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਅਸਥਾਨ ਹੋਵੇ ਅਸੀਂ ਬਹੁਤ ਕਾਹਲ ਚੁੱਕਦੇ ਹਾਂ ਸਾਡੇ ਅੰਦਰਲੇ ਸਬਰ, ਨਿਮਰਤਾ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨ ਦੀ ਵਜਾਏ ਅਸੀਂ ਸਾਡੀ ਕਾਹਲ ,ਉਤਸੁਕਤਾ, ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਵਲੀ ਅਤੇ ਸ਼ੱਕਾਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਮੈਂ ਕੱਲ ਦੇ ਦਿਨ ਇਹੀ ਇਕ ਅਨਮੋਲ ਖਜ਼ਾਨਾ ਲੱਭ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਬਰ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਇਹ ਸਿਖਤ ਮੈਨੂੰ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚੋਂ ਹੀ ਲੱਭੀ । ਕੁਦਰਤ ਤੇ ਰੱਬ ਇਹ ਦੋਨੋਂ ਵਿਸ਼ੇ ਅਲੱਗ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ । ਜੇ ਤੁਸੀ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਆਸ ਪਾਸ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਰੱਬ ਵੀ ਨੇੜੇ ਨੇੜੇ ਹੀ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ।ਅੱਜ ਕੁਦਰਤ ਮੈਨੂੰ ਇਉਂ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਬਹਿ ਕੇ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣ ਰਹੀ ਹੋਵੇ ਆਪਣੀ ਬੁੱਕਲ ਵਿਚੋਂ ਸ਼ਬਦ ਕੱਢ ਕੱਢ ਕੇ ਮੇਰੇ ਲਈ ਚਿਣ ਰਹੀ ਹੋਵੇ । ਰੱਬ ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । ਮੌਜੂਦਾ ਚੀਜ਼ਾਂ ਰਿਸ਼ਤਿਆ ਦੇ ਲਈ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰ ਹੋ ਕੇ ਹੀ ਆਪਣੀਆਂ ਆਸਾਂ ਉਮੀਦਾ ਦੇ ਪੂਰ ਚੜਨ ਦੇ ਰਾਹ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸੁਖਾਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦੈ। ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਲੁਕੀਆਂ ਪਈਆਂ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਸਾਨੂੰ ਖੁਦ ਲੱਭਣੀਆਂ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਕੰਮ-ਕਾਰ, ਕਿੱਤੇ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਪੈ ਜਾਣ ਤੇ ਹੀ ਸਭ ਸੁਖਾਲਾ ਜਿਹਾ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । ਇਹ ਭਾਰ ਸੋਚਾਂ- ਟੈਂਨਸ਼ਨਾ ਇਹ ਸਭ ਤਾਂ ਦਿਮਾਗ ਦੀ ਹੀ ਉਪਜ਼ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਇਹਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਤੇ ਹਾਵੀ ਹੋਣ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਫਿਰ ਇਹ ਵੱਧਦੇ ਵੱਧਦੇ ਅਸਲ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਾਡਾ ਦਿਮਾਗ ਉਸ ਰੱਬ ਦਾ ਵਾਸ ਹੈ । ਇਹਨੂੰ ਸਾਫ ਸੁਥਰਾ ਰੱਖਦਿਆ ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਬਣਾਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਜਿੰਦਗੀਆਂ ਸੰਵਰਦੀਆ ਹੁੰਦੀਆਂ ਨੇ ਤੇ ਇਸ ਸਭ ਨੂੰ ਸਮਾਂ ਤੇ ਚਾਹੀਦਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਦੇ ਕਦੇ ਪਲ ਦੋ ਪਲ ਇਕਾਂਤ ਵਿੱਚ ਬੈਠਦਿਆਂ ਆਪਣੇ ਮਨ ਨੂੰ ਫਰੋਲਦਿਆਂ ਸਭ ਕੁਝ ਲੱਭਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ।ਇਹ ਹਾਸੇ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਸਭ ਅੰਦਰ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਇਹ ਬਾਹਰ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਨਹੀਂ। ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਤੇ ਪਤਾ ਲੱਗਦੈ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨਾ ਸੁਹੱਪਣ ਹੈ , ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨੇ ਕਿਦਾਂ ਰੰਗ ਭਰੇ ਹੋਣੇ ਨੇ, ਉਹ ਆਪ ਕਿੰਨਾ ਸੋਹਣਾ ਹੋਣਾ, ਜਿਹਨੇ ਇੰਨੀ ਸੋਹਣੀ ਧਰਤ ਬਣਾਈ , ਇਹ ਪੱਤੇ , ਫੁੱਲ, ਟਹਿਣੀਆਂ,ਪੱਥਰ, ਪਾਣੀ ,ਤਪਸ਼ ,ਮੀਂਹ ,ਬੱਦਲ ਸਭ ਅਚੰਭਿਤ ਜਿਹੇ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਨੇ ਤੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ" ਰੰਗ ਚੁਣ ਚੁਣ ਕਿ ਸਜਾਉਣ ਵਾਲਿਆ ਮੈਂ ਵਾਰੀ ਵਾਰੀ ਆਂ, ਤੇਰੇ ਤੋਂ ਕੁਦਰਤ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਿਆ ,ਮੈਂ ਵਾਰੀ ਵਾਰੀ ਆਂ, ਤੇਰੇ ਤੋਂ ਕੁਦਰਤ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਿਆ"

ਗੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਬਡਾਲੀ 9814168716

ਅੱਜ ਮਨੁੱਖ ਕਾਹਲ ਵਿੱਚ ਕਿਉਂ ਹੈ?

ਬਰਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਬਿਸਰਾਓ
99889-01324

ਅੱਜ ਦਾ ਮਨੁੱਖ ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਅਣਦਿੱਖੀ ਦੌੜ ਵਿੱਚ ਭੱਜਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸ ਕੋਲ ਸਮਾਂ ਘੱਟ ਹੈ, ਇੱਛਾਵਾਂ ਬਹੁਤ ਹਨ ਅਤੇ ਮਨ ਨੂੰ ਟਿਕਾਉਣ ਦੀ ਫ਼ੁਰਸਤ ਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਖ਼ਤਮ ਹੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਸਵੇਰ ਤੋਂ ਸ਼ਾਮ ਤੱਕ ਉਹ ਕੁਝ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਹਲ ? ਵਿੱਚ ਨਿਰੰਤਰ ਲੱਗਾ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਆਖ਼ਰ ਉਹ ਕਿਸ ਮੰਜ਼ਿਲ ਵੱਲ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਸੁਖੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਬਣਾਈਆਂ ਸੁੱਖ ਸਹੂਲਤਾਂ ਨੇ ਹੀ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਰੁਝੇਵਿਆਂ ਅਤੇ ਤਣਾਅ ਨਾਲ ਭਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅੱਜ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਦੌੜ ਪਦਾਰਥਵਾਦ ਦੀ ਦੌੜ ਹੈ। ਵੱਡਾ ਘਰ, ਮਹਿੰਗੀ ਗੱਡੀ, ਵਧੀਆ ਕੱਪੜੇ, ਨਵਾਂ ਮੋਬਾਈਲ, ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸੈਰ-ਸਪਾਟਾ ਅਤੇ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਰੁਤਬਾ ਦਿਖਾਉਣ ਦੀ ਲਾਲਸਾ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਅੰਦਰੋਂ ਬੇਚੈਨ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਲੋੜ ਅਤੇ ਦਿਖਾਵੇ ਵਿਚਲਾ .ਫਰਕ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਮਿਟਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਕਈ ਵਾਰ ਚੀਜ਼ ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਖਰੀਦੀ ਜਾਂਦੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਲਈ ਖ਼ਰੀਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦੂਜੇ ਕੋਲ ? ਉਹ ਚੀਜ਼ ਹੈ।

ਦਿਖਾਵੇ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਊਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਅੱਜ ਦੇ ਮਨੁੱਖ ਆਪਣਾ ਮਾਨਸਿਕ ਸੰਤੁਲਨ ਵੀ ਵਿਗਾੜ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਨੇ ਇਸ ਦੌੜ ਨੂੰ ਹੋਰ ਤੇਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਦੀ ਨਵੀਂ ਗੱਡੀ, ਕਿਸੇ ਦਾ ਵੱਡਾ ਘਰ, ਕਿਸੇ ਦਾ ਸੈਰ ਸਪਾਟਾ ਜਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ ਯਾਤਰਾ, ਕਿਸੇ ਦੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਜਾਂ ਖ਼ੁਸ਼ਹਾਲ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੇਖ ਕੇ ਮਨੁੱਖ ਆਪਣੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸਮਝਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਇਹ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਜੋ ਤਸਵੀਰ ਦੇਖੀ ਹੈ, ਉਹ ਕਿਸੇ ਦੀ ਪੂਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ, ਉਹ ਤਾਂ ਸਿਰ.ਫ ਉਸ ਦਾ ਚੁਣਿਆ ਹੋਇਆ ਇੱਕ ਪਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਆਪਣੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਦੂਜੇ ਦੀ ਸ.ਫਲਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਅਸ.ਫਲਤਾ ਦਾ ਪੈਮਾਨਾ ਬਣਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਕੱਲ੍ਹ ਤੱਕ ਜਿਸ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਕੇ ਉਹ ਖ਼ੁਸ਼ ਸੀ, ਅੱਜ ਉਹੀ ਚੀਜ਼ ਉਸ ਨੂੰ ਛੋਟੀ ਲੱਗਣ ਲੱਗਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੋਲ ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਦੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਅੱਗੇ ਹੀ ਅੱਗੇ ਖਿਸਕਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਕੋਲ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਹ ਮਨ ਦੇ ਅੰਦਰੋਂ ਖ਼ਾਲੀ ਖ਼ਾਲੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੌੜ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਨੁਕਸਾਨ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਮਨੁੱਖ ਕੋਲ ? ਪੈਸਾ ਕਮਾਉਣ ਦੀ ਕਾਹਲ ? ਵਿੱਚ ਪਰਿਵਾਰ ਲਈ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ, ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਬੈਠ ਕੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਫ਼ੁਰਸਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਕੋਲ ਬੈਠ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣਨ ਦਾ ਸਬਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਕੋ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਲੋਕ ਵੀ ਕਈ ਵਾਰ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਮੋਬਾਈਲਾਂ ਵਿੱਚ ਗੁਆਚੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਮਨੁੱਖ ਦੁਨੀਆ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਲਈ ਟੈਕਨਾਲੋਜੀ ਤਾਂ ਵਰਤ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਆਪਣੇ ਹੀ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜੇ ਦੇਖੀਏ ਤਾਂ ਅੱਜ ਦੇ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਕਾਹਲ ? ਸਿਰ.ਫ ਪੈਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਮਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਬਹੁਤ ਕਾਹਲ ? ਹੈ। ਜਦੋਂ ਮਨ ਹਰ ਵੇਲ ? ਅਗਲੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ, ਅਗਲੀ ਖ਼ਰੀਦਦਾਰੀ, ਅਗਲੀ ਤੁਲਨਾ ਅਤੇ ਅਗਲੀ ਸ.ਫਲਤਾ ਬਾਰੇ ਸੋਚਦਾ ਰਹੇ ਤਾਂ ਵਰਤਮਾਨ ਦੀ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਕਿੱਥੋਂ ਮਿਲੇਗੀ ? ਮਨੁੱਖ ਅੱਜ ਨੂੰ ਜੀਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਕੱਲ੍ਹ ਲਈ ਦੌੜਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਕੱਲ੍ਹ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਫਿਰ ਅਗਲੇ ਕੱਲ੍ਹ ਵੱਲ ਦੌੜ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਕੋਈ ਮੁਕਾਬਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਵੇਲ ? ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਨਿਕਲਣ ਨੂੰ ਹੀ ਸ.ਫਲਤਾ ਮੰਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ। ਸਫਲਤਾ ਦਾ ਅਸਲ ਮਾਪ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਕੋਲ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਹੈ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨਾ ਸੁਖੀ ਅਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨੀ, ਤਰੱਕੀ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨੀ ਅਤੇ ਸੁਪਨੇ ਦੇਖਣੇ ਬਿਲਕੁਲ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਪਰ ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਮਨ ਦੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਗੁਆ ਦੇਣਾ ਸਮਝਦਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਰ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਦੌੜ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ।ਦੌੜਨਾ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਪਛਾੜਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਆਪਣੀ ਦੌੜ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੱਲ੍ਹ ਨਾਲੋਂ ਬਿਹਤਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸੋਚਿਆ ਜਾਵੇ। ਦਿਖਾਵੇ ਦੀ ਥਾਂ ਸਾਦਗੀ ਨੂੰ, ਤੁਲਨਾ ਦੀ ਥਾਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਨੂੰ ਅਤੇ ਕਾਹਲ ? ਦੀ ਥਾਂ ਸੰਤੁਲਨ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾਉਣ ਬਾਰੇ ਸੋਚਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਲੋਕ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਕੀ ਕੁਝ ਦੇਖਦੇ ਹਨ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਰਾਤ ਨੂੰ ਸਿਰ ਸਿਰਹਾਣੇ 'ਤੇ ਰੱਖਣ ਵੇਲੇ ਸਾਡਾ ਮਨ ਕਿੰਨਾ ਸ਼ਾਂਤ ਹੈ।

ਫ਼ੁਰਸਤ ਦੇ ਪਲਾਂ ਵਿੱਚ ਬੈਠ ਕੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦਾ ਵੀ ਆਨੰਦ ਮਾਣਨਾ ਸਿੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕੁਝ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਿਹਨਤ, ਲਗਨ ਅਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਨਾਲ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਛੋਟਾ ਸਮਝ ਕੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਅਗਲੀ ਪੌੜੀ ਵੱਲ ਭੱਜਦੇ ਰਹਿਣਾ ਵੀ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਹੈ। ਕਦੇ ਰੁਕ ਕੇ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜ ਕੇ ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਿੱਥੋਂ ਚੱਲੇ ਸੀ ਅਤੇ ਅੱਜ ਕਿੱਥੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚੇ ਹਾਂ। ਆਪਣੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ-ਵੱਡੀਆਂ ਕਾਮਯਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਣਨਾ, ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਸਾਂਝੀ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਮਨ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਿ "ਜੋ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਹੈ, ਉਹ ਵੀ ਆਪਣੀ ਮਿਹਨਤ ਦਾ ਫ਼ਲ ਹੈ, ਇਹ ਗੱਲ ਮਨ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਤਸੱਲੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਸੁਖਾਲ ?ਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਜੋ ਹਾਸਲ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਜੀਊਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਦੂਜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦੇਖ ਕੇ ਆਪਣੇ ਸੁਖ ਨੂੰ ਘੱਟ ਨਾ ਸਮਝੀਏ। ਆਪਣੀ ਸਮਰੱਥਾ ਅਨੁਸਾਰ ਮਿਹਨਤ ਕਰੀਏ, ਲੋੜਾਂ ਅਤੇ ਇੱਛਾਵਾਂ ਵਿੱਚ .ਫਰਕ ਸਮਝੀਏ । ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰੀਏ ਨਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਛਾ ਪੂਰਤੀ ਦਾ ਸਾਧਨ ਬਣਾ ਕੇ ਮਨ ਉੱਤੇ ਬੋਝ ਪਾਈਏ। ਹਰ ਪਲ ਨੂੰ ਬੋਝ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਥਾਂ ਉਸ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਨਣਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨਾਲ ? ਨਿਆਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਸਿਰ.ਫ ਹੋਰ ਕੁਝ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ, ਜੋ ਮਿਲਿਆ ਹੈ ਉਸ ਵਿੱਚ ਖ਼ੁਸ਼ ਰਹਿਣ ਦੀ ਕਲਾ ਵੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਵੱਡਾ ਸੁਖ ਹੈ। ਕਾਹਲ ?ੀ ਖ਼ੁਸ਼ ਰਹਿਣ ਦਾ ਕੋਈ ਪੈਮਾਨਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਮਨੁੱਖ ਜਿੰਨਾ ਮਰਜ਼ੀ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲਵੇ, ਜੇ ਉਹ ਹਰ ਵੇਲੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਨਿਕਲਣ ਦੀ ਦੌੜ ਵਿੱਚ ਰਹੇਗਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅਸਲ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕੇਗੀ । ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮਨੁੱਖ ਆਪਣੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਣਦਾ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਵਰਤਮਾਨ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬੀਤੇ ਕੱਲ੍ਹ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਨਾ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਮਰੱਥਾ ਅਨੁਸਾਰ ਜੀਉਂਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਵੇਲੇ ਅੱਗੇ ਭੱਜਣ ਦੀ ਕਾਹਲ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਕਦੇ ਰੁਕ ਕੇ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਮੌਜੂਦ ਸੁਖ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨਾ ਹੀ ਅਸਲ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਦਾ ਪੈਮਾਨਾ ਹੈ । ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ ਰ.ਫਤਾਰ ਨੂੰ ਦੇਖ਼ ਕੇ ਆਪਣੀ ਚਾਲ ਨਾ ਬਦਲੋ। ਕਿਸੇ ਦੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਵੱਡੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤੇ ਕਿਸੇ ਦੀ ਛੋਟੀ ਯਾਦ ਰੱਖੋ ਕਿ ਹਰ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਵੱਖਰੀ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਕੱਲ੍ਹ ਨਾਲੋਂ ਅੱਜ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਬਣਾਉਣਾ ਹੀ ਅਸਲ ਜਿੱਤ ਹੈ। ਆਪਣੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣੋ, ਆਪਣੀ ਮਿਹਨਤ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਹਰ ਵੇਲੇ ਅੱਗੇ ਨਿਕਲਣ ਦੀ ਕਾਹਲੀ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸਹਿਜਤਾ ਨਾਲ ? ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਟੀਚੇ ਮਿੱਥ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਖਾਲੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜੀਓ।

ਠੁਮਰੀ, ਦਾਦਰਾ ਅਤੇ .ਗਜ਼ਲ ਦੀ ਤ੍ਰਿਬੈਣੀ : ਬੇ.ਗਮ ਅ.ਖ਼ਤਰ

ਬੇ.ਗਮ ਅਖ਼ਤਰ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਯਾਦਗਾਰੀ ਨਾਂ ਹੈ। ਉਹਦਾ ਅਸਲ ਨਾਂ ਅਖ਼ਤਰੀ ਬਾਈ ਫ਼ੈਜ਼ਾਬਾਦੀ ਸੀ। 7 ਅਕਤੂਬਰ 1914 ਨੂੰ ਫ਼ੈਜ਼ਾਬਾਦ (ਉੱਤਰਪ੍ਰਦੇਸ਼) ਵਿੱਚ ਜਨਮੀ ਬੇ.ਗਮ ਸੰਗੀਤ ਜਗਤ ਵਿੱਚ 'ਮੱਲਿਕਾ-ਏ-.ਗਜ਼ਲ' ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਵਿਖਿਆਤ ਹੈ। ਉਹਦੀਆਂ ਠੁਮਰੀ ਅਤੇ ਦਾਦਰਾ ਦੀਆਂ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀਆਂ ਵੀ ਉਨੀਆਂ ਹੀ ਅਦੁੱਤੀ ਅਤੇ ਲੋਕਪ੍ਰਿਯ ਹਨ। ਉਹਦੀ ਗਾਇਕੀ ਵਿੱਚ ਪੂਰਬ ਅੰਗ ਦੀ ਠੁਮਰੀ ਦੀ ਮਿਠਾਸ, ਡੂੰਘੀ ਭਾਵਨਾ ਅਤੇ ਦਰਦ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਝਲਕਦਾ ਸੀ।

ਬੇ.ਗਮ ਦੀਆਂ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀਆਂ ਅੱਜ ਵੀ ਕਲਾਸਿਕ ਮੰਨੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ 'ਹਮਰੀ ਅਟਰੀਆ ਪੇ ਆਓ ਸਾਂਵਰੀਆ', 'ਨਥਨੀਆ ਕਾਹੇ ਮਾਰੇ ਬੋਲ', 'ਅਬ ਕੇ ਸਾਵਨ ਘਰ ਆਜਾ', 'ਬਲਾਵਾ ਤੁਮ ਕਿਆ ਜਾਨੋ ਪ੍ਰੀਤ, ਜਬ ਸੇ ਸ਼ਿਆਮ ਸਿਧਾਰੇ' ਆਦਿ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਹਨ।

ਬੇ.ਗਮ ਨੂੰ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਰੁਚੀ ਸੀ। ਉਹ ਪਿਠਵਰਤੀ ਗਾਇਕਾ ਬਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਪਰ ਉਸਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਾਲੇ ਇਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਨ। ਬੇ.ਗਮ ਦੇ ਚਾਚੇ ਨੇ ਉਹਦੇ ਸੰਗੀਤ ਪ੍ਰਤੀ ਲਗਾਓ ਨੂੰ ਪਹਿਚਾਣ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਹਨੂੰ ਇਸ ਰਸਤੇ ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ। ਬੇ.ਗਮ ਨੇ ਫ਼ੈਜ਼ਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਸਾਰੰਗੀ ਉਸਤਾਦ ਇਮਾਨ ਖਾਂ ਅਤੇ ਅਤਾ ਮੁਹੰਮਦ ਖਾਂ ਤੋਂ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਮੁੱਢਲੀ ਵਿਦਿਆ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਉਹਨੇ ਮੁਹੰਮਦ ਖਾਨ ਅਤੇ ਅਬਦੁਲ ਵਹੀਦ ਖਾਂ ਤੋਂ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਸਿੱਖਿਆ।

'30 ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਵਿੱਚ ਬੇ.ਗਮ ਪਾਰਸੀ ਥੀਏਟਰ ਨਾਲ ਜੁੜ ਗਈ ਤੇ 15 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਮੰਚ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਨਾਟਕ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਕਰਕੇ ਉਹਦਾ ਰਿਆਜ਼ ਛੁੱਟ ਗਿਆ ਤੇ ਉਸਤਾਦ ਅਤਾ ਖਾਨ ਕਾਫ਼ੀ ਨਰਾਜ਼ ਹੋਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੇ.ਗਮ ਨੂੰ ਨਾਟਕ ਛੱਡਣ ਲਈ ਵੀ ਕਿਹਾ। ਪਰ ਬੇ.ਗਮ ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੇ ਜਦ ਉਹ ਉਹਦਾ ਨਾਟਕ 'ਤੁਰਕੀ ਹੂਰ' ਵੇਖਣ ਗਏ ਤੇ ਉੱਥੇ ਬੇ.ਗਮ ਦਾ ਗਾਣਾ 'ਚਲ ਰੀ ਮੋਰੀ ਨੱਈਆ' ਸੁਣਿਆ ਤਾਂ ਉਸਤਾਦ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਮ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਨਾਟਕ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਪਿੱਛੋਂ ਉਸਤਾਦ ਨੇ ਬੇ.ਗਮ ਨੂੰ ਕਿਹਾ - ÷ਤੂੰ ਸੱਚੀ ਅਦਾਕਾਰਾ ਹੈਂ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਚਾਹੇਂ ਨਾਟਕ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈਂ।÷

ਨਾਟਕਾਂ ਵਿੱਚ ਮਿਲੀ ਸ਼ੁਹਰਤ ਪਿੱਛੋਂ ਬੇ.ਗਮ ਨੂੰ ਕਲਕੱਤੇ ਦੀ ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਅਭਿਨੈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਬਤੌਰ ਅਭਿਨੇਤਰੀ ਉਹਨੇ 'ਏਕ ਦਿਨ ਕਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ' ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਸਿਨੇਮਾ-ਸ.ਫਰ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ ਪਰ .ਫ ?ਲਮ ਦੀ ਅਸ.ਫਲਤਾ ਕਾਰਨ ਅਭਿਨੇਤਰੀ ਵਜੋਂ ਉਹਦੀ ਖਾਸ ਪਛਾਣ ਨਾ ਬਣ ਸਕੀ। 1933 ਵਿੱਚ ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਬੈਨਰ ਹੇਠ ਬਣੀ .ਫ ?ਲਮ 'ਨਲ ਦਮਿਅੰਤੀ' ਦੀ ਸ.ਫਲਤਾ ਪਿੱਛੋਂ ਬੇ.ਗਮ ਬਤੌਰ ਅਭਿਨੇਤਰੀ ਆਪਣੀ ਕੁਝ ਪਛਾਣ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸ.ਫਲ ਹੋ ਗਈ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਉਹਨੇ 'ਅਮੀਨਾ'(1934), 'ਮੁਮਤਾਜ਼ ਬੇ.ਗਮ' (1934), 'ਰੂਪ ਕੁਮਾਰੀ' (1934), 'ਜਵਾਨੀ ਕਾ ਨਸ਼ਾ'(1935), 'ਨਸੀਬ ਕਾ ਚੱਕਰ'(1936) ਵਰਗੀਆਂ .ਫ ?ਲਮਾਂ ਵਿੱਚ ਅਭਿਨੈ ਕੀਤਾ।

ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਪਿੱਛੋਂ ਉਹ ਲਖਨਊ ਚਲੀ ਗਈ, ਜਿੱਥੇ ਉਹਦੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਨਿਰਮਾਤਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਮਹਿਬੂਬ ਖਾਨ ਨਾਲ ਹੋਈ। ਮਹਿਬੂਬ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਬੰਬਈ ਆਉਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ। 1942 ਵਿੱਚ ਮਹਿਬੂਬ ਖਾਨ ਦੀ .ਫ ?ਲਮ 'ਰੋਟੀ' ਵਿੱਚ ਬੇ.ਗਮ ਨੇ ਅਭਿਨੈ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ 6 ਗਾਣੇ ਵੀ ਗਾਏ। ਪਰ .ਫ ?ਲਮ ਨਿਰਮਾਣ ਦੌਰਾਨ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਅਨਿਲ ਬਿਸਵਾਸ ਤੇ ਮਹਿਬੂਬ ਦੀ ਅਣਬਣ ਹੋ ਗਈ। ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਗਾਣੇ .ਫ ?ਲਮ ਚੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤੇ। ਪਿੱਛੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਾਣਿਆਂ ਦੀ ਗ੍ਰਾਮੋ.ਫੋਨ ਡਿਸਕ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਬੇ.ਗਮ ਬੰਬਈ ਦੀ ਚਕਾਚੌਂਧ ਤੋਂ ਉਕਤਾ ਕੇ ਲਖਨਊ ਵਾਪਸ ਆ ਗਈ।

1945 ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਉਹਦੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਸਿਖਰਾਂ ਤੇ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹਨੇ ਇਸ਼ਤਿਆਕ ਅਹਿਮਦ ਅੱਬਾਸੀ, ਜੋ ਪੇਸ਼ੇ ਤੋਂ ਵਕੀਲ ਸਨ, ਨਾਲ ਨਿਕਾਹ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਅਖ਼ਤਰੀ ਬਾਈ ਤੋਂ ਬੇ.ਗਮ ਅਖ਼ਤਰ ਬਣ ਗਈ। ਉਹਨੇ ਗਾਇਕੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਪਰਦੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਲੱਗੀ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਹਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ ਵੀ ਕੀਤੀ। ਪੰਜ ਸਾਲ ਤੱਕ ਉਹਨੇ ਬਾਹਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਨਾਤਾ ਤੋੜੀ ਰੱਖਿਆ। ਉਹ ਬੀਮਾਰ ਰਹਿਣ ਲੱਗੀ ਤਾਂ ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੇ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਹ ਗਾਇਕੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦੇਵੇ। 1949 ਵਿੱਚ ਪਤੀ ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੇ ਉਹ ਫਿਰ ਤੋਂ ਗਾਇਕੀ ਵੱਲ ਪਰਤੀ ਤੇ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਰੇਡੀਓ ਲਖਨਊ ਨਾਲ ਜੁੜ ਗਈ ਤੇ ਮਰਦੇ ਦਮ ਤੱਕ ਜੁੜੀ ਰਹੀ।

ਮਹਾਨ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਮਦਨ ਮੋਹਨ ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੇ ਬੇ.ਗਮ ਨੇ 1953 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ 'ਦਾਨਾਪਾਨੀ' ਦੇ ਗੀਤ 'ਐ ਇਸ਼ਕ ਮੁਝੇ ਔਰ ਕੁਛ ਯਾਦ ਨਹੀਂ' ਤੇ 1954 ਵਿੱਚ .ਫ ?ਲਮ 'ਅਹਿਸਾਨ' ਦੇ ਗੀਤ 'ਹਮੇਂ ਦਿਲ ਮੇਂ ਬਸਾ ਭੀ ਲੋ' ਗਾ ਕੇ ਸਰੋਤਿਆਂ ਤੋਂ ਭਰਪੂਰ ਦਾਦ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ। '50 ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਵਿੱਚ ਉਹਨੇ .ਫ ?ਲਮਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ। 1958 ਵਿੱਚ ਸਤਿਆਜੀਤ ਰੇਅ ਦੀ .ਫ ?ਲਮ 'ਜਲਸਾ ਘਰ' ਉਹਦੇ ਕੈਰੀਅਰ ਦੀ ਆਖਰੀ .ਫ ?ਲਮ ਸੀ। ਇਸ .ਫ ?ਲਮ ਵਿੱਚ ਉਹਨੇ ਗਾਇਕਾ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾ ਕੇ ਖੁਦ ਨੂੰ ਜੀਵੰਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਉਹਦੀਆਂ ਕੁਝ ਹੋਰ .ਫ ?ਲਮਾਂ ਵਿੱਚ 'ਅਨਾਰ ਬਾਲਾ' (1940), 'ਦਾਨਾਪਾਨੀ' (1953), 'ਅਹਿਸਾਨ' (1954), 'ਜਲਸਾ ਘਰ' (1958) ਆਦਿ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਹਨ। .ਫ ?ਲਮ ਅਤੇ ਸੰਗੀਤ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਯੋਗਦਾਨ ਬਦਲੇ ਉਹਨੂੰ 1968 ਵਿੱਚ ਪਦਮਸ਼ ?ਰੀ, 1972 ਵਿੱਚ ਸੰਗੀਤ ਨਾਟਕ ਅਕਾਦਮੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਅਤੇ 1975 ਵਿੱਚ (ਮੌਤ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ) ਪਦਮ ਭੂਸ਼ਨ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਇਹ ਮਹਾਨ ਗਾਇਕਾ 30 ਅਕਤੂਬਰ 1974 ਨੂੰ ਹਾਰਟ ਅਟੈਕ ਕਾਰਨ ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸਦੀਵੀ ਅਲਵਿਦਾ ਕਹਿ ਗਈ। ਉਹਨੂੰ ਲਖਨਊ ਦੇ ਪਸੰਦ ਬਾਗ ਵਿੱਚ ਸਪੁਰਦੇ-ਖ਼ਾਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਮੌਤ ਤੋਂ ਅੱਠ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹਨੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸ਼ਾਇਰ ਕੈ.ਫੀ ਆਜ਼ਮੀ ਦੀ ਇਹ .ਗਜ਼ਲ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਵਾਈ :

ਸੁਨਾ ਕਰੋ ਮੇਰੀ ਜਾਂ ਉਨਸੇ ਉਨਕੇ ਅ.ਫਸਾਨੇ।
ਸਬ ਅਜਨਬੀ ਹੈਂ ਯਹਾਂ ਕੌਨ ਕਿਸਕੋ ਪਹਚਾਨੇ।

ਉਹਦੀਆਂ ਯਾਦਗਾਰੀ .ਗਜ਼ਲਾਂ ਵਿੱਚ 'ਵੋ ਜੋ ਹਮਮੇਂ ਤੁਮਮੇਂ ਕਰਾਰ ਥਾ, ਤੁਮੇਂ ਯਾਦ ਹੋ ਕਿ ਨ ਯਾਦ ਹੋ...' ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ। ਲੇਖਕ ਤੇ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਯਤੀਂਦ੍ਰ ਮਿਸ਼ ?ਰ ਦੀ ਕਿਤਾਬ 'ਅਖ਼ਤਰੀ : ਸੋਜ਼ ਔਰ ਦਰਦ ਕਾ ਅ.ਫਸਾਨਾ' ਵਿੱਚੋਂ ਬੇ.ਗਮ ਅਖ਼ਤਰ ਦੇ ਜੀਵਨ ਬਾਰੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਹੱਈਆ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

#1, ਲਤਾ ਗਰੀਨ ਐਨਕਲੇਵ, ਪਟਿਆਲਾ-
147002.
(9417692015)

ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ, ਲੋਕਤੰਤਰਕ ਟਕਰਾਅ ਅਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਸੰਜਮ ਦਾ ਇਮਤਿਹਾਨ

ਵਿਸ਼ਵ ਬੈਂਕ ਦੀ 7.1% ਵਿਕਾਸ ਦਰ ਦੀ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਰੋਧ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ 'ਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੱਕ—ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੰਸਥਾਗਤ ਤਾਕਤ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪਰਿਪੱਕਤਾ ਦੀ ਇੱਕ ਝਲਕ

21ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਵਿਆਪੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਵਿੱਚ, 6 ਅਕਤੂਬਰ, 2026, ਭਾਰਤ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਆਰਥਿਕ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਜਾਂ ਘਰੇਲੂ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਟਕਰਾਅ ਦਾ ਦਿਨ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਦਿਨ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀ ਸੰਸਥਾਗਤ ਤਾਕਤ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪਰਿਪੱਕਤਾ ਅਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਸੰਜਮ ਦੀ ਪਰਖ ਕੀਤੀ ।ਜਦੋਂ ਕਿ ਪੱਛਮੀ ਏਸ਼ੀਆ ਸਮੇਤ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਕਈ ਹਿੱਸਿਆਂ 'ਤੇ ਜੰਗ, ਭੂ-ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਤਣਾਅ, ਊਰਜਾ ਅਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਦੇ ਬੱਦਲ ਛਾ ਗਏ ਹਨ, ਵਿਸ਼ਵ ਬੈਂਕ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਦੇ ਆਪਣੇ ਨਵੀਨਤਮ ਮੁਲਾਂਕਣ ਵਿੱਚ, ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ 2026-27 ਲਈ ਆਪਣੀ ਵਿਕਾਸ ਦਰ ਦੀ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ 6.6 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੋਂ ਵਧਾ ਕੇ 7.1 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।ਮੈਂ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਕਿਸ਼ਨ ਸੰਮੁਖਦਾਸ ਭਵਨਾਨੀ, ਗੋਂਡੀਆ, ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਵਿਸ਼ਵ ਬੈਂਕ ਦਾ ਅਕਤੂਬਰ 2026 ਦੱਖਣੀ ਏਸ਼ੀਆ ਆਰਥਿਕ ਅਪਡੇਟ ਇਸ ਦਿਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਉਸੇ ਦਿਨ, ਰਾਜਧਾਨੀ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ, ਲਗਭਗ 140 ਵਿਰੋਧੀ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਗਠਜੋੜ ਦੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੇ ਸੰਸਦ ਤੋਂ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਤੱਕ ਮਾਰਚ ਕੀਤਾ, ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਗਿਆਨੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਦੇ ਅਸਤੀਫੇ ਅਤੇ ਚੋਣ ਸੂਚੀਆਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੀਬਰ ਸੋਧ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਕੂਲ ਅਸੈਂਬਲੀ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਦੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਪਾਠ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਜਨਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਵੀ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਨਿਆਂਇਕ ਸੰਜਮ ਅਤੇ ਨੀਤੀ ਨਿਰਮਾਣ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸੰਦੇਸ਼ ਮਿਲਿਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, 6 ਅਕਤੂਬਰ ਦਾ ਭਾਰਤ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਤਸਵੀਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਆਰਥਿਕ ਤਾਕਤ, ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਟਕਰਾਅ, ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਬਹਿਸ, ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦੀਆਂ ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਆਖਿਆਵਾਂ ਇੱਕੋ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਹਿ-ਮੌਜੂਦ ਹਨ।

ਦੋਸਤੋ ,ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਕਹਾਣੀ ਅੱਜ ਵਿਸ਼ਵ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹੱਤਵ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਜਦੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਵਿਕਸਤ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਯੁੱਧ, ਊਰਜਾ ਸੰਕਟ, ਸਪਲਾਈ ਲੜੀ ਵਿੱਚ ਵਿਘਨ, ਮਹਿੰਗਾਈ ਅਤੇ ਭੂ-ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਤਣਾਅ ਨਾਲ ਜੂਝ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਭਾਰਤ ਲਈ ਵਿਸ਼ਵ ਬੈਂਕ ਦਾ 7.1 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਵਿਕਾਸ ਅਨੁਮਾਨ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਅੰਕੜਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਵਿਸ਼ਵ ਨਿਵੇਸ਼ਕਾਂ ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਲਈ ਭਾਰਤ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੈ। ਅਪ੍ਰੈਲ 2026 ਵਿੱਚ, ਵਿਸ਼ਵ ਬੈਂਕ ਨੇ ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ 2026-27 ਲਈ 6.6 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਵਿਕਾਸ ਦਰ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਸੀ; ਅਕਤੂਬਰ ਵਿੱਚ, ਇਸਨੂੰ ਵਧਾ ਕੇ 7.1 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਜ਼ਬੂਤ ? ?ਘਰੇਲੂ ਮੰਗ, ਉਦਯੋਗਿਕ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀ ਗਤੀ, ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਭਾਰਤ ਦੀ ਵਿਕਾਸ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਥੰਮ ?ਹ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਤੇ ਮਾਨਸੂਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜੋਖਮਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ, 7.1 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਤਾਕਤ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ਵਵਿਆਪੀ ਊਰਜਾ ਕੀਮਤਾਂ, ਖੁਰਾਕ ਮਹਿੰਗਾਈ ਅਤੇ ਭੂ-ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸੰਕਟਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਲਈ ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਗਤੀਸ਼ੀਲ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਦੋਸਤੋ, ਇਸ ਆਰਥਿਕ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਸਮਾਨਾਂਤਰ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਸੰਸਥਾਗਤ ਢਾਂਚੇ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਬਹਿਸ ਵੀ ਉੱਭਰੀ। 6 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ,ਆਈ ਐਨ ਡੀ ਈ ਏ ਗੱਠਜੋੜ ਦੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਸੰਸਦ ਭਵਨ ਤੋਂ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਤੱਕ ਮਾਰਚ ਕੀਤਾ। ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੀ ਮੁੱਖ ਮੰਗ ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦਾ ਅਸਤੀਫਾ ਅਤੇ ਐਸ ਆਈ ਆਰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣਾ ਸੀ। ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਲਗਭਗ 140 ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਵਿਰੋਧ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ, ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਗਾਂਧੀ ਵਾਡਰਾ, ਮਲਿਕਾਰਜੁਨ ਖੜਗੇ ਅਤੇ ਅਖਿਲੇਸ਼ ਯਾਦਵ ਸਮੇਤ ਕਈ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਚਰਚਾ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਕਈ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਅਤੇ SIR ਰਾਹੀਂ ਵੋਟਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਹਟਾਉਣ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਪਾਰਟੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਨੂੰ ਸ਼ੁੱਧ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਪਡੇਟ ਕਰਨ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀ ਅਸਲ ਤਾਕਤ ਦੋਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਜਵਾਬੀ ਦੋਸ਼ਾਂ ਰਾਹੀਂ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ, ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤਾਂ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰਾਹੀਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਹੈ।

ਦੋਸਤੋ, ਇਹ ਵਿਕਾਸ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਭਾਰਤ ਦੇ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਢਾਂਚੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕੇਂਦਰੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੰਸਥਾ ਹੈ। ਚੋਣਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਸਰਕਾਰ ਚੁਣਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਹੀਂ ਹਨ; ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਵਿਆਪੀ ਮਤਾਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਸੱਤਾ ਦੇ ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਨ ਤਬਾਦਲੇ ਦੀ ਨੀਂਹ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਨਿਰਪੱਖਤਾ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਲਈ ਸੰਸਥਾਗਤ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਅਤੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੋਵੇਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਵਿਰੋਧ ਅਤੇ ਸੰਸਥਾਗਤ ਆਲੋਚਨਾ ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿੱਚ ਨਿਹਿਤ ਹਨ, ਪਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਦਾ ਅੰਤਮ ਮੁਲਾਂਕਣ ਸਥਾਪਿਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ, ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਉਪਬੰਧਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਤੁਲਨ ਉਹ ਹੈ ਜੋ ਭਾਰਤ ਦੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਵਿਆਪੀ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਵਿਲੱਖਣ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਦੋਸਤੋ, ਇਸ ਵਿਆਪਕ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਬਹਿਸ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ, ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਦੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਪਾਠ ਸੰਬੰਧੀ 6 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹੱਤਵ ਹੈ। ਮਾਣਯੋਗ ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰੀ ਬੈਂਚ ਨੇ ਰਾਜਧਾਨੀ ਕਾਲਜ, ਦਿੱਲੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਇੱਕ ਸਹਾਇਕ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਜਨਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਮੰਤਰਾਲੇ ਅਤੇ ਸੀਬੀਐਸਈ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦੇਸ਼ ਵਿਆਪੀ ਨੀਤੀ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਕੂਲ ਸਵੇਰ ਦੀ ਸਭਾ ਦੌਰਾਨ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਦੇ ਨਿਯਮਤ ਪਾਠ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇ। ਰਾਜਸਥਾਨ, ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਅਤੇ ਕਰਨਾਟਕ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਯਤਨਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਧਾਰਾ 21ਏ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਬਾਰੇ ਨਾਗਰਿਕ ਚੇਤਨਾ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ 'ਤੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ।

ਦੋਸਤੋ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਮੰਗ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਕੂਲੀ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਗ੍ਰੇਡ 6 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੜ੍ਹਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੰਦੇਸ਼ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਜਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਵਿਧੀ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਖੇਤਰ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਦਾ ਇੱਕ ਖਾਸ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਰਸਮ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨੀਤੀ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਇਸਦੇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪਹੁੰਚ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਇਤਿਹਾਸ ਨਾਲ ਵੀ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਹੈ। ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ, 1943 ਦਾ ਵੈਸਟ ਵਰਜੀਨੀਆ ਸਟੇਟ ਬੋਰਡ ਆਫ਼ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਬਾਰਨੇਟ ਕੇਸ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਮਰੀਕੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਝੰਡੇ ਨੂੰ ਸਲਾਮੀ ਦੇਣ ਅਤੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਦੀ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ, 1986 ਦਾ ਬਿਜੋਏ ਇਮੈਨੁਅਲ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲਾ ਰਾਜ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜੋ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗੀਤ ਦੌਰਾਨ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਸਨ ਪਰ ਆਪਣੇ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਕਾਰਨ ਇਸਨੂੰ ਨਾ ਗਾਉਣ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਤੋਂ, ਵਿਆਪਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਿਧਾਂਤ ਉੱਭਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਅਤੇ ਨਾਗਰਿਕ ਚੇਤਨਾ ਦਾ ਅਸਲ ਮੁੱਲ ਸਿਰਫ਼ ਉਦੋਂ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਮਝ, ਸਵੀਕ੍ਰਿਤੀ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਚੇਤਨਾ ਦਾ ਤੱਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਦੋਸਤੋ, ਭਾਰਤ ਦਾ 2026 ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਫੈਸਲਾ, ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ, ਨਿਆਂਇਕ ਸਰਗਰਮੀ ਦੀ ਬਜਾਏ ਨਿਆਂਇਕ ਸੰਜਮ ਦੀ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਸਗੋਂ, ਇਸਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਦਰਾਂ- ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ? ?ਕਰਨ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਾਧਨ ਸਿੱਖਿਆ, ਸੰਵਾਦ ਅਤੇ ਸਮਝ ਹਨ। ਸਵੇਰ ਦੀ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਸਮੂਹਿਕ ਪਾਠ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਗਤੀਵਿਧੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਅਸਲ ਭਾਵਨਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਆਂ, ਆਜ਼ਾਦੀ, ਸਮਾਨਤਾ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਅਰਥ ਸਿਖਾ ਕੇ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਿਰਫ਼ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੁਹਰਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਸਮੂਹ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ, ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਕਰਤੱਵਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਜੀਵਤ ਸਮਾਜਿਕ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਹੈ। ਦੋਸਤੋ, ਇਹ ਤਿੰਨ ਘਟਨਾਵਾਂ – ਵਿਸ਼ਵ ਬੈਂਕ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ, ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਿਰੁੱਧ ਭਾਰਤ ਗੱਠਜੋੜ ਦਾ ਵਿਰੋਧ, ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਦੇ ਪਾਠ 'ਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ – ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਲੈ ਕੇ, ਭਾਰਤ ਦੀ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਯਾਤਰਾ ਦੀ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤਸਵੀਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਆਰਥਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਕਿਸੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵਿਸ਼ਵਵਿਆਪੀ ਸਾਖ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਆਰਥਿਕ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਸਥਾਈ ਵਿਸ਼ਵਵਿਆਪੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਸਥਾਗਤ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਵੀ ਓਨੀ ਹੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਦੁਨੀਆ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਧ ਰਹੀ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਵਜੋਂ ਦੇਖਦੀ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇੱਕ ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਜੋਂ ਵੀ ਦੇਖਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸਰਕਾਰ, ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ, ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਵਿਚਕਾਰ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੰਤੁਲਨ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਦੋਸਤੋ, ਅੱਜ ਜਦੋਂ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਕਈ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜੰਗ ਦੇ ਖ਼ਤਰੇ, ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਧਰੁਵੀਕਰਨ ਅਤੇ ਸੰਸਥਾਗਤ ਸੰਕਟ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਚੁਣੌਤੀ ਸਿਰਫ਼ 7 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਚੁਣੌਤੀ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਨਾਲ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ, ਚੋਣ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ, ਨਿਆਂਇਕ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਅਤੇ ਨਾਗਰਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇ। ਵਿਸ਼ਵ ਬੈਂਕ ਦਾ 7.1 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਅਨੁਮਾਨ ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦਾ ਇੱਕ ਉਤਸ਼ਾਹਜਨਕ ਸੰਕੇਤ ਹੈ, ਪਰ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਦੇ ਸੰਜਮੀ ਫੈਸਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਉਠਾਏ ਗਏ ਸਵਾਲ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਸਲ ਤਾਕਤ ਸਿਰਫ਼ ਜੀ.ਡੀ.ਪੀ. ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਮਾਪੀ ਜਾਂਦੀ।

ਇਸ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੀ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰੀਏ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਪਾਵਾਂਗੇ ਕਿ 6 ਅਕਤੂਬਰ, 2026 ਦਾ ਭਾਰਤ, ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਇੱਕ ਬਹੁਪੱਖੀ ਸੰਦੇਸ਼ ਭੇਜਦਾ ਹੈ: ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ, ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿੱਚ ਬਹਿਸ, ਅਤੇ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਵਿੱਚ ਸੰਜਮ। ਇਹ ਤਿੰਨੋਂ ਕਾਰਕ ਮਿਲ ਕੇ ਇੱਕ ਆਧੁਨਿਕ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਸਥਾਈ ਵਿਸ਼ਵਵਿਆਪੀ ਸਾਖ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਗਤੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਅਤੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ? ?ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਜਨਤਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਨੀਤੀ ਨਿਰਮਾਣ ਦੀਆਂ ਢੁਕਵੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਵਿਸ਼ਵਵਿਆਪੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਆਰਥਿਕ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੁਆਰਾ, ਸਗੋਂ ਇਸਦੀ ਸੰਸਥਾਗਤ ਪਰਿਪੱਕਤਾ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ? ?ਹੋਵੇਗੀ। ਯੁੱਧ ਅਤੇ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਨਾਲ ਘਿਰੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਤਾਕਤ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ: ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਗਤੀ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀ ਡੂੰਘਾਈ।

- ਟੈਕਸ ਮਾਹਿਰ ਕਾਲਮਨਵੀਸ, ਸਾਹਿਤਕਾਰ, ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਲੇਖਕ, ਚਿੰਤਕ, ਕਵੀ, ਸੰਗੀਤ ਮਾਧਿਅਮ ,ਸੀਏ (ਏਟੀਸੀ)
ਐਡਵੋਕੇਟ ਕਿਸ਼ਨ ਸਨਮੁਖਦਾਸ ਭਵਨਾਨੀ, ਗੋਂਡੀਆ,
ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ 9226229318

ਪ੍ਰੀਤ ਫੁਲਵਾੜੀ

ਗ਼ਜ਼ਲ

ਮਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੀਂ ਚੰਗੀ ਹੈ ਅਪਣੀਂ ਚਾਰ ਦਿਵਾਰੀ।
ਲੂਣੀਂ ਮਿੱਸੀ ਰੋਟੀ ਦੇ ਨਾਲ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਇਕ ਯਾਰੀ।
ਪੈਸੇ ਦੇ ਨਾਲ, ਆਕੜ ਦੇ ਨਾਲ, ਸ਼ੁਹਰਤ ਨਾਲ ਨਈਂ ਮਿਲਦੀ,
ਭੈਣ ਭਰਾਵਾਂ, ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ, ਯਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਰਦਾਰੀ।
ਇਤਿਹਾਸ ਗਵਾਹ ਹੈ ਮੱਧ ਵਰਗ 'ਚੋਂ ਉਠਦੀ ਇੱਕ ਕਰਾਂਤੀ,
ਅਕਸਰ ਸੁੱਕੇ ਹੋਏ ਘਾਹ 'ਚੋਂ ਉਠਦੀ ਹੈ ਚਿੰਗਾਰੀ।
ਸੂਰਜ ਵਰਗੀ ਲੋਅ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਘਰ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਅੰਦਰ,
ਸਵਰਗ ਦੀ ਅਸਲੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਹੈ ਬੱਚੇ ਦੀ ਕਿਲਕਾਰੀ।
ਜੇ ਕਰਤੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਚੰਗੀ ਸਭ ਕੁਝ ਮਿੱਟੀ ਵਰਗਾ,
ਸੂਰਤ ਸੀਰਤ ਬੇਸ਼ਕ ਹੋਵੇ ਪਿਆਰੀ ਤੋਂ ਵੀਂ ਪਿਆਰੀ।
ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਤਰਤੀਬ ਅਤੇ ਤਰਕੀਬ 'ਚੋਂ ਧੋਖਾ ਦੇਵੇ,
ਨੀਅਤ ਮਾੜੀ ਦੇ ਵਿਚ ਆਕੇ ਜੇ ਚਾਹਵੇ ਲੱਲਾਰੀ।
ਬਾਅਦ 'ਚ ਉਸ ਦੀ ਸਾਰੀ ਹਸਤੀ ਪਾਣੀ-ਪਾਣੀ ਕੀਤੀ,
ਤੜਕ ਸਵੇਰੇ ਨੇ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ਬਨਮ ਖ਼ੂਬ ਸ਼ਿੰਗਾਰੀ।
ਗੰਦਾ ਬੰਦਾ ਜਦ ਵੀ ਬੋਲੇ ਇੱਕ ਖਿਲਾਰਾ ਪਾਵੇ,
ਚਾਰ-ਚੁਫੇਰੇ ਨੇਰ੍ਹੀ ਨੇ ਹੈ ਜਿੱਦਾਂ ਰੇਤ ਖਿਲਾਰੀ।
ਇੱਕ ਥਕੇਵਾਂ ਲਹਿ ਕੇ ਸਾਰਾ ਗਲ੍ਹਵਕੜੀ ਵਿਚ ਆਇਆ,
ਥੱਕੇ ਹਾਰੇ ਦਾਦੇ ਦੀ ਜਦ ਪੋਤੇ ਪੱਗ ਉਤਾਰੀ,
ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਜੀਭਾਂ ਪਾ ਕੇ ਰੱਖੀਏ ਨਿਭਦੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀ,
ਮੋਹ ਨਾ ਜਾਣਨ, ਤੇਹ ਨਾ ਜਾਣਨ ਮੰਡੀ ਵਿਚ ਵਿਉਪਾਰੀ।
ਸਰਲ ਅਤੇ ਸਾਧਾਰਣਤਾ ਦੀ ਪਧਰੀ ਧਰਤੀ ਉਤੇ,
ਬਾਲਮ ਤੇਰੀਆਂ ਗ਼ਜ਼ਲਾਂ ਅੰਦਰ ਬਿੰਬਾਂ ਦੀ ਸਰਦਾਰੀ।

ਬਲਵਿੰਦਰ ਬਾਲਮ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ
ਉਂਕਾਰ ਨਗਰ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਪੰਜਾਬ
ਮੋ. 98156-25409

ਗ਼ਜ਼ਲ

ਪੇਟ ਭਰਨ ਲਈ ਕਰਦੇ ਕੈਸੇ ਧੰਦੇ ਕਈ।
ਰੋਟੀ ਤੋਂ ਮੁਹਤਾਜ ਨੇ ਏਥੇ ਬੰਦੇ ਕਈ।
ਸਾਰੇ ਲੋਕੀਂ ਦੁੱਧ ਦੇ ਧੋਤੇ ਸਾਫ਼ ਨਹੀਂ,
ਚੋਰੀ, ਡਾਕੇ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਮੰਦੇ ਕਈ।
ਵੇਖਣ ਚਾਖਣ ਨੂੰ ਉਂਜ ਚੰਗੇ ਲੱਗਦੇ ਨੇ,
ਸਾੜਾ, ਨਫ਼ਰਤ, ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਵਾਲੇ ਗੰਦੇ ਕਈ।
ਆਸਤੀਨ ਦੇ ਸੱਪ ਨੇ ਫਿਰਦੇ ਥਾਂ ਥਾਂ ਤੇ,
ਦੋਹੀਂ ਪਾਸੀਂ ਤਿੱਖੇ ਰੱਖਦੇ ਦੰਦੇ ਕਈ।
ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰ ਤੇ ਨੇਤਾ ਮੌਜਾਂ ਕਰਦੇ ਨੇ,
ਨਵ ਸੰਗੀਤ ਜਿਹੇ ਲਟਕੇ ਨੇ ਫੰਦੇ ਕਈ।

ਪ੍ਰੋ. ਨਵ ਸੰਗੀਤ ਸਿੰਘ
9417692015

ਧੀਆਂ ਦੀਆਂ ਉੱਚੀਆਂ ਉਡਾਰੀਆਂ

ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਧੀਆਂ ਮੱਲਾਂ ਮਾਰਦੀਆਂ ?।
ਦ੍ਰਿੜ ਹੌਸਲਾ ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ਼ ਮਨ ਵਿੱਚ ਧਾਰਦੀਆਂ।
ਹਾਕੀ ਖੇਡ ਕੇ ਤਗਮਾਂ ਜਿੱਤ ਲਿਆਈਆਂ ਨੇ।
ਵਿੱਚ ਜਪਾਨ ਦੇ ਜਾ ਕੇ ਧੁੰਮਾਂ ਪਾਈਆਂ ਨੇ।
ਹੋਰ ਵੀ ਕਿੰਨੇ ਤਗਮੇਂ ਜਿੱਤ ਲਿਆਂਦੇ ਨੇ ?।
ਧੀਆਂ ਨਹੀ ਹੁਣ ਘੱਟ ਲੋਕੀ ਆਂਹਦੇ ਨੇ।
ਵੇਖੋ ਕਿੰਨਾਂ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਮਾਣ ਵਧਾਇਆ ਹੈ,
ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਨਾਂ ਚਮਕਾਇਆ ਹੈ।
ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਦਿਲ ਖੋਲ੍ਹ ਇਨਾਮ ਵੀ ਦਿੱਤੇ ਨੇ ?।
ਬੁਲੰਦ ਹੌਸਲੇ ਧੀਆਂ ਦੇ ਵੱਧ ਕੀਤੇ ਨੇ।
ਪੜ੍ਹਾਈ, ਖੇਡਾਂ ਤੇ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਜੌਹਰ ਦਿਖਾਉਂਦੀਆਂ ਨੇ ?।
ਅੱਬਲਾ ਨਹੀਂ, ਹੁਣ ਇਹ ਝਾਂਸੀ ਅਖਵਾਉਂਦੀਆਂ ਨੇ।
'ਪੱਤੋ' ਆਖੇ ਸਭ ਤੋ ਮੂਹਰੇ ਰਹਿਣ ਧੀਆਂ।
ਸਭ ਦੀਆਂ ਦਿੱਲੋ ਦੁਆਵਾਂ, ਲੈਦੀਆਂ ਰਹਿਣ ਧੀਆਂ।

ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਪੱਤੋ ਪਿੰਡ ਪੱਤੋ ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਮੋਗਾ ਫੋਨ ਨੰਬਰ 94658-21417

ਚਾਹ ਤੇ ਚਾਅ

ਚਾਹ-ਚਾਹ ਕਰਦੇ ਚਾਅ ਹੀ ਲਿਹ ਗੇ
ਸੱਜਣ ਦੂਰ ਸੀ ਜਾ ਕੇ ਬਿਹ ਗੇ
ਚਾਅ ਸੀ ਦਿਲ ਦਾ ਚਾਹ ਤੇ ਗੱਲਾਂ
ਇਹ ਖੁਆਬਾਂ ਦੇ ਚਾਅ ਹੀ ਰਹਿ ਗੇ
ਸ਼ੌਕ ਬੜਾ ਸੀ ਉਸਨੂੰ ਚਾਹ ਦਾ
ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਸਾਨੂੰ ਆਉਣ ਲਈ ਕਿਹ ਗੇ
ਉਹ ਲੰਮੀਆਂ ਰਾਹਾਂ ਦੇ ਪਾਂਧੀ
ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿੱਥੇ ਭਟਕਦੇ ਰਹਿ ਗੇ
ਇੱਕ ਮਤ ਜਿਹੇ ਅਸੀ ਹਾ ਦੋਵੇਂ
ਤਾਹੀਓ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੀਆਂ ਸਿਹ ਗੇ
ਜੋ ਕਹਿਦੇ ਮੈ ਨਾ ਬੁਰਾ ਮਨਾਵਾ
ਉਹ ਵੀ ਮੇਰੀਆ ਸੁਣਦੇ ਰਹਿ ਗੇ
ਤਵਾਰੀਖ ਬਣ ਗਈਆਂ ਇਹ ਬਾਤਾ
ਸ਼ਬਦਾਂ ਰਾਹੀਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣਾ ਕਹਿ ਗੇ
ਨਾ ਮੈਂ ਛੁਪਿਆ ਨਾ ਉਹ ਆਇਆ
ਬਾਜ ਵਾਂਗਰਾਂ ਬੱਦਲਾਂ ਰਾਹ ਪੈ ਗੇ
ਇਕ ਗਜ਼ਲ ਮੈਂ ਲਿਖਦਾ ਉਸ ਤੇ
ਚਾਹ ਤੇ ਚਾਅ ਜੀਦੇ ਨਾਂ ਦੇ ਰਹਿ ਗੇ
ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਡੇਰਾ ਲਾ ਕੇ ਬੈਠੇ
ਆਖਣ ਸਾਨੂੰ ਰਾਹ ਵਿਚ ਰਹਿ ਗੇ
ਧਾਲੀਵਾਲਾ ਇਹ ਚਾਹ ਤੇ ਚਾਅ ਸੀ
ਦੱਬੇ ਕਾਹਤੋਂ, ਪਹਿਲਾਂ ਨਾ ਕਹਿ ਲੈ
ਉਨਾ ਮੁੜ ਵਾਪਸ ਨਾ ਆਉਣਾ
ਖਬਰੇ ਕਿਹੜੇ ਅੱਥਰੇ ਰਾਹ ਪੈ ਗੇ
ਚਾਹ-ਚਾਹ ਕਰਦੇ ਚਾਅ ਹੀ ਲਿਹ ਗੇ

ਐਡਵੋਕੇਟ ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ
ਪੰਜਾਬ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਚੰਡੀਗੜ.
78374 90309

ਬਿਹਰਾ ਦਾ ਜਾਮ

ਬੜੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਨਾ ਲਿਖਾਂ ਦਰਦਾਂ ਨੂੰ
ਪਰ ਲਿਖਣੋਂ ਰਹਿ ਨਾ ਸਕਿਆ
ਇਕ ਟੁੱਟਿਆ ਸੀ, ਸੁਪਨਾ ਵਾਰ ਵਾਰ ਗੰਢਿਆਂ
ਪਰ ਗੰਢ ਹੋ ਨਾ ਸਕਿਆ।
ਕੀ ਲਿਖਾਂ ਹੁਣ ਜਜਬਾਤਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖ ਭੇਜਿਆ ਸੀ
ਖਤ, ਉਹ ਮਹਿਰਮ ਪੜ੍ਹ ਨਾ ਸਕਿਆ।
ਸਮਾਂ, ਸੂਰਤ ਨਾ ਕਿਸੇ ਦੇ ਵੱਸ ਰਹਿੰਦੇ, ਕੋਸ਼ਿਸ਼
ਕੀਤੀ ਪਰ ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਭੱਜ ਹੋ ਨਾ ਸਕਿਆ।
ਲੱਗਿਆ ਕਿਉਂ ਬਿਹਰਾ ਦਾ ਜਾਮ ਪੀਣ, ਜੀ
ਪੀੜ੍ਹਾਂ ਦਾ
ਸੰਤਾਪ ਭੋਗਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਪਿਛਾਂ ਮੁੜ ਨਾ ਸਕਿਆ।

ਹਰਮਨਵੀਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ
9780834464

ਗ਼ਜ਼ਲ

ਜੋ ਘਰ ਦਾ ਹੀ ਬਣਿਆਂ ਖਾਣਾ ਖਾਵੇ,
ਉਸ ਦੇ ਨੇੜੇ ਕੋਈ ਰੋਗ ਨਾ ਆਵੇ।

ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਕੁਝ ਸਿੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ,
ਜੋ ਗਲਤੀ ਕਰਕੇ ਪਿੱਛੋਂ ਪਛਤਾਵੇ।

ਜਿਸ ਨੂੰ ਬੋਲਣ ਦਾ ਚੱਜ ਹੀ ਨਾ ਹੋਵੇ,
ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਵਿਚ ਕੋਈ ਪੈਰ ਨਾ ਪਾਵੇ।

ਜੋ ਨਿਸ ਦਿਨ ਮਿਹਨਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਦੱਬ ਕੇ,
ਉਹ ਆਪਣੀ ਕਿਸਮਤ ਨੂੰ ਆਪ ਬਣਾਵੇ।

ਉਸ ਨੇ ਜੀਵਨ 'ਚ ਤਰੱਕੀ ਕੀ ਕਰਨੀ ?
ਜੋ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਦਾਰੂ ਪੀਈ ਜਾਵੇ।

ਐਸਾ ਬੰਦਾ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਮਿਲਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ,
ਜੋ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਿਗੜੇ ਕੰਮ ਕਰਾਏ।

ਜੋ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਕੰਡੇ ਬੀਜੇ,
'ਮਾਨਾ' ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਮੂੰਹ ਨਾ ਲਾਵੇ।

ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਨ
ਪਿੰਡ ਤੇ ਡਾਕ ਰੱਕੜਾਂ ਢਾਹਾ-144526
ਜਿਲ੍ਹਾ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨਗਰ
ਫੋਨ -9915803554

ਨਵੇ ਸਾਲ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਨਿਰਾਲੀ

ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਦੀ ਆਮਦ ਉਤੇ
ਕੁਝ ਨਵਾ ਨਵੇਲਾ ਕਰ ਜਾਈਏ।
ਸ਼ਿਕਵੇ ਦਿਲੋਂ ਭੁਲਾ ਕੇ ਸੱਜਣਾ
ਸਾਂਝੇ ਪੰਧ ਵੱਲ ਹੀ ਚੱਲ ਪਾਈਏ।
ਕਲਮਾਂ ਵਾਲ਼ੇ ਰੁੱਕਦੇ ਨਹੀਓਂ
ਹੁਕਮਰਾਨਾ ਦੀਆਂ ਬੰਦਸ਼ਾ ਅੱਗੇ
ਕੋਹਰਾਮ,ਨਿਜ਼ਾਮ ਦਾ ਰੁੱਤਬਾ ਭਾਰੀ
ਜਿਸ ਦੇ ਅੱਗੇ ਹਰ ਕੋਈ ਭੱਜੇ ।
ਨਵੇ ਪਲਾ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਨਿਰਾਲੀ
ਰੌਸ਼ਨ ਜਜ਼ਬੇ ਸਿਜਰਣ ਵਾਲੀ
ਗੁੱਝੇ ਭੇਦ ਤੇ ਪਰਦਾ ਪਾ ਕੇ
ਮਿੱਤਰਾਂ ਦੇ ਸੰਗ ਖੜ ਜਾਈਏ ।
ਫਿਕਰਮੰਦੀ ਵਿਚ ਦਿਨ ਲੰਘਾਉਦੇ
ਮੂਲਵਾਨ (ਸਮਾ) ਦੀ ਕਦਰ ਨਾ ਪਾਈ
ਖਰੀਦਣ ਦੀ ਤਾਂ ਜ਼ੁਅਰਤ ਹੈ ਨੀ
ਨਾ ਵਰਤਣ ਲਈ ਜੁਗਤ ਲਗਾਈ ।
ਪਰਵਾਜ਼ ਲੰਮੇਰੀ ਭਰਨੀ ਸੌਖੀ
ਹਿੰਮਤ ਜਦੋਂ ਜੁਟਾਉਦਾ ਬੰਦਾ
ਦੁੱਧ ਪੀਣ ਲਈ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਵੀ
ਕੁਰਲਾਹਟ ਹੈ ਪਉਣੀ ਪੈਂਦੀ।
ਸੋਚ ਸੀਰਤ ਦੋ ਹਨ ਉਹ ਸ਼ੀਸ਼ੇ
ਝਲਕਾਰੇ ਹੀ ਮੜਕ ਨੇ ਕੱਡਦੇ
ਮੂੰਹ ਦੇ ਮਿੱਠੇ ਵਾਂਗ ਚਾਸ਼ਨੀ
ਜਾਂਦੇ ਜਾਂਦੇ ਵੀ ਰਾਹ ਨਾ ਛੱਡਦੇ ।
ਧਾਲੀਵਾਲ ਇਹ ਜਗਤ ਅਨੋਖਾ
ਨਾਲ ਜੁਗਾੜ ਚਲਾਵੇਂ ਦੁਨੀਆਂ
ਕਹਿਣੇ ਨੂੰ ਸਭ ਕੁਝ ਹੈ ਤੇਰਾ
ਲੋੜ ਪੈਣ ਤੇ ਕਣ ਨਾ ਦਿੰਦੇ।
ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਦੀ ਆਮਦ ਉਤੇ.

ਧੰਨਵਾਦ ਸਹਿਤ ਵਲੋ,
ਐਡਵੋਕੈਟ ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ ,
ਪਿੰਡ ਨੱਥੂ ਮਾਜਰਾ , ਜਿਲਾ ਮਲੇਰਕੋਟਲਾ
ਮੋਬ- 78374 - 90309

ਦਸੋ ਕਿਹੜੀ ਥਾਂ ਤੇ ਲੁਕਾ ਕੇ ਪੁੱਤ ਰੱਖੀਏ

ਜਿਹੜੇ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਸੇ ਕੋਲੋਂ ਹਾਰਦੇ
ਸਿਰ ਡਾਹ ਦਿੰਦੇ ਸੀ ਥਲੇ ਤਲਵਾਰ ਦੇ
ਪਠਾਣ ਖੌਪ ਖਾਂਦੇ ਸੀ ਕਾਬਲ ਕੰਧਾਰ ਦੇ
ਅੱਜ ਉਹਨਾਂ ਹੀ ਯੋਧਿਆਂ ਦੇ ਪੁੱਤ ਪੋਤਰੇ
ਚਿੱਟੇ ਦੇ ਨਾਲ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਪਏ ਮਰਦੇ
ਦਸੋ ਕਿਹੜੀ ਥਾਂ ਤੇ ਲੁਕਾਅ ਪੁੱਤ ਰੱਖੀਏ
ਤੇਰੇ ਹਾੜੇ ਕੱਢਦੇ ਪੰਜਾਬ ਸਿੰਹਾਂ ਘਰ ਦੇ
ਦਸੋ ਕਿਹੜੀ ਥਾਂ ਤੇ ਲੁਕਾ ਕੇ ਪੁੱਤ ਰੱਖੀਏ।

....

ਜੁਬਾੜੇ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ੇਰਾਂ ਦੇ ਸੀ ਪਾੜ ਦੇ
ਕੁਟਾਪਾ ਹਾਥੀਆਂ ਦਾ ਐਸਾ ਸੀ ਚਾੜ ਦੇ
ਹਾਲਤ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਐਸੀ ਸੀ ਵਿਗਾੜ ਦੇ
ਦੁਬਾਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਾਡੇ ਵੱਲ ਮੂੰਹ ਕਰਦੇ
ਦਸੋ ਕਿਹੜੀ ਥਾਂ ਤੇ ਲੁਕਾ ਕੇ ਪੁੱਤ ਰੱਖੀਏ
ਤੇਰੇ ਹਾੜੇ ਕੱਢਦੇ ਪੰਜਾਬ ਸਿੰਹਾਂ ਘਰ ਦੇ।

....

ਬੁੱਢੇ ਮਾਪਿਆਂ ਤੋਂ ਹੁਣ ਪੁੱਤ ਚੁੱਕੇ ਜਾਂਦੇ ਨਹੀਂ
ਜਿਹੜੇ ਆਪ ਰੋਟੀ ਦਾ ਟੁੱਕ ਵੀ ਖਾਂਦੇ ਨਹੀਂ
ਜਿਹੜੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਹੱਥ ਕਦੇ ਲਾਂਦੇ ਨਹੀਂ
ਉਹ ਮਰ ਚਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਪਾ ਪਾ ਪਰਦੇ
ਦਸੋ ਕਿਹੜੀ ਥਾਂ ਤੇ ਲੁਕਾ ਕੇ ਪੁੱਤ ਰੱਖੀਏ
ਤੇਰੇ ਹਾੜੇ ਕੱਢਦੇ ਪੰਜਾਬ ਸਿੰਹਾਂ ਘਰ ਦੇ।

....

ਦੱਸ ਹੋਰ ਕਿੰਨਾਂ ਚਿਰ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਦੌਰ ਚਲੇਗਾ
ਧੱਕਾ ਅਫਗਿਸ੍ਤਾਨ ਦਾ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਹੋਰ ਝਲੇਂਗਾ
ਹੋਰ ਕੀਨਿਆ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚ ਘੱਲੇਗਾ
ਮੁੰਡੇ ਬਾਹਰ ਨੂੰ ਭੱਜੇ ਜਾਂਦੇ ਏਸੇ ਗਲੋਂ ਡਰਦੇ
ਦਸੋ ਕਿਹੜੀ ਥਾਂ ਤੇ ਲੁਕਾ ਕੇ ਪੁੱਤ ਰੱਖੀਏ
ਤੇਰੇ ਹਾੜੇ ਕੱਢਦੇ ਪੰਜਾਬ ਸਿੰਹਾਂ ਘਰ ਦੇ।

....

ਦੁੱਖ ਹੋਰ ਸਾਥੋਂ ਹੋਣਾ ਨਹੀਂਉ ਝੱਲ ਉਏ
ਨਸ਼ੇ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਕਰ ਕੋਈ ਗੱਲ ਉਏ
ਐਸਾ ਲੱਭ ਜਸਵਿੰਦਰਾ ਕੋਈ ਹਲ ਉਏ
ਬੱਦਲ ਟਲ ਜਾਣ ਜਿਹੜੇ ਚਿੱਟੇ ਦੇ ਪਏ ਵਰ੍ਹਦੇ
ਦਸੋ ਕਿਹੜੀ ਥਾਂ ਤੇ ਲੁਕਾ ਕੇ ਪੁੱਤ ਰੱਖੀਏ
ਤੇਰੇ ਹਾੜੇ ਕੱਢਦੇ ਪੰਜਾਬ ਸਿੰਹਾਂ ਘਰ ਦੇ।

....

ਸੂਬੇਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੁਲੇਰੀਆ ਮਮਦੋਟ
ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ 7589155501

ਨਾਜ਼ੁਕ ਦਿਲ

ਕੋਮਲ, ਨਾਜ਼ੁਕ ਦਿਲ ਹੈ ਮੇਰਾ,
ਵੇਖੀਂ ਕਿਧਰੇ ਤੋੜੀਂ ਨਾ।
ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਇਸ਼ਕ ਦੀ ਲਾਟ ਜਗਾ ਕੇ,
ਦਰ ਤੋਂ ਖਾਲੀ ਮੋੜੀਂ ਨਾ।
ਇਸ਼ਕ ਸਮੁੰਦਰ ਬਹੁਤ ਡੂੰਘੇਰਾ,
ਵਿਰਲਾ ਪਾਰ ਕਰੇਂਦਾ ਹੈ।
ਦਿਲ ਦੀ ਧੜਕਣ ਵਧਦੀ ਜਾਂਦੀ,
ਪਿਆਰਾ ਪਾਰ ਵਸੇਂਦਾ ਹੈ।
ਪੱਥਰ-ਦਿਲ ਨਾਲ ਨਿਹੁੰ ਲਗਾ ਕੇ,
ਮੈਂ ਤਾਂ ਏਹੋ ਜਾਣ ਲਿਆ।
ਬਿਰਹੋਂ ਅਤੇ ਵਿਛੋੜੇ ਦਾ ਦੁਖ,
ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਮਾਣ ਲਿਆ।
ਹਰ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਖ਼ੁਦਾ ਦਾ ਵਾਸਾ,
ਕਦੇ ਏਸਨੂੰ ਤੋੜੋ ਨਾ।
ਆਇਆ ਦਰ ਤੇ ਕੋਈ ਸਵਾਲੀ,
ਖ਼ਾਲੀ ਉਹਨੂੰ ਮੋੜੋ ਨਾ।
ਸ਼ੀਸ਼ਾ ਤੇ ਦਿਲ ਇੱਕੋ ਜੈਸੇ,
ਅਕਸਰ ਹੀ ਟੁੱਟ ਜਾਂਦੇ ਨੇ।
ਬੜੇ ਬੇਦਰਦ ਲੁਟੇਰੇ ਜਿਹੜੇ,
ਦਿਲ ਨੂੰ ਲੈ ਲੁੱਟ ਜਾਂਦੇ ਨੇ।

*** ਪ੍ਰੋ. ਨਵ ਸੰਗੀਤ ਸਿੰਘ**
 # ਅਕਾਲ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੋ-151302 (**ਬਠਿੰਡਾ**) 9417692015.

ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਜੂਨ ਇਨਸਾਨ ਦੀ

ਜੂਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਜੂਨ ਇਨਸਾਨ ਦੀ,
ਮੰਨੀ ਗਈ ਹੈ ਵਿੱਚ ਸੰਸਾਰ ਯਾਰੋ।
ਉਹਨਾਂ ਸਮਾਜਿਕ ਕੁਰੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ,
ਜੋ ਇਸ ਜੂਨ @ਚ ਸੀ ਲੋਕ @ਮਕਾਰ@ ਯਾਰੋ।
ਇਹਨਾਂ ਹਰ ਮਾੜਾ ਢੰਗ ਵੀ ਵਰਤਿਆ,
ਆਪ ਬਣਨ ਲਈ ਸਰਦਾਰ ਯਾਰੋ।
ਇਹ ਕਰਨ ਐਨੀਆਂ ਮਾੜੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ,
ਜੋ ਕਰਦੀਆਂ ਨੇ ਸ਼ਰਮਸਾਰ ਯਾਰੋ।
ਹੱਦ ਬੰਨੇ ਸਾਰੇ ਲੰਘ ਇਹਨਾਂ,
ਅਨੇਕਾਂ ਮਾਸੂਮ ਬਣਾਏ ਸ਼ਿਕਾਰ ਯਾਰੋ।
ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਕਲੰਕਿਤ ਕੀਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇ,
ਇਜ਼ਤਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਤਾਰ ਤਾਰ ਯਾਰੋ।
@ਮੇਜਰ@ ਮਾੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰਹਿਣ ਭੰਡਦੇ,
ਸਦਾ ਚੰਗੇ ਲੋਕ ਸ਼ਰੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਯਾਰੋ।

ਮੇਜਰ ਸਿੰਘ ਬੁਢਲਾਡਾ
94176 42327

(ਬਾਪੂ ਦੀ ਨਕਲ)

ਰੀਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਮੈਂ ਬਾਪੂ ਦੀ
ਨਾ ਪੈਂਦਾ ਬਾਹਲੇ ਧਰਮਾਂ ਵਿੱਚ
ਰਿਵਾਜ ਤੇ ਵਹਿਮਾਂ ਭਰਮਾਂ ਵਿੱਚ
ਉਹਦੇ ਕੱਪੜੇ ਮੇਚ ਕਰਵਾ ਲਏ ਸੀ
ਲੁੱਕ ਮੇਰੀ ਲੱਗੇ ਉਹਦੇ ਜਿਹੀ
ਮੈਂ ਦਾੜ੍ਹੀ ਦੇ ਵਾਲ ਵਧਾ ਲਏ ਸੀ
ਵਾਹ-ਵਾਹ ਕੰਘੀ ਮੈਂ ਵਾਲਾਂ ਵਿੱਚ
ਸੈਟਿੰਗ ਕਰ ਪਿੱਛੇ ਨੂੰ ਕਰਵਾ ਲਏ ਸੀ
ਪੰਡ ਚੱਕਲਾਂ ਭਾਰੀ ਉਹਦੇ ਜਿਹੀ
ਨਾੜ ਕਈ ਵਾਰ ਚੜ੍ਹਾ ਲਏ ਸੀ
ਯਾਦਾਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਝੱਖੜ ਜਿਹੇ
ਲਿਖ ਲੈਂਦਾ ਟੁੱਟੇ ਫੁੱਟੇ ਅੱਖਰ ਜਿਹੇ
ਨਾ ਲਿਖਿਆ ਚੁੰਨੀਆਂ ਸਲਵਾਰਾਂ ਤੇ
ਚਾਰ ਕ ਅੱਖਰ ਉਹਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੇ
ਵਾਂਗ ਸਵਾਟਰ ਕੋਟੀਆਂ ਬੁਣ ਲਏ ਨੇ
ਹਾਂ ਬੋਲ ਮੈਂ ਉਹਦੇ ਚੁਣ ਲਏ ਨੇ

ਚੇਤਨ ਬਿਰਧਨੋ
09417558971.

ਪਿਆਰੀ ਮੰਮੀ

ਬੱਸ ਮੇਰੇ ਸਕੂਲ ਦੀ, ਰੋਜ ਸਵੇਰੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ,
ਮੰਮੀ ਮੈਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰ, ਉਸ ਦੇ ਵਿੱਚ ਚੜਾਉਂਦੀ ਹੈ।
ਚੀਜੀ ਖਾ ਲਈ ਆਹ ਲ਼ੈ ਬੇਟਾ,
ਪੈਸੇ ਜੇਬੀ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ।
ਮੋਢਿਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਬੈਗ ਪਾ ਕੇ
ਟਿਫਨ ਹੱਥ ਫੜਾਉਂਦੀ ਹੈ।
ਛੁੱਟੀ ਵੇਲੇ ਬਾਰ ਚ@ ਖੜ੍ਹ ਕੇ, ਉਡੀਕ @ਚ ਸਮਾਂ ਬਿਤਾਉਂਦੀ ਹੈ,
ਜਦ ਸਕੂਲੋਂ ਘਰ ਆ ਜਾਵਾਂ, ਵਰਦੀ ਮੇਰੀ ਲਾਹਉਦੀ ਹੈ।
ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰ ਹੈ ਕਰਦੀ,
ਬੁੱਕਲ ਵਿੱਚ ਸਵਾਉਂਦੀ ਹੈ।
ਪੱਤੋ, ਨੂੰ ਮੰਮੀ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰੀ,
ਨਾਲੇ ਬਾਤ ਸੁਣਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਪੱਤੋ
ਪਿੰਡ ਪੱਤੋ ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਮੋਗਾ ਫੋਨ ਨੰਬਰ
94658-21417

Preetnama

Khara Sach

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ

ਖ਼ਰਾ ਸੱਚ

On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM

Chief Editor
Pritpal Kaur
+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 374

Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com

09 OCT TO 15 OCT, 2026